

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta Ta Hellēnisti Heuriskomena

Origenes

Coloniæ, 1685

In Iohannem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79869](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79869)

phanus. Vel intellige Chiliaſtas, ſive Chilionetitas qui ortum à Papia S. Johannis diſcipulo traxerunt. Hi ſanctos poſt reſurrectionem cum Chriſto mille annis regnatos, & corporeis voluptatibus fruituros credebant, hoc Johannis decepti loco qui habetur Apocal. 20. 4, 5, 6. Vide Philaſtrium Har. 59. Origenes quidem pari futuros impios cum ſanctis conditione cenſuit, poſtquam diuturnis poenis fuerint exerciti, & Gentium plenitudo advenerit, ſed neque certum tempus præſixit ullum, neque corporeas illas poſt hanc vitam delicias agnoſcit; ideoque inter Chiliaſtas immerito à nonnullis refertur.

συννοίας ἡμῶν καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος (C. H. ἁγίου πνεύματος R. ἁγίου πνεύματος.)

P. 499. καὶ εἰς τὸν ὅτι φησὶν ὅτι μύηται διὰ τῶν ἁγίων, &c.) Hilarius Can. 22. in Matth. Hieronymus.

IN IOHANNEM.

P. 3. οἱ μὲν πλείους τὰ πολλὰ τῶν εἰρηάζοντες) Male Perionius hujus libri Interpres: *Plurimi quidem qui vitam in otio degunt*: melius Ambrosius Ferrarius: *Complures majori ex parte in vita tuenda occupati*: hoc eſt, ad mortalitatis hujus vitæ negotia attenti, ἑμπεπλησμένοι τῶν τῶν βίου παρασκευῶν, ut loquitur Apocal. 2. Tim. 2. 4. εἰς non vitam ſolum ſignificat, ſed ea etiam quibus vitam toleratur.

καὶ ἐν βραχείᾳ τὸ θεοπαινετικὸν τῶν θεῶν ἡρώωντες) Perionius vertit: *divinumque cultum exiguò tempore teneant*, incepte: optime Ferrarius: *et paucis cultores Dei nutriunt*; hoc eſt, pauca ad alendos Dei miniſtros conferunt: ex iis enim quæ Deo populus offerebat, alebantur Levitæ.

ἀφ' ἧς ἡμῶν λαβόντες φανέν) Fugit captum Ferrarj, & Perionij vocis hujus, λαβόντες, ſignificatio. Verte; *inde arrepta occasione dicimus*; λαβόντες enim hoc loco eſt, ἀφορμὴ λαμβάνειν. Unde, λαβὼν, ἀφορμὴ. Heſych.

ἀπαρχὴν ἐν παραδείσῳ εἶς, &c.) Nimirum poſtquam Antiochia redijt, quo à Mammæa Alexandri Severi matre fuerat accerſitus. Tunc enim Commentariis illuſtrare Scripturam exorſus eſt. Id vero munus Achæico itinere intermiſſum reſumſit Alexandriam denuò reverſus: ut fuſius in Origenianis oftendimus.

P. 4. καὶ εἰς ἡμῶν εἰδέναι ἢ τὸν ἁγίου πνεύματος, &c.) Quæ πρὸς τὸν ἁγίου πνεύματος Origenis, & LXX. Interpretes appellant, dicuntur Ebrais מְבָרַךְ, eaque è frugibus integris, necdum elaboratis Deo offerenda excipiebantur, neque magna copia, neque certa. Offerebantur autem feſto primitiarum tempore, ἀπὸ τοῦ

πάντων καρπῶν, juxta præceptum Exod. 23. 16, 19. Eoram vero offerendorum ritus traditur Levit. 2. 14. At ἀπαρχὴ Judæis ſunt מַנְחָה, quæ ex univerſis frugibus jam elaboratis ſepoſitæ, Sacerdotibus tradebantur ea copia; quæ amplior eſſet ſexageſima parte, minor quadrageſima. Ut ex omnibus igitur frugibus excernerentur Therumoth, fruges univerſas jam ante collectas eſſe oportuit, quod contingebat in feſto Pentecoſtes, ut eſt Levit. 23. 15. Num. 28. 26. Deuter. 16. 9, 10. Sunt qui primitias novorum fructuum oblatas volunt menſe Tiſri, feſto ſcenopegia. Nam tum univerſos fructus fuiſſe collectos intelligitur ex Exod. 23. 16. & Levit. 23. 39. Atqui de fructibus quoque dabatur Therumoth; Num. 18. 13. Deuter. 18. 4. & 26. 2. Igitur data illa ſunt poſt collectionem fructuum, hoc eſt menſe Tiſri, in feſto Tabernaculorum. Atque hanc primitiarum oblationem videtur reſpexiſſe Origenes, cum ait, καὶ τὰς πάντα καρπὸν ἀνέφροντο ἀπ' ἀπαρχῆς, nam ante ſcenopegiam univerſi fructus, uvæ puta, & oleæ, neutiquam potuerunt eſſe collectæ.

λακτιὸν ἡγῶν, ἐν ſοφῶν, ἐν ἡρώων, &c.) Peſſime hæc à Perionio accepta ſunt, neque ſatis bene à Ferrario. Verte: *Dicendum ſane eſt eorum qui ſapientes, et in Chriſto auxilium naſci ſunt, et in his prædictis Epistolis, quoſidem mereantur, indigent testimoniis quæ in Legalibus et Prophetis scriptis continentur, hanc eſſe mentem, ut ſapientia quidem plena, et credibilia, et vehementer ſancita Apoſtolica eſſe dicant, ſed iis neutiquam conſimilia*: Hæc dicit Dominus omnipotens.

καὶ τὸν ἁγίου πνεύματος) Ita C. R. & Ferrarius. Perionius tamen legit, τὸν, cui nos aſſentimur.

ἀλλὰ καὶ ἀποκαρτεῖσθαι) Retinendum illud, καὶ, quod prætermiſerunt Ferrarius, & Perionius.

πᾶσα δὲ ἡ καὶ τὸ εὐαγγέλιον εἶς) Adnotavimus ſupra Pauli Epistolæ Evangelij nomine affici.

μὴ καλῶς διδάσκαλον εἶς τῶν ἡρώων) Locushabetur Matth. 23. 8. ubi pro, καὶ θρηνητής, exemplaria quædam habent, διδάσκαλοι. Hunc autem verſum cum ſequenti confudit Origenes.

καὶ τὰς ὑμῶν εἰς αὐτῶν διδασκαλίας) Origenes 2. 6. Tom. II. in Matth. p. 223. & Homil. 7. in Luc. Debemus in hoc loco ne ſimplices quiſque decipiantur, ea quæ ſolent Heretici opponere confutare: in tantam quippe neſcio quis prorupit infamia, ut aſſereret negatam fuiſſe Mariam à Salvatore, eo quod poſt natiuitatem illius junctæ fuerit Joſeph: & paulo poſt. Porro quod aſſerunt eam nupſiſſe poſt partum, unde approbēt non habent: hi enim filij qui Joſeph dicebantur, non erant orti de Maria, neque eſt ulla Scriptura, quæ iſta commoveat.

movet. Addit adoram Genebrardus: *Helvidius post Origenem hanc heresim tenuit*; quo nomine cum carpit eximius temporum notitiorum Theologus, quasi priorem huius Hæreseos assertorem Origenem, posteriorem Helvidium crediderit. Quod non ita est; id enim sibi voluit doctus Genebrardus, post Origenis aetatem exortum Helvidium, qui hoc dogma propugnavit. In eo certe errore fuisse Tertullianus creditur, eumque duobus locis prodidisse, libro De monogamia, cap. 8. & lib. De carne Christi, cap. 7. sed obscure, neque satis aperte. At clare eum cum aliis professus est Apollinarius, teste Epiphano, qui Antidicomarianitas eos appellat. Post Apollinarium eadem vāsanā laboravit Eunomius, Helvidius, Iovinianus, & Bonosus. Sed hanc Hæresim luculento adversus Helvidium opere contrivit Hieronymus.

Epiphanius
Hæres. 77.
cap. 26. &
Hæres. 71.
cap. 1.

P. 7.

ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ἐστὶν * * * ἀπὸ: Ferrarius: *est Evangelium quoniam vixit*, &c. legebat, καὶ ἄνθρωπος.

ἐκαστος γὰρ ἐν εὐαγγελίῳ, &c.) Hæc asterisco illustranda esse sine causa credit Perionius, nihil enim deest. Sic autem fuerat convertenda: *Quoniam enim unumquodque Evangelium sit concervationis nuntiorum utilium ei qui fidei adiungit, neque præter germanam sententiam intelligit, & emolumentum adferat, iure merito utilitatem parit.* Vocem hanc, παρενθετικῶς, neque Ferrarius, neque Perionius affecti sunt: ea usus est Origen. in Matth. 19. & voce item, παρενθετικῶς.

τὸ ὕψος δὲ τὸ ὠφέλιον ἐν φανερῷ) Turpiter hic se dant Perionius, & Ferrarius. Redde: *quæ quod utilia sunt, merito delectabilia sunt.*

P. 8.

ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ἐστὶν πρὸς τὸν κωδ. Deest, ὅρα. καὶ οὕτως ἐστὶν ἀποκρίσιμος) Ita legimus, secuti Regij Cod. apices, & Ferrarij ac Perionij interpretationem.

καὶ μὴ εἶπω ἐπὶ τὸ πλῆρωμα) Hæc ita emendavimus, vestigiis harentes Codicis Regij, qui habebat, καὶ δυνάμις, & interpretationi Ferrarij, & Perionij.

P. 9.

καὶ οὐκ ἐνομιζέμεν) Ferrar. *propter adificationem*: legebat, οὐκ ἐνομιζέμεν.

Φάσκοντα μὴ εἶναι τοῖς σαρκίοις, &c.) Ferrarius legisse videtur: μὴ εἶναι. Vertit Perionius: *dicendo nihil esse carnalibus propositum, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum, hoc facere debemus.*

κατηρητισμένοι τῷ πνεύματι) Ferrarius, *elevati*: legebat, κατηρητισμένοι.

P. 10.

καὶ αὐτὸν πᾶς ἐν ἡμῶν) Ita C. R. quem secutus est Perionius. Ferrarius autem videtur legisse, πᾶς ἐστὶν ἡμῶν, & recte quidem, mea sententia.

καὶ τὸ ἀπὸ τῶν σωτῆρων ἡμῶν) Videtur legisse Ferrarius: καὶ τὸ ἀπὸ τῶν σωτῆρων ἡμῶν. At Codex

R. habet, καὶ τὸ ἀπὸ τῶν, quod secutus est Perionius.

κατομένην ἡμῶν ἐν τῇ πόλει) C. R. κατομένην ἡμῶν ἐν τῇ πόλει. Leges: κατομένην ἡμῶν ἐν τῇ πόλει, ὡς ἐλάλει ἡμεῖς τῇ πόλει. Luc. 24. 32.

τὸ ὡραῖον καὶ ἐν καρπῷ γινόμενον, &c.) Favet illud eorum conjectura, qui Rom. 10. 15. ὡραῖος πῶς exponunt, *maturos, tempestivos*; commodo sane sensu, sed cui repugnat vox, καὶ Ελαί. 53. 7. quæ, *decoros, & speciosos*, significat: repugnat & Syri, & Arabis, & Ionathanis expositio: repugnat & ipse Origenes infra, & libr. 8. in Epist. ad Rom. ubi ad pulchritudinem refert.

ὁ δυνάστης τὸν ἐπὶ τῆς ἐκείνης ἐκείνης) Hic parum vidit Ferrarius; plane autem cæcutivit Perionius. Verte: *in eo interficientium qui dixit, Ego sum via*: cum recte enixa dicatur: ὁ δυνάστης τὸν ἐπὶ τῆς ἐκείνης, hic dixit: ὁ δυνάστης τὸν ἡγεῖν, quia Christus est ὁ δυνάστης. Origen. infr. in Joh. 13. 7. ἐπὶ τῶν δυνάστην τῆς ἐκείνης ὁ δυνάστης, καὶ ὁ δυνάστης τὸν ἐπὶ τῆς ἐκείνης ἐκείνης ἐκείνης.

καὶ τὸν πατέρα τῶν ὅλων θεῶν) Ferrarius: cum

P. 11.

Patre; perperam. Verte, *secundum Patrem, post Patrem*. Vnde locum hunc conciliare poteris cum illo altero Tomi octavi contra Celsum: ἵνα δὲ τινες, ὡς ἐν πνεύματι πνεύματι, & θεομύθων δὲ φωνῶν, ὅτι τὴν προσηγορίαν ἱεροσύνης, τὸν σωτῆρα τὸν ἐπὶ τῆς πατρὸς θεοῦ, ἅλλ' ὅτι γὰρ ἡμεῖς τοιοῦτον, οἱ περὶ θεοῦ αὐτοῦ ἐκείνου τὸν πατέρα ὁ πέμψας καὶ μὴ ἔστιν. Supremum universorum Deum Filium non esse affirmat, sed Patrem: Filium vero universorum quidem Deum esse, sed post Patrem. Quæ quamvis male sonent, excusari tamen possunt, si omnia Filium à Patre accepisse meminerimus, ac proinde se esse universorum Deum Patri acceptum referre. Primo ergo & per se universorum Deus est Pater, quia à se Deus est: Filius secundo & per alium est universorum Deus, quia habet à Patre sic tanquam ab origine & principio ut sit Deus: est enim Deus de Deo, ut habet Symbolum. Sed hæc alibi.

παρεῖσαι δὲ ἀπὸ τούτων, &c.) Locum huic sanaveris, si legeris: καὶ ἀπὸ τῶν συνεξαριθμητῶν γεγραμμένων, quemadmodum videtur legisse Perionius, cuius interpretationem Ferrarianæ hoc loco prætulim: sic enim se habet: *Ex his ergo licebit intelligere ea quæ de eo scripta sunt, & vix enumerari possunt probando Iesum bonorum esse multitudine: atque ex his quæ ægre enumerari possunt, & scripta sunt, conlecturam accipere de iis quæ in ipso quidem insunt.*

καὶ γεγραμμένων περὶ αὐτοῦ) C. R. γεγραμμένων.

P. 12.

τὴν ἀρὰν τὰ ὄρη ἐφ' ὧν, &c.) Hæc male reddita sunt à Ferrario. Rectius Perionius: *Qui enim montes sunt, in quibus ipse qui loquitur insensetur?*

ἐκείνων γὰρ ἐκείνων ἐκείνων, &c.) ἢ δὲ ἀλλῶν,

M

prætermisit Ferrarius; quod tamen retinendum erat. Pro, δυναμῆος, habebat C. R. δυναμῆος. Aliam interpunctionem secutus est Perionius, quæ nobis minime probatur.

P. 13. ὅτι πᾶς ὁ τῷ ἰσοῦ προσδότης ἔστι, &c.) Legendum fortasse: ὁ τῷ μαθητῇ τῷ ἰσοῦ προσδότης: quemadmodum Ferrarii, & Perionii interpretatio, & ipsa sententia postulant.

P. 14. πᾶς ἡ ἀρχὴ τῶ ἐναγγέλιον, &c.) Origenes lib. 2. contr. Cels. τί δὲ ἄτοπον, τὸ ἀρχὴν τῶ ἡμετέρου δόγματος, εὐτὶς τῶ ἐναγγέλιον, ἢ νόμον; &c.

ἔθεν θαυμάζω μοι εἶπαι, &c.) Hæc sunt & Basilidianorum, Valentinianorum, Cerdonianorum, Marcionitarum, aliorumque hujusmodi Hæreticorum Theologia. Quod supra sæpe notavimus.

ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τὴν ἐκείνῃ, &c.) Hic suam de poenis Damnatorum sententiam non obscure declarat Origenes, de qua superius à nobis non semel actum est.

ὅστις ἐν τῇ δόγματι ἀποκαλύπτει τὸ ζήτημα ἰωάννης.) Vides Apocalypsim Johanni Apostolo tribui, contra Marcionitarum opinionem. Ita supra in Matth. 20.

P. 15. καὶ φυλάξω, καὶ σώσω) Perionius: & præsidio. Lege, φυλάξω, quemadmodum habent universa Apocalypsicæ exemplaria.

καὶ ἐν τούτων τῶν μὴ ἀντιπροσέχων δυναμῶν, &c.) Aqua hic hæret Ferrario, & Perionio. ἀντιπροσέχων quid sit, notum; solers ingenio & acutus: ἀντιπροσέχων, è contrario, bardus & stipes. Verte ergo: Cum hæc autem jam satis dicta sint, atque inde similia ex Scripturis colligere possint qui minime stolidi sunt & rudes.

P. 16. ἐν τῇ λειτουργίᾳ δόξα καὶ δόξα, &c.) Vocem hanc, δόξα καὶ δόξα, existimavit Ferrarius Scripturæ sacræ peculiarem esse; sed alicubi etiam apud Scriptores τὰς ἐξωθεν reperiri observatum est. Hic quoque suam Origenes de futura Damnatorum salute opinionem prodit. Porro quam hic in Dei cognitione, & contemplatione beatitudinem ponit, eandem alias in Dei similitudine collocat, nonnunquam & in eo sitam esse vult, unum cum Deo effici, quemadmodum demonstramus in Origenianis, ubi De poenis & præmiis differimus.

καὶ ἡ κοροφίτης ἡ, τὸν πατέρα) Ita legerunt Ferrarius & Perionius. C. R. habet, καὶ ἡ κοροφίτης, ἡ τὸν πατέρα.

βέλτιον δὲ, ὡς πρὸς τὸ δυνάμει, &c.) Alia proponit Origenes Hom. 1. in Genes. Cum enim ea qua facturus erat Deus, ex spiritu constarent & corpore; ista de causa in principio & ante omnia cælum dicitur factum, id est, omnis spiritalis substantia, super quam velut in Throno quodam, & sede Deus requiescit. Nec satis liquido tempus quo creati sunt Angeli cognoscere

se proficitur Proœm. libr. de Princip. Est etiam illud, inquit, in Ecclesiastica prædicatione esse Angelos Dei quosdam & virtutes bonas quæ ei ministrent ad salutem hominum consummandam: sed quando isti creati sunt, & quomodo sint, non satis manifeste distinguitur.

καὶ ἀνακαίον ἐπὶ τοῖς αἰ, &c.) Hic operam suam Ferrarius abutitur. Probe Perionius: Scien- dumque est necessario, cum sancti vitam omnis materia corporisque experient in beatitudine traducerent, num is qui Draco appellatur postea quam a vita pura excidit, dignus fuit qui ante omnia in materia & corpore ligaretur. Notandum hic porro Angelis corpus & materiam detrahi ab Origene, quam iis in Matth. 22. circumposuit: sed hæc proponit, non asserit.

καὶ ἡ ψυχὴ τῶ ἡλίου ἐν σώματι) Syderibus vi. P. 17. tam non uno loco tribuere Origenem, idemque olim multis fuisse persuasum è Pamphilo supra docuimus ad Origen. Comment. in Matth. 18. Vertit Ferrar. Elie, sed nullo sensu.

παρὰ τοῖς ἀγγέλοις αὐτῶν ἐπιστάταις) Marcionistis.

ἡ ἀπὸ τῶ μαθητῆος) Corrupta hæc Cod. Re. P. 11. gij Scriptura Perionio fraudi fuit, ut totum hunc locum pro more suo corrumperet. Lege, καὶ ἀπὸ, ita ut legit quoque Ferrarius.

δημιουργὸς δὲ ὁ χριστὸς αἰς ἀρχὴν, &c.) Hic Origenem castigat Petavius lib. 1. de Trinit. cap. 4. n. 4. & lib. 6. cap. 3. n. 6.

τὸ λόγον λαμβανόμενος) Aludit ad alteram λόγου P. 19. notationem, qua, ratio, significatur.

καὶ λεκίον ἐπὶ κήρας, &c.) Locum integrum sic restituo: καὶ λεκίον ἐπὶ κήρας, ἢ ἑταῖς εἰπω, ἐμψυχον σοφίαν ὁ θεὸς αὐτῇ ἐπέθηκε. καὶ ἔστι ἐν αὐτῇ. Consentit Ferrarii interpretatio. Misere autem hic se jactat Perionius; sic enim legit: καὶ λεκίον ἐπὶ κήρας ἢ (id est ἰσοῦ) ἑταῖς, εἰπερ ἐμψυχον σοφίαν, &c. Vide quæ ad hunc locum notata sunt ab eruditissimo Petavio, lib. 1. de Trinit. cap. 4. n. 4. & lib. 6. cap. 3. n. 9.

ἀπὸ πάσης τῆς ἐκβολῆς) Ferrarius legebat ἐπανομίαν.

ὁ θεὸς μὲν ἐν πάντι ἐστι, &c.) Hæc quoque lib. 1. de Trinit. cap. 4. n. 4. confutat Petavius, quasi divinæ Verbi naturæ multiplices proprietates affingat Origenes; in quo sane magni Viri judicium non sequor; nam hæc Christo, ut Deus simul & homo est, universa Origenes attribuit, & ut ad divinam Verbi naturam seorsum pertinere voluisset, verisimilius est hæc pro variis potius considerandi Verbi modis, quam pro divinæ ipsi naturæ infinitis qualitatibus habenda credidisse.

αὐτοὶ ἡ ἐλευθεροῦ δυνάμει πᾶσα κρίσις) Le. P. 20. gifle videtur Ferrarius: ἡ ἐλευθεροῦ δυνάμει πᾶσα κρίσις.

καὶ πόλαι αὐτῶν ἐπὶ τῇ γῇ, &c.) Legebat

Ferrarius, ἐποία, sed parum hæc intellexit: *ῥυτίσθαι τὰ τέσσαρ'.* Verre: *que tales actantæ non fuissent, si in beatitudine sancti incepissent, & perseverassent.*

ὁ δὲ φημι θαυμάζειν τὸ πολλὸν) Ferrarius: *iam in quo me mirari dicam multorum ruditate*: postremam hanc vocem de suo videtur largitus, alterisco enim locum ad oram illustravit.

P. 22. ὁ μὲν ἰακώβ ἐν τῇ σφοδρῇ τῇ ἐνελύτῃ, ἰούδαν) Supple; *αὐτὸν καλεῖ.* Perperam ergo hæc intellexit Ferrarius; recte Perionius: *Iacob quidem in ea benedictione, qua in liberos usus est, Iudam*; supple; cum appellat.

P. 23. καὶ ἔστιν αἰών ἐκείναις τοῖς, &c.) Valentinianos, Marcianos, & Colarbasios suggillat. Vide Irenæum lib. 1. cap. 10. Epiphanium Hæc. 34. quæ est Marciorum, cap. 4. & Hilarium lib. 10. de Trinit. Quam ipsorum Hæreticorum nefariam doctrinam post Origenis tempora renovavit Paulus Samosatenus. Philastrius Hæc. 64. Hic vero Origenis locus iis adjungendus est quos collegit Pamphilus in Apologia, ut eorum confutaret calumniam, qui perverso huic Valentini dogmati Origenem hæsisse iactabant. Ad hæc autem ejus verba cum non satis attendisset præstantissimus ætatis nostræ Theologus, eadem in illo reprehendit, quæ in Valentinianis ipse carpebat; quasi suam non illorum sententiam protulisset.

ἐκείναις μὲν ῥῥὸν δὴν) Legendum fortasse ἐπὶ ἐκείναις μὲν quod opponitur huic, ἐπὶ ᾧ τοῦ τῶν quod proxime sequitur: quod ipsum forsitan & ita emendandum, ἐπὶ δὲ τοῦτο.

ὁ δὲ σωτὴρ ἡμῶν τοῖς λογικοῖς) Persuasum fuit Origeni Paris vim ad res omnes creatas, Filij ad res rationis compotes, Spiritus sancti ad sanctos duntaxat pertinere. Verba ipsius ἐξ lib. 1. ἐπεὶ ἀρχὴν profert Iustinianus in calce Epistolæ ad Menam. Quam obrem acriter à Theophilo castigatus est in Paschali 1. Nos vero id in Origenianis accurate perpendimus.

P. 26. ἐδιδόκει αἰδοῦναι ὅτις ἀλθινὸν) Hæc ex adolescentiori Academia deprompta sunt. Vid. Cic. Academ. 4.

ἀλλ' ἔτι ἐπὶ καὶ ἀλθινὸν τὸ αἰδοῦναι, &c.) ἀλθινὸν quippe, & καὶ ἀλθινὸν opponuntur ἀτιφατικῶς, ἀλθινὸν autem & ἰσχυρῶς, ἐναντίας. Eorum vero quæ ἀντιφατικῶς opponuntur alterutrum verum est; quæ ἐναντίας, non item.

οἱ μὲν φύσιν τοῦτοῦ γενημένου, &c.) Eacerat Valentinianorum doctrina, qui tres diversas hominum naturas fingebant.

καὶ ἐν τῇ ἐν ἐρανῇ, &c.) Vide Nos ad pag. 17. in Iohann.

τὸ ἀνυπέρθετον τῆς ἐπαγγελίας) Male Ferrarius, *supervenientiam promissionis*: vix tamen Latine reddere possis: illud enim est quo

promissa habent, ut minime differri possint.

κέρμεν ἀπαγγελίας) Ita legebat Perionius. Ferrarius vero: ἐπαγγελίας.

ὃ προδίδουσιν ἐν τῇ, &c.) Hæc desiderantur in Ferrarij interpretatione, quæ ex Perionio ita supplebis: *etiam addent, non siliaberatur jam etiam participem esse filiorum Dei gloria.*

ὁ δὲ μὴ ἐλπίσῃ τὰ τελικὰ τὰ, &c.) Locum hunc in Reg. Codice luxatum ita fortasse sanaveris: *τῷ ἀνθρώπῳ κατακεχαριστῶς ἄλλοις, &c. τῷ προσλήματι*, quod sequitur sit ex λήμα, cuius & significationem retinet; sed tamen vox insolens est.

καὶ ἀποκρίνοι τῷ χροῖ, &c.) Locum hiulcus, & corruptus, cui absque meliori codice medicinam facere velle temerarium est.

τὰ ἡγεμονικά τῶν ἀνθρώπων) Ferrarius: *hominum partes quas principales vocamus.* Perionius: *ea quæ in hominibus principatum obtinent.* Vertissent: *hominum mentes*: ἡγεμονικὸν enim quid sit nemo nescit.

καὶ πρακτικῇ τῇ σωζομένων ἐν αὐτοῖς γινομένη) P. 28. Vel hæc aliter legit, vel male intellexit Ferrarius. Probe Perionius: *quodque vim habet efficiendi eos, qui per eam salutem adipiscuntur.*

ἐὰν δέ τις ζῇ, &c.) Valere hæc possunt adversus Origeni intentari solitam criminationem, quod Patris cognitionem majorem esse cognitione Filii statuerit. Quam quoniam in Origenianis excutimus, plura non addam.

ἐπὶ ἐν τῇ πατρὶ καὶ τῇ υἱῷ, &c.) Perionius P. 29. legebat, ἢ, nos correximus ἢ quo sententia continetur. C. R. habet ἢ,

ὃ ἐπὶ τὴν πατρὶ καὶ μακαριότητα) Prætermisit Ferrarius, μακαριότητα.

τὴν γένεσιν ἢ ὑπάρχουσαν) Legisse videtur Perion. *ἐνυπάρχουσαν.* Scribe, *τυνυπάρχουσαν.*

ὃ μὴ ἐλεπόμην ἐξ οὗ πάντος αἰδῶν) Postrema hæc à Perionio omissa sunt. P. 30.

ἀγαθὸν ἢ τὰς ἐν τῇ σωτῇ, &c.) Ita legit Perionius; at Ferrarius, *ἀγαθὸν ὅτιον*, quod rectum est.

σφοδρῶς οἰς εἰρημῶν, &c.) Aliter notionem istam vitis Christo aptat Origenes Homil. 17. in Genes. *Vitis ergo Christus ex ea parte dicitur, qua naturam suscepit humanam, ad quam Deus Verbum pullum suum alligat; id est populum suum conjungit & sociat ei conversationi quam ipse exegit in carne: ut imitatione ipsius pullus qui ad ipsam alligatus est, efficiatur cum illo & Filius Dei, & coheres Christi.*

ὁ ποτιμωτατὸς ἐπὶ λόγος) Ferrarius reddit, *ratio*, Perionius, *Verbum*, recte: malim tamen, *Sermo*.

κατατροπὴ τῆς καὶ ἐκπινόμενα) Ita Cod. Reg. at Ferrarius videtur legisse, *ἐκπινόμενα.* Perionius antiquum hic obtinet, totumque locum misere deformat.

καὶ ἄλλα τὰ ἐν τῷ πνεύματι, &c.) Origenes lib. 1. in Epistolam ad Romanos, cap. 5. eundem hunc Pauli locum exponens, Ex quo videlicet, inquit, ostendit esse quendam praefer hanc quae commemoravit, quae nominantur quidem in hoc saeculo, non tamen ab ipso enumerata fuerint, forte nec ab alio aliquo intellecta: esse vero alia quae in hoc saeculo quidem non nominantur, tamen nominabuntur. Nec unus id sibi persuasit Origenes praeter eos Angelorum ordines qui nominantur in Scriptura, alios esse numero infinitos, & hominibus ignotos: Scripsit siquidem Chrysostomus Homil. 4. de Incompr. ἐστὶ γὰρ οἱ ἐν τῷ αἰνῶνι οὐκ ὄντες οὐκ ὄντες οὐκ ὄντες. Sunt enim, sunt & aliae virtutes, quarum ne nomina quidem scimus. Quod paulo post ex supra memorato Pauli ad Ephesios loco colligere se proficitur. Atque id ipsum iterat Orat. 5. contr. Anomaeos, & Homil. 3. in Epistolam ad Ephesios. Assentientur Chrysostomo Theodoretus in eundem ejusdem Epistolae locum, & Oecumenius, & Theophylactus. ἐκείνη ὁσαύτως ἐστὶν, παρὰ, &c.) καὶ ὁ πᾶς οὗτος οὗτος.

καὶ ὁσαύτως γὰρ ἐστὶν ἀνθρώποις ἀνθρώποις, καὶ ἀγγέλοις ἀγγέλοις) Origenes lib. 1. in Epistolam ad Romanos. Hoc quod apparuit Angelis, non eis ab-que Evangelio apparuit, sicut nec nobis quidem hominibus, ad quos missum se dicit, evangelizare pauperibus, dimittere captivos in remissionem, & annunciare annum Domini acceptum, Si ergo cum apparuit, nobis omnibus hominibus non sine Evangelio apparuit, consequentia videtur ostendere, quod etiam Angelico ordini non sine Evangelio apparuerit, illo fortassis quod aeternum Evangelium à Iohanne memoratum supra edocimus. Si vero etiam in reliquis caelestibus ordinibus tale aliquid gestum esse ab eo suspicandum sit, in ea qua singuli quique sunt forma apparuit eis, annuncians pacem, quoniam quidem per sanguinem crucis suae pacificavit non solum quae in terra, sed quae in caelis sunt, etiam tu apud te ipsum discuto. Hunc errorem, jam ante Origenem, in aliquibus castigaverat Tertullianus libr. De carn. Christi, cap. 14. & in ipso demum Origene damnatus est quarto è novem anathematismis Justiniani Epistolae ad Menam subiectis. Sed de his pluribus disputamus in Origenianis.

καὶ δὲ τὸ αἰνῶν, &c.) Infra Tom. 2. p. 45. μὴ πο-τε δὲ ὡς φησιν ἱερὸς τίνος γινώσκω, ὅπως ὁ νῦν θεολογούμενος ἵσως λόγος ἐγγράφῃ παρὰ ὡς δὲ ὁπο-σταλὲς ἔπειτα τὸ παρὸς παρὰ τὸν. Nempe ei quoque adhæsit opinioni Origenes, quam magna Patrum pars amplexa est, Filium ipsum Dei Patriarchis & Prophetis apparuisse. Vide Sixtum Senens. libr. 5. Annot. 102.

ὡς πλείους ἔχοντες ἀνθρώπους, &c.) Triplex rerum ratione pollentium genus statuit, Angelorum, hominum, & τῶν κατὰ χυλίων,

inter quae Dæmones recenset. Cum autem omnia omnibus ratione praeclatis factum dicat Sospitatore; hominibus hominem, cum carnem assumpsit; Angelis Angelum, cum Patriarchis & Prophetis visus est; tertium divisionis membrum executus est, & Christum ad lucrificandam τὰ κατὰ χυλίων, sese iis similem fecisse docet, quando factus est inter mortuos liber. Nam cum duplici genere constent κατὰ χυλίων, Dæmonum, & defunctorum hominum, cumque horum jam antea formam sumississet Christus quando homo factus est, illorum lumere debuit. Ferrarius male reddidit, παρὰ ἀνθρώπων, in hominibus: verte, pra hominibus.

καὶ ἐξελύσθη τὸν ἐν καίῳ, &c.) Cod. Reg. ha. p. 36. bet, ἐξελύσθη, nos legimus, ἐξελύσθη, supple, πῶς, quod praecedit. Quam lectionem secutus sit Ferrarius ex ipsius interpretatione vix liquet: Perionium enim non moror.

ἵνα διαδοχῶν καὶ τὸν ἀνθρώπου τὸ πνεῦμα, &c.) Animas omnes corporibus antiquiores credidit Origenes, quod dogma ad ipsam quoque Christi animam pertinere voluit. Hanc autem Verbo conjunctam fuisse, antequam corpori adjungeretur, ipse quoque docuit lib. 2. De princip. cap. 6. Illa anima, inquit, de qua dixit Iesus, quia nemo auferet à me animam meam, ab initio creatura, & deinceps, inseparabiliter ei, atque indissociabiliter inhaerens, ut pote Sapientia & Verbo Dei, & veritati, ac lucivera, & tota totum recipiens, atque in eius lucem, splendoremque ipsa cedens, facta est cum ipso principaliter unus spiritus. Sed hæc disputantur in Origenianis.

καὶ γὰρ ἐστὶν αὐτὸν, &c.) Iterata hæc vocum illarum, ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πνεύματι, repetitio causæ fuit cur à Ferrario, vel in ejus codice totum comma omitteretur, quemadmodum librariis usuvenire solet.

πλὴν ἀνδρῶν αὐτὸν τὸν ἀνθρώπου, &c.) Illud non agnoscit Ferrarius, quod Perionius post Reg. Codicem repræsentat.

καὶ ὁ δὲ ὁμολογούμενος ἀνθρώπος, &c.) Legoban Ferrarius, ὁμολογούμενος, sed proba est Cod. Reg. scriptura, quam sic vertas: Nos vero Christum vere Dei potentiam esse fatentes, quacunque res vi pollent, ipsius esse participes, per ipsum habemus.

καὶ τὸ δόξα τῷ πατρί, Leg. παρὰ.

καὶ εἰ μὴ ἐν ἀλλοις, &c.) Codex Reg. habebat, καὶ εἰ μὴ ἐν ἀλλοις. Deest hic aliqua existimavit Perionius: nos ita locum resatum iri credimus, si legatur: καὶ εἰ μὴ, &c. supra enim legitur: ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων εἰ μὴ κατὰ χυλίων, &c. καὶ εἰ μὴ ἐν ἀλλοις, plane hæc est genuina lectio.

τὸ δὲ ὅτι ἂν τὸν ἀπὸ τῶν αἰρέσεων, &c.) Legendum fortasse, τὸ δὲ κινῶν τὸν, & μὴ, &c.)

δυνάμει λέγειν, Marcionitas porro hic, com-
rumque gregales intellige.

μειζονα δὲ τοῦτον τὸν πατέρα) Vide Johann.
14. 28. Ita Origenes infr. p. 56. in Johann.
ἐπὶ τοῖνυ καὶ ἐνθάδε εἰ πάντα θῆτε τὸ λόγον ἐν ἑ-
αυτοῖς, ὅτι τὸ πᾶν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ κρείττονος καὶ
μειζονος πατρὸς τὸν λόγον, τίς δ' ἐν ἀλλοῖς ὁ-
τις αὐτῶν, ἢ ὁ πατήρ; & Tom. 13. pag. 201. in Jo-
hann. τὰ ῥα δὲ καὶ πᾶν ἐν ἑαυτοῖς τὸν λόγον ζῶν
εἰς τὸν ὑπὲρ τὴν αἰώνιον ζωὴν πατέρα, ῥησὶς γὰρ
ἡ ζωὴ, ὁ δὲ μείζων τῷ ῥησὶ μείζων τῆς ζωῆς.
Sed hæc alibi.

ὑπὲρ ἢ τισι καὶ, &c.) Lege, ἢ ὑπὲρ. Ori-
genes infra Tom. 28. in Johann. 11. 49. 50.
καὶ συζητῶν τὸν ὅτι ὅπως ἡδέετι, ἢ, καὶ εἰς θεῶν, ὑπὲρ
πάντος γένους θανάτου. Posteriori quoque
hanc lectionem sequitur Ambrosius lib. 2.
De fide, ad Gratianum, cap. 4. Immerito
igitur Nestorianis loci hujus depravatio-
nem tribuit Græcus ille Scholiastes, quem
laudat Beza, ut pote quæ jam longe ante
Nestorium extaret.

P. 39. οὐκ ὑπὲρ ἄσρων; &c.) Et in his Observa-
tionibus, & in Origenianis quæstionem de
morte à Christo pro sideribus obita venti-
lavimus.

ἐπὶ δὲ παραλαμβάνει τὴν βασιλείαν, &c.)
Sensus est: *Quoniam autem accipit regnum
à Rege, quem sibi præfecerant filii Israël, cui-
que imperium Deo nequitiam annuente tradi-
derant, neque Deo conciliaverant; & quoniam
bella Domini gerens, filio suo, populo nimirum,
pacem comparat, &c.*

εἰ μὴ ἄρα ἐπὶ ἑαυτοῦ, &c.) Verte: *nisi fortasse,
quod flos sit perfectior flore, ipsaque florum
emissione, quæ de iis dicitur qui fructus perfe-
ctos nondum tulerunt, perfecti id quod supra
florem Christi est, capiant.*

P. 40. ἢ ὁ πατὴρ αὐτῶν πεπειραμένοι) Perionius:
qui autem ejus virga tentati & probati sunt:
ita & Ferrarius. Videntur legisse: οἱ δὲ πατὴρ
αὐτῶν πεπειραμένοι. Inalim ego: οἱ δὲ πατὴρ αὐτῶν
πεπειραμένοι.

τελευταῖον πορὶ τὸν λόγον, &c.) Male Ferrarius:
pessime Perionius: extrema prima dispu-
tatione. Verte: *Denique antequam ad vocis,
λόγος, examen accedamus.*

ἵνα ὁ πατὴρ τῆς λόγου διομασίας) Valenti-
nianos intellige, qui Filium per prolatio-
nem genitum esse arbitrabantur.

διότι περὶ ζητεῖς καὶ ἑα, &c.) Ad verbum Pe-
rionius: *Itaque eum quæri non extra eos qui
querunt, ab iis qui eum invenire constituent,
nos docet Apostolus.*

P. 43. πῶς γὰρ εἰ ὁ πατήρ τῶν ἑλπίων, &c.) Hæc præte-
rita sunt à Ferrario, quem fefellit geminum
illud: ἐν χιλιεσσι σου.

P. 45. ὁ μὲν ἐν πολλοῖς) Pro, οἱ πολλοί, quod notan-
dum.

ὡς ἐν γὰρ ἐρμηνεύει, σαφὲς ἐστίν, &c.) A γὰρ
servavit, sit γὰρ Osce, quod significatio-
nem activam postulat potius quam passi-

vam. Beeri vero est, ירבעם, à ירבע, *puteus*,
ἀναβλυσάντος, quod sequitur, rectum est.
Hefych. ἀναβλυσάμενος καὶ ἀναβλυσάμενος. quam
Hefychii vocem immerito suspectam habet
Stephanus.

ἐρμηνεύει γὰρ, μεταφραστικὸς ἰσχύς) Hæc procli-
via sunt, & Ferrarii tamen ac Perionii
captum fugerunt. Jeremias est ירמיה, à,
ירח, *extolli*, & ירמיה, quod Samaritæ per
יחזקיה, Eusebius per יחזקיה, Theodoretus per
אחזקיה. Græci veteres per ἰαώ exprimebant.
Notum illud Apollinis Clarii apud Macro-
bium:

Φράζω τὸν πατέρα ὑπακούοντα τὸν ἱεμεν ἰαώ.

τίθεται μὲν γὰρ τὸ ἀρχαῖον, ὅτι, &c.) Distinctio P. 46.
hæc nonnullorum convitia in Origenem
concitavit. Eam quidem Chrysostomus
dissimulato auctoris nomine explodit. At-
tendissent quomodo in sequentibus expli-
cata sit: Pater, inquit, quod ex se Deus sit,
hoc est, αὐτόθεός, ὁ θεός appellatur: Filius,
quod sit Deus à Patre, Deus de Deo, ut
loquitur Nicænum Concilium, θεὸς dicen-
dus est.

ἐν τῷ ὅτι γὰρ ὁ θεός, &c.) Sententia hæc est to-
tius hujus disputationis. Quemadmo-
dum à Patre qui est αὐτόθεός, habet Filius ut
sit Deus, & ceteri qui Dij appellantur, quia
principium totius divinitatis Pater est: ita
à Filio qui est, ἐκ θεοῦ ratio, & fons totius ra-
tionis, habent ij qui ratione utuntur ut sint
rationis participes. Igitur ut divinitatem
suam Filio communicat Pater, ita rationem
iis qui rationis participes sunt communi-
cat Filius. Pater principium est divinitatis
Filij; Filius principium est rationis eorum,
qui rationis capaces sunt. Atque eo sensu
ut se habet Pater ad Filium, ita Filius ad ea
quæ ratione pollent. Comparatio ergo hæc
est, atque ea imperfecta & in multis claudi-
cans. Pater autem quia principium est &
fons divinitatis totius, inde eum ἀληθινόν
θεόν appellavit; reliqui autem θεοὶ τῇ μετῴχῃ
τῷ θεῷ γινόμενοι: Filius nimirum, & qui Dij
dicuntur. At divinitatem à Patre non uno
modo recipiunt; Filius enim ita Deus est à
Patre, ut una eademque divinitate Pater &
Filius polleant; reliqui autem Dij, diversa,
dispari, & inæquali divinitate præditi sint.

Ne quemquam igitur moveat vox γινόμενοι:
quæ iis omnibus convenit qui ab alio ha-
bent ut sint, sive per generationem; sive per
processionem, sive per creationem; ut
paulo infra demonstrabimus. Nonnunquā
vero simpliciter, *existere, esse*, significat. At-
que hæc quidem posterior notatio huic ipsi
loco videtur tribuenda. His ita explicatis,
facile viri cujusdam eruditissimi refelluntur
criminationes, qui ex hoc loco violatæ
Filij dignitatis reum Origenem peragit: li-

Macrobius.
Saturnus.

Chrysostomus.
Hom. 3. in
Iohannem.

cet alias saepe in eodem argumento lapsus sit.

ἡτοι ἀρνημένους ἰδιότητα, &c.) Ea fuit Nocti Harefis circa Origenis aetatem exorta, nec multo post à Sabellio amplificata.

ἡ ἀρνημένης τὴν διότητα, &c.) Origen. lib. 7. in Epist. ad Roman. cap. 9. Et miror quomodo quidam legentes quod idem Apostolus in aliis dicit: *Vnus Deus Pater ex quo omnia, & unus Dominus Iesus Christus per quem omnia, negent Filium Dei Deum debere profiteri, ne duos Deos dicere videantur.*

P. 47. ἀλλὰ θεὸς κυριώτατος ἂν λόγος τὸ) Lege, λόγος, plana omnia fient, & hiatus ille explebitur, quem hic inesse sine causa credidit Perionius.

ἀλλ' ἐπεὶ εἰπὺς ἡτοι ἀρνημένους, &c.) Audiendus in hunc locum Dionys. Petavius lib. 1. de Trinit. cap. 4. n. 5. Mihi tamen id dolet, iniquum adeo in Origenem se gessisse virum magnum, ut quæ minus sana in eo deprehenduntur, germana esse, neque ab Arianis inserta, contra Rufini testimonium pertenderit: quæ vero orthodoxæ sunt fidei, amica manu ad texta fuisse contra Athanasij auctoritatem crediderit.

Rufin. in calce Apolog.

Athanas. lib. De decretis Nic. Syn.

ὁ σπὺς τὸν θεόν, ἂν ὁ θεὸς λόγος) Perionius & Ferrarius recte legebant, ὦν, sed à superioribus virgula sejugabant: nos conjungenda censuimus, & ita vertenda: *quod apud Deum est Deus Verbum.*

ἡτοι αὐτὸν ἡτοι αὐτὸν σαρκί, &c.) Lege, ἡτοι αὐτὸν. Alludit ad 2. Cor. 5. 16.

τὴς ἐκλογῆς ἐστὶ θεός) ἐκλογῇ, id est, *Electi*: Ita Rom. 11. 7. ubi et quidam vocem hanc, unde huc traducta est, ita verterunt.

P. 48.

ἡτοι αὐτὸν δὲ ἐσελεύσῃ, &c.) Clementem hic designat cujus hæc verba sunt Strom. 6. ἐπεὶ δὴ ἡ γὰρ θεὸς αὐτὸν προσηγορεύσας ὦν, μὴ πιστεύοντες τὸν αὐτὸν ἡτοι αὐτὸν ὅπως τὴν γε καὶ αὐτὸν ἀναδείξῃ) τὴν αὐτὴν, ἵδωκε μὲν φιλοσοφίαν αὐτὸν, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς πίστεως, ἵδωκε δὲ τὸν ἡλίον, καὶ τῆς σελεύσῃ, καὶ τὰ ἄλλα εἰς θρησκείαν. ἂ ἐποίνεν ὁ θεὸς τοῖς ἔθνεσι, φησὶν ὁ νόμος, ἵνα μὴ τέλειον αὐτοῖς ἡτοι αὐτὸν τολῶς καὶ διαφθαρεύσιν· οἱ ὅ καὶ ταύτη γενόμενοι τῇ ἐντολῇ ἀγνοήσαντες, γλυπτοῖς προσερχόμενοι ἀγάλμασι, καὶ μὴ μετανοήσαντες, κείνοι οἱ μὲν ὅτι θυμὸν ἔχοντες, καὶ ἡδύσαντες πιστεύσαι τῷ θεῷ. οἱ μὲν ὅτι τὴν θελήσαντες καὶ ἐξοπλίσαντες ἀποδείξαι πιστοί. καὶ μὴ κακίνοι οἱ ἀπὸ τῆς τῆς ἄσπρων σεβήσαντες μὴ ἐπαυδαμένους ἡτοι αὐτὸν τὸν πύτων ποιητήν. ὁ δὲ γὰρ αὐτὸν δεύσεια τῶν ἐθνεσιν ἀνακλῆσαι πρὸς θεόν δὲ τῆς τῆς ἄσπρων θρησκείας. *Quia enim noverat Deus, ut pote prae sciens, hunc non crediturum, nihilominus tamen ut perfectionem reciperet cujus capax erat, dedit ei quidem philosophiam, sed ante fidem: dedit autem Solem, & Lunam, & Astra ad religionem: quæ Gentibus fecit Deus, inquit Lex, ne funditus Atbei effecti, funditus pereant. At illi in hoc præcepto inconsiderati, in Sculptiles defixi statuas,*

nisi penitentiam agant, judicantur: hi quidem, quia cum possent, noluerunt Deo credere; illi vero qui etiam si vellent, non conati sunt tamen fideles evadere; & ij etiam qui ab Astrorum cultu, adeorum conditorem non recuserunt. Hæc enim via erat ad Gentibus data, ad Deum per Astrorum cultum assurgere.

τὴν αὐτὴν δὲ ἐσελεύσῃ, &c.) Epicurci.

ὦν τὴν κρείττονα τὰ ματα, &c.) Totus ille locus, P. 47. usque ad, ὅτι καὶ ἐκ ἀρχῆς, &c. in Ferrariana interpretatione desiderabatur, quem nos à Perioniana, mutatis duntaxat nonnullis, supplevimus. Idem quoque in toto hoc opere à nobis factum est, quotiescunque Ferrariana interpretatio deficiebat, quod nonnunquam contingere observavimus, quum error aliquis occurrat: velut in iis quæ sequuntur. Nempe Filium Patre inferiori posuit, pro more suo, ut in Origenianis probavimus. Quæ subiicit autem de Verborum differentiis, futilia sane sunt, ne quid peius dicam.

ἀπορρῶς δὲ πλείους φάσιν, &c.) Hæc per P. 70. peram à Ferrario & Peronio interpretata sunt. Verte: *Absurdum est autem dicere plures vocis hujus, Sermo, compotes fieri, & hujus, Sapientia, & illius, Iustitia.* Legimus quippe, καὶ τῆς σοφίας, (supple προσερχομένης) καὶ τῆς δικαιοσύνης. ἀφορμὰς δὲ εἰρημὸν τὴν καὶ ἐκείνην, &c.) P. 71. Nullo sensu hæc reddiderunt Ferrarius & Perionius. Legas, παρὲν ἐκείνην proclivis erit interpretatio. παρὲν ἐκείνην autem est, præter germanam sententiam intelligere & explicare. Vide Nos supra ad p. 7. in Joh.

λόγος δὲ ἀπολύτως ἐκείνην καὶ) Sic interpunge: λόγος δὲ ἀπολύτως ἐκείνην καὶ.

ἀν πολλὰς κυρίας, &c.) Ita legebat Ferrarius: at in Cod. Regio vox, μάτην, aliena manu inserta fuerat, ut ita legeretur μάτην ἀν πολλὰς, &c. Hanc lectionem fecutus est Perionius, & nos ita probamus, ut illam Ferrarj plane repudiemus.

τῇ τὴν ἐπαρίῃ εἰκόνι) Inepa lectio; quam tamen fecutus est Perionius: *Et iis qui agni imagine ornati sunt,* Lege, ἐπουρανίῃ. alludit enim ad 1. Cor. 15. 49. Id à τω κρυφῶι ita contrahi solet, ἐπὶ οὐρανῷ, unde imperitus librarius ἐπαρίῃ illud excudit.

καὶ αὐτὸ τὸ δίκαιον καλεῖσθαι ἐξισθῆναι πάντα τῇ δικαιοσύνῃ) Hic operam suam ludunt Ferrarius, & Perionius. Verte: *ut hoc ejus quod appellatur justum, justitia omnino exaequetur.*

καὶ ἡ αὐτὴ τὴν ἀναγορεύσασα ἀλήθειαν, ἐκ ἀλήθειας, &c.) Hæc habebat Cod. R. quem fecutus est Perionius per summam ἀκρίβειαν. Lege, καὶ ἡ αὐτὴ τὴν ἀναγορεύσασα ἀλήθειαν. At illam pericopen, ἐκ ἀλήθειας, &c. ad oram Cod. Regij manus recentior attexuerat. Eam comprobant Ferrarius, & Perionius, & plane genuina est.

P. 51.

τὸν δὲ θεὸν ὁ δὲ θεὸς ὁ δὲ θεὸς, &c.) Hæc miſerèa Ferrario diſtorta ſunt. Inſcite quoque Perionius: Sed tamen unum eſt hominem, quæ Deus faciet in eorum aſtutia. Legebatur: ὁ δὲ θεὸς. Verre: unum vero eſt ex illis quæ comprehendit Deus. Reſpexit Origenes ad Job. 5. 13. & 1. Cor. 3. 19.

P. 54. ἰσὺς τὰ μὴ εἰς ἐκείνους, &c.) Sic C. R. legendum tamen, ἰσὺς. ita Ferrarius & Perionius, & id quoque ratio poſtulat.

ἐπὶ τῷ ἵππῳ ἐκείνῳ ὁ, &c.) Ferrarius: veſtigis ingredi caput. Perionius: quandoquidem veſtigia imprimuntur. Verre: quoniam veſtigis & notis circumdatus eſt.

καὶ ὡς περ ἀντίπα ἐδωκεν, &c.) Finem quoque hic Damnatorum poenis ſtatuit.

P. 55. ἀλλὰ, πότε, ἢ ἐν τίνι, &c.) Videtur aliter legiſſe Ferrarius. Recte Perionius: Sed quando, vel in quo apud Deum? Hoc enim, inquit, erat in principio apud Deum.

P. 56. ἔτι τὸν καὶ ἐν δαδὲ εἰ πάλιν, &c.) Imperite hic lapſus eſt. Origenes cum à Patre omnia condita ſtatuit, non etiā Verbo, ut demonſtramus in Origenianis.

ὡς περ αὐτὸ τὸ λόγον τυγχάνοντες) Hæc videtur ex ejus perſona dicere, cujus ſententiam exponit, non ex ſua.

ἐπὶ τὸ ἀγνόντων αὐτὸ λέγειν) Si per ἀγνόντων, non creatum, vel, non genitum intelligas, Spiritui ſancto conveniet: ſi pro eo quod principio caret uſurpetur, non item. Hinc eſt, cur eam appellationem à Spiritu ſancto vetuſti Patres removeri velint. Baſilius quidem Hom. 17. contr. Sabell. idcirco Spiritum ſanctum ab hoc vocabulo prohibet, quod hæc captum humanæ mentis ſuperent: Theodoretus autem Dialog. 3. quod vox ejusmodi in Scripturis ſacris Spiritui ſancto minime tribuatur.

ἔτι δὲ τίς ἐστίν, &c.) Hæc cum ſequentibus, ad id uſque, ἐπὶ εἰς τὸ πάντα, &c. in Ferrariana interpretatione non comparent: obſervavimus quippe loca Origenis aliqua perverſæ doctrinæ labe fœdata, ſive in ipſius Auctoris, ſive in Lectorum gratiam à Ferrario fuiſſe recita. Nos hic aſcivimus Perioniam, quam & locis aliquibus correximus.

ὁ ματρίων μὲν ἐστὶν τὸν, &c.) Unam tantum Patris & Filij perſonam credidit Noëtus, cujus errorem deinde amplexus Sabellius Patrem cum Filio, & Spiritu ſancto confudit. Poſt Nicænam Synodum emergens iterum hæc Hæreſis ab Antiochena Synodo damnata eſt, uti reſert Hilarus in libro de Synodis.

τὸν πατέρα, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα) Inſere, καὶ υἱόν, quod à Typographo prætermiſſum eſt.

Ἐ ἀγνόντων μὲν ἕτεροι τὸ πάρος ἔχοντες ὁρίσιν) Origenes lib. 1. de Princip. cap. 2. Ita ergo & ab eo (Patre) Filij ſubſiſtentia generatur:

quod neceſſe eſt imprimis ſuſcipi ab his qui nihil ingenitum, ideſt innatum, præter ſolum Deum Patrem ſatentur. quem locū repetit Pamphilus in Apolog. Hieronymus Ep. 59. ad Avitum, de Origene loquens: De quo (Spiritui ſancto) inquit, cum ignorare ſe dicat, utrum factus ſit, an inſectus; in poſterioribus quid de eo ſentiret, expreſſit, nihil abſque ſolo Patre inſectum eſſe confirmans. Vocem ἀγνόντων, quam ingenitum vertit Ruſinus, Latini quidam Patres, inſectum, & inoperatum, & originis expertum expoſuerunt. Veteres quoque Græci Scriptores quos laudat Athanaſius, dicebant. ἐν τῷ ἀγνόντων ὁ πατήρ. Unares eſt inſecta, Pater. Multiplex quippe eſt vocis, ἀγνόντων, ſignificatio, qua abuſi Ariani & Anomœi diu ſimpliciores homines ludificati ſunt. At audiendus Athanaſius qui ſic ſcribit: καὶ ἀγνόντων δὲ οἱ καὶ οἱ εἰρηόβητες ἐν τῷ ἀγνόντων, τὸν πατέρα λέγοντες, καὶ ὡς ἡμεῖς καὶ ποιήματος οὐκ ἐστὶν λόγον ἔχοντες ἕνα, ἀλλ' οἱ μὴ ἐχόντες αὐτὸν. Non ignoramus autem eos qui dixerunt unam rem eſſe inſectam, Patrem nimirum, non ita ſcripiſſe quaſi Verbum factum & conditum ſit, ſed quia (Pater) cauſam & auctorem non habet.

προοίμια τὸ πάντων δὲ τὸ λόγον ὑποκρίνεται, &c.) Hæc quantumvis dura, facile excuſabimus, ſi dicamus proceſſionem Spiritus ſancti hic ſignificari, & eo quidem modo quo ipſam antiqui Eccleſiæ Patres explicarunt, dicentes à Patre per Filium procedere Spiritum ſanctum Cyrillus libr. De recta fide, ad Theod. Spiritum ſanctum ſcribit eſſe ἐξ υἱο, & δι' υἱο, & 1. 1. De adorat. ἐκ παλαιοῦ δι' υἱο προχομένου πνεύματος, quod idem repetit in Epistol. ad Reginas, & variis locis. Damascenus libr. 1. De fid. orthodox. cap. 18. καὶ ἡμεῖς δι' πνεύματος, καὶ ὡς ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς δι' αὐτοῦ, ἐκ τῶ πατρὸς ἐκπορευόμενον. Et Filij Spiritus, non quaſi ex ipſo, ſed quaſi per ipſum à Patre procedens. Tertullianus cap. 4. adv. Praxeam: Spiritum non aliunde puto quam à Patre per Filium. Hilarus libr. 12. de Trinit. Conſerva hanc, oro, fidei meæ religionem, ut ſemper obtineam Patrem ſcilicet te, & Filium tuum una tecum adorem, & Spiritum ſanctum tuum, qui eſt per Verigenitum tuum, promerear. Vide item Florentinum Concilium, & Thomam 1. q. 36. a. 3. Ait quidem Paulus 1. Cor. 8. 6. Nobis tamen unus Deus Pater, ex quo omnia, & nos in illum: & unus Dominus Jeſus Chriſtus, per quem omnia, & nos per ipſum, & Col. 1. 16. Omnia per ipſum & in ipſo creata ſunt. Quibus verbis inductus Aëtius Anomœorum anteſignanus Patrem inter & Filium diſcrimen in eſſe credidit, ut primaria cauſa eſſet Pater, inſtrumentum vero Filius. Hanc autem veſaniam caſtigat Baſilius libro de Spiritu ſancto, accurateque demonſtrat, voces illas, ἐξ υἱο, & δι' υἱο in Scripturis promiſcue uſurpari; hic autem Patri & Filio fuiſſe ſeorſum attributas, ut

Athanaſ.
de Syn.
Arim. &
Seleuc. &
Orat. 2.
cogit.
Arian.

fine teſtimonio mundum univerſum, quæque in eo ſunt excepiſſe ; excluſident quantum ipliſus fert Hypotheſis ; ex omnibus præſtantiffima quæque mundi, & eorum quæ ipſo continentur. De Heracleone, ejusque dogmatis eſt apud Irenæum lib. 2. cap. 4. Tertullianū De præſcript. adv. Hæret. cap. 49. & cap. 4. adv. Valent. Epiphaniū Har. 36. & alios.

Ἐκ παρὰ τὴν ἐνέργειαν ἐπαγγελόμενα) Legit Ferrarius, ἐνέργειαν.

περὶ τοῦ ἐν τῇ σπονδῇ φάσιν) Ita C. R. & Per-
rionius. At Ferrarius legit, φράσιν.

ἐκείνος δι' ἀπορίαν τὸ μὴ* ᾤχεσθαι μὲν &c.) Lige, παρα-
 μνησθῆναι, super. pag. ἀνὸν ᾤχεσθαι μὲν διὰ τῆς ἀπὸ τῆς
 γραφῆς, infra. 89. ὅ, ἔτι μᾶλλον ᾤχεσθαι μὲν ἵσταται, &c.
 Videtur legisse Perionius , παραμνημωθῆναι.
 Legimus item linea sequente: τὸν καθ' ἑαυτὸν
 εἶναι.

P. 62. ἀπροσσεκίσεως ἀσμάτων) Indiligentes hic
sunt Ferrarius, & Perionius. Verte: *Quum*
attentos nos præbemus dijudicandis cantioni-
bis.

7. 63. τὸ πῶν ἀπολογίας καταλὶ πέρυθρον έχοντας ὑδάμῳς)
Videtur legisse Ferrarius, ἀπὸ λ' ὅ. ου. Sequere
Perionium : qui nullum defensionis relictum
habetis locum.

ἐν τριτοῦ * αὐτοῦ (ἐν τῷ)) Hinc Tomum tertium
 aspicitur Ferrarias, nescio quomodo
 deceptus, qui Librum quo usus ipse est,
 ē XXXII. Tomis quo in Iohannem scripserat
 Origenes, novem duntaxat continentem,
 in Tomos XXXII. dispescerat: nos
 Cod. Regii divisionem, quæ vera &
 genuina est, in Græco contextu repræsentavimus.
 Hæc vero tractatum accuratius in
 Origenianis.

P. 65 *οὐ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ποιμνίη*) Male Ferrario
hæc intellecta sunt : recte Perionius : *qui*
apud homines pastores sunt.

P. 67. $\epsilon\tau\omega\varsigma\ \delta\omicron\varsigma\ \iota\varsigma\ \pi\omicron\tau\prime\ \alpha\nu$) Ferrarius legebat, $\epsilon\tau\omega\varsigma$.

P. 68. ἡδὴ δὲ ἀποκρίθη αὐτῷ καὶ ἰσχυρῶς, &c.) Locus æger quem sic fortasse non infelicitur curaveris: καὶ ἰσχυρῶς παρὰ τοῦ ἀνδραγαθίου ἀφ' ὧν, ἢ ἀνδραγαθίου ὡς φασὶν ὡς φασὶν ut sit sensus : Dicentes, propterea quod cuicunque Lux hominum, non jam adeo excludi, aliorum quoque hominibus præstantiorum, vel hominibus similium, velut illam esse : Angelorum nempe, qui in Christo, & Christi mysteria desiderant propicere.

P. 69. ἔτι δὲ γὰρ ἡλίου θεός) Ferrarius, & Perionius reddunt, *Solis*: verte, *Deus Elia*. At contra p. 17. in Iohann. pro ἡλίου, *Solis*, vertebat Ferrarius, *Elia*.

ὡς παρα τοῖς ἰσχυροῦς τοῖς, &c.) Observa-
vimus supra ad Origenis Tom. 12. in Matth.
unum hoc fuisse ex ejus dogmatibus, homi-
nes sanctos Angelos esse.

Spér@ yd' en eïd@ z'wz , &c.) Et hoc loco, & præcedentibus, Angelis & homini-

bus unam eandemque naturam videtur
Origenes tribuere. Hujus super ea re
doctrinam fuse in Origenianis expendi-
mus.

οὐκ ἔστιν ὁ πατήρ τοῦ υἱοῦ, &c.) Hinc anſam calum-
niandi Originis arripi minime poſſe mo-
ner Ferrarius ; non enim Patrem ejusdem
eſſe ſubſtantię ac Filium negare hic A-
damantium , quod multis ipſe alogui locis
aperte docet ; ſed inefficari ex hoc loco id
colligi poſſe. At lucem tamen quę lucet in
tenebris, Chriſtum nempe qui in mundum
venit, & naturam humanam induit , à luce
illa, quę non in tenebris lucet, Patre videli-
cet ſeparat , & inferiorem ſtatuit; ait enim :
ὁ πατήρ ὁ ἀληθινός, ὁ πατὴρ τῶν πλείων ἐστὶ καὶ
μείων ἀληθινός, ὁ ἀπὸ αὐτοῦ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ
διὰ τὸν υἱόν, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ διὰ τὸν υἱόν.
Vide & quę ſequuntur. Sed de his jam ſu-
pra in Originianis.

ὁ δὲ λόγος ὁ πατήρ, &c.) Verbe : *Qua portione autem Deus Veritatis Pater*, amplior est & major Veritas, & cum sit pater Sapientia, melior est & præstantior, quæ est Sapientia ; eadem portione superat, lucem esse veram. Hæc paulo aliter legit Ferrarius; ineptit autem pro more suo Perionius.

nos, corunq; consecræos intellige, qui hæc Æonum *τεταγµενα*, è Platonici Ideis, & Poëtarum Græcorum Theologia confinxerunt.

τῷ ἐναντίῳ καλῶντι σκοτίας· ἐν δὲ, &c.)
 Plac corrupta hæc sunt, quæ sic restituta
 τῷ ἐναντίῳ καλῶντι σκοτίας· ἢ ποτὶ δυνάμειν
 τῷ ἀνθρώπῳ, &c. Atque hæc ita legi velim
 ad oram , ubi perperam vocem ἀνθρώπων,
 voci σκοτίας Typographus subjecit. Preevit
 huic emendationi Ferrarius, quem sic le-
 gisse ex ipsius interpretatione coniecere
 est.

ἵστη γὰρ τὸν τὸ φῶς ἔχον ἀνθρώπων, &c.) Redde :
Contingit enim, ut qui lucem hominum posside-
rit, & splendorum ejus particeps fuerit, opera
lucis perficiat, & illustratus scientia lucem cog-
noscat : idem pariratione ex contrariis exis-
timandum est, pravis videlicet actionibus &
scientia, qua opinione quidem sit, revera non sit;
actionem habentibus tenebrarum.

ὡπερ οἱ ἑτερόδοξοι, &c.) Valentiniani nimi- P. 74.
rum, Cerdoniani, & Marcionistæ.

ἡ παρ' ἡμῶν παντὶ τῷ γινόμενῳ φωτί) Recte Pe- p. 75.
rionius: *Omnibus qui lux fuerit, nuntiare.*

ἐτοι καὶ ὁ ἰωάννης ἀπεσάλη, &c.) Hominum enim animas de cœlo peti credit Origenes; at illas hominum sanctitate nobilium ipsos esse Angelos; ut alias sæpe nobis observatum est.

ἕτος· ἐστὶν ὁ λόγος ὁ μέλλων ἔρχεσθαι) Matth. P. 76.
II. 14. αὐτός· ἐστὶν ἡλίας ὁ ἄλλων ἔρχεσθαι. quem-

admodum habent omnes omnino editiones, & Ferrarius, cui nos assentimur. At Perionius Cod. Regium secutus est.

P. 77. ἰφισαμύρ μηποτι ἑτάων, &c.) lam ante Origenem, & vetustiora Origenis tempora multum persuasum fuisse scribit Cyrellus non hominem fuisse Iohannem Baptistam, sed Angelum. Huic autem Origenis loco consentaneum alterum vidimus Matth. 12. in Matth. Homilia quoque prima in Ezech. Angelos tradit Adamantius Christum imitantes ad opem hominibus ferendam de coelo descendere.

P. 78. *ἐκ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐπιστολῆς, &c.)* Origenes lib. 3. *ἀπὸ ἀρχῆς, cap. 1. Quod si iusta hac videtur assertio, scilicet esse certè iusta, & cum omni pietate concordans, uti ex precedentibus causis unum quodque vas, vel ad honorem Deo, vel ad contritiorem præparetur: non videtur absurdum eodem ordine atque consequenter discutientes nos antiquiores causas, eadem etiam de animarum satione sentire, & hoc esse in causa quod Iacob dilectus est etiam dum adhuc in ventre matris haberetur: & cap. ejusdem libro tertio: Non aliter poterit responderi, ita ut absque omni iniustitiæ culpa providentia demonstretur, nisi priores quædam fuisse causas dicantur, quibus antequam in corpore nascerentur anime, aliquid contraxerint culpe in sensibus vel motibus suis. Hunc in Origene errorem damnat Epiphanius Hæc. 64. cap. 9. & alii: de eoque agimus in Origenianis.*

κατὰ τὴν τε ἱσαΐαν φωνὴν) Iuxta Marc. i. 2.
 quasi locus iste qui Malachiæ est : ἰδοὺ ἐγὼ
 ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου, ad Esaiam à Marco re-
 feratur , non sequens ille : φωνὴ ᾠαίνῃ ἐν τῇ
 ἐρήμῳ.

P. 79. ξενίζοντο παρὰ βέλεις τὴν ἐλίσσιν.) Ferrarius:
dissentientes: Perionius: alienati. Verte: rei
novitate turbati.

ἐν ὀνόματι κυρίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ὁνομάτων) Librum hoc titulo scripserat Philo. Quod autem in Veteri Testamento ipse egerat, idem in Novo facitavit Origenes, suumque librum libro Philonis adjunxit. Atque hujus Operis hic videtur meminisse.

τοῖα, & χαίεισθαι, π.ε. μεταλαμβάνειν (εἶναι, &c.) Non nunc primum Originis in Ebraicis imperitiam deprehendimus. Iohannes quod est יחנן sit a יחנ. Plerique ex יחנן præfixo formatum putant, & alia pleraque per, *lo*, incepta vocabula: in quo sane falluntur; sunt enim serviles, & nominis formatrices literæ. Quod vero hic, *Iohannes*, idem esse scribit Originis æ *loa*, ideoque, sine *es*, addidisset saltem, sine יחנ, tolerabilis esset, quamvis æque à vero alienum; id enim dixerunt alii, irem docti: Hieronymus puta, De nominib. Ebr. & in Matth. Cum subiungit quoque, & χαίεισθαι μνησθαι ἢ λέγειται.

addere debebat, $\delta\epsilon\psi$. Quæ tamen ab aliis ac-
cepta infra rectius exposuit: $\alpha\eta\delta\tau\acute{o}\varsigma\delta\epsilon\chi\alpha\epsilon\mu$
inquit, (id est Iohannes) $\epsilon\kappa\tau\eta\varsigma\pi\epsilon\rho\iota\delta\epsilon\psi\mu\acute{\eta}\mu\epsilon\iota\varsigma$
(id est Zacharias) $\kappa\alpha\tau\alpha\tau\acute{o}\nu\tau\epsilon\delta\epsilon\psi\eta\epsilon\pi\iota\sigma\tau\acute{o}\nu$ (id est
Elisabeth) &c.

τῶν ἐτεροδόξων τινες) Valentiniani.

ἱστορίαις, nam id postulat Grammaticæ ratio, quam tamen negligit aliquando Origenes. Redde: *cum ea quoque jam pro fabulis pene habeantur.*

ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν ὑποτάξει ἀναίνων γενεαὶ &c.) Re. P. 51.
de Perionius : sed eos etiam qui superioribus
saeculis?

ὁ παῖς ὁν ἐξελιξάμην) Ebr. & Chald. ועבד, &
servus meus. Male Ferrarius, & *Filius*.

παῖς ἐξ ἐμῶν, &c.) Hac notatione vocabulum, Martyr, à Tertulliano & Cypriano frequenter usurpatur. Donatistæ vero violentam mortem ac voluntariam Martyrium appellabant; & postquam saginati vel sibilatus ense peregerant, vel laqueo gulam fregerant, vel se ex alto deorsum præcipitarent, tum vero sibi coronam Martyrii impositum iri arbitrabantur. Auctor est Theodoretus lib. 4. Har. Fab. cap. 6.

ἁλ' ἠδὲ καὶ οὗτοι τῶν ἀδελφῶν τῶν ἱδ' & c.)
 Cæcutiunt hic Ferrarius & Perionius, & sen-
 sum inepta interpretatione pervertunt.
 Reddego: sed jam proprie apud fratres eo-
 rum affectu perculsi, qui ad mortem usque pro
 veritate & fortitudine decertant, confutro
 invaluit, ut solos eos Martyres appellarent, qui
 sanguinis vi effusione pietatis mysterio testimo-
 nium perhiberent. Idem habet infra Origenes
 in Johann. 13. 21.

τὴν προσηγμένην αὐτῷ ἱερέσιν, &c.) Hæc quo
sensu sumenda sint, tradimus in Origenianis P. 82
libr. 2.

εἶναι τὴν καρδίαν τὴν ἡμετέραν] Hæc à Stoica scho-
 la arripuit Origenes. Lærtius in Zenone
 ἡμετέραν δὲ εἶναι φασὶ τὴν περὶ τὸν τοῦ φρονεῖν, ἐν ᾧ
 αἰσθητικαὶ αἰσῶσι αἰσθητὰ γινώσκουσιν ὁμοῦ λόγον ἀναπτύ-
 πτω, ὅπου εἶναι τὴν καρδίαν. Principatum autem esse
 dicunt præcipuum animæ partem, in qua imagi-
 nationes, & appetitus formantur, & undè ratio
 proficitur; eumque esse in corde.

εινός μόνου· καὶ πρὸς τὰς δευτέρας, &c.) Vide quæ p. 64
supra ad Comment. in Matth. 17. super hoc
argumento observavimus.

ἐπεὶ καὶ ἀπορρομή, &c.) In Petaviano Philocaliæ Codice, quem Holmiæ vidimus, eadem hæc ad oram adextera erant, quæ in Reg. MS. deprehendit Tarinus, ea scilicet: τὸν ἀμφοτέρωθεν αἰνέει, πρὸς δὲ πάντα τὰ εἰρηματικά ἔχοντες πεπρωτὴν ἡρώματα.

Ἐ ἀπόντας τὰ πολλὰ σοι &c.) Alexandria
enim tunc temporis aberat Ambrosius ,

quam hæc scriberet Origenes : sic enim ipse supra p. 3. in Ioh. affatur Ambrosium: ποῖον ἐργὸν ἔστι κατὰ τὸ σῶμα κρυφαῖος ἡμῶν ἀλλήλων ἐργαζόμενοι (ἀπαρχῶν) ἢ τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἐξιστοῦν ; ἢ μὲν φύλαξαι τὰ, &c.) Aliter locus hic interpungitur in Vulgatis & editionibus.

P. 88.

τῆς αὐτοῦ τοῦ μυστήριου, &c.) Hoc etiam argumento, præter alia, probare possumus alterutrum ē Commentariis in Iob Origeni vulgo tributis supposititium esse, cum posterius à Perionio interpretatum Mosem librum Iobi scripsisse ; prius vero Ebraico convertisse doceat.

ἐπεὶ ὁ δὲ διωτὴρ, &c.) Eam admittit Origenes Hom. 7. in Iosue : Petrus etiam duabus Epistolarum suarum personat tubis. Eusebius lib. 3. Hist. cap. 3. τὴν δὲ Φερόμενον αὐτὸν (πέτρην) διωτὴρ, καὶ ἀντιδιώκεται μὴ ἔστι παρὰ τὴν φύσιν ὅμοιος δὲ πολλοῖς χριστοῖς φανέσθαι, καὶ ἄλλων ἐκαστοῦ ὁμοῦ χριστοῦ. Quæ vero secunda appellatur, eam quidem inter sacros Novi Testamenti libros positam non esse à maioribus accepimus. Sed tamen cum utilis esse videretur quâ plurimis, una cū reliquis sacra Scriptura libris studiose lectitata est. & cap. 25. τῶν δὲ ἀντιδιωκόμενων, καὶ αἰώνων δὲ ἐν ὁμοίᾳ τῶν πολλοῖς, ἢ λέγει μὲν ἰακώβου φίλος, καὶ ἡ ἰδέα, ἢ τε πέτρα διωτὴρ ἐστὶν οὗτος, καὶ ἡ ὁμομαζομένη διωτὴρ καὶ τῆς τῶν αἰώνων. Ex iis vero quæ in dubium revocantur, à multis tamen commemorari videntur, est Epistola quæ dicitur Iacobi, & quæ Iude, & secunda Petri, Iohannis item altera & tertia.

ἐπεὶ ὁ πάντες φασὶ γινώσκειν (ἢ) Origenes Hom. 7. in Ios. Addit nihilominus adhuc & Iohannes tuba canere per Epistolas suas : & Eusebius loco proxime laudato.

P. 89.

ἐξέτερον λόγον) Id secuti sunt Syrus & Arabs. Reliqui Interpretes legerunt, χεῖρά μου, quod ad idem recidit, nam qui verba facturi erant, manu sibi audientiam faciebant, ut recte Tarinus adnotavit; cuius observationi hoc adde, significationem illam erectis primoribus digitis tribus, pollice, indice, & medio; conclusis medico, & auriculari fieri solitam. Hoc gestu cum populum alloquerentur Episcopi, eodem ipsi benedicebant ē Salutatorio, qui mos ad hæc tempora deductus est.

ὡς τε θνήσκας Verte, ut pote mortuus.

ὁ παρὰ τὴν θεὸν λόγος, &c.) Eadem habebat Petavianus ille Codex Holmienfis, quæ representavit Tarinus, eam nimirum : λόγος ἐσταθὲς τὸ θεὸν (καὶ quod in Petaviano desiderabatur) τὸν ἐσθώδην νοῦν, ἀμείβετο γὰρ ἐκεῖ, ἢ θεὸς, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐκ ποικίλων θεωρημάτων συγκείμενον, ὃ δὲ αὐτὸς πρὸς τὸν ὁμολογούμενον (Πετρίανον) ἐκ ἀρχῆς πρὸς τὸν θεὸν λέγει. Eadem quoque ad oram suæ Interpretationis Genebrardus exhibuit Latine ita conversa : Verbum hic Dei essentiale ne intelligas (expert enim partium est, tanquam Deus)

sed Verbum quod de ipso existit ē variis contemplationibus compositum, quod etiam cum priore illo nomine communicans, in principio apud Deum fuisse dicitur.

ἀφ' οὗτων τὰ ἐναργέλια) Non omnia, sed P. 91. Matthæi, Marci, & Iohannis. Lucæ autem Evangelium admittebant quidem, sed ita ut à Dictatore suo Marcione interpolatum fuerat. Epiphanius Hær. 42. cap. 9, 10.

αὐτὸς τοῦ σώματος τὸν, &c.) Ambrosium P. 92. alloquitur, qui cum Valentiniana hæresi esset infectus, virus illud Origenis cura evomuit, & saniorē doctrinā amplexus est.

ἐν ἰδίᾳ & ἡσυχίᾳ οἰκωμένῳ) Id est, sereno tempore & tranquillo. Male Ferrarius, & Perionius.

κατὰ τὴν ἀσκήσιν, &c.) Legit Ferrarius : τὴν ἰδίαν ἀσκήσιν. Petita hæc sent ex Apocrypho Eldæ libro tertio, cap. 3. & Iosepho Antiq. lib. 11. cap. 14.

ἵνα μὴ ἐμποδίζώμεθα τὸν δὲ διωκόμενον) Leges, ἐμποδίζώμεθα. Vid. Luc. 14. 29.

καὶ μέγα γὰρ τὸ πῆμα τοῦτο &c.) Meminit loci huius Eusebius lib. Hist. 6. cap. 24. unde discas quinque priores Origenis in Iohannem Tomos Alexandro imperante fuisse lucubratos. Quod autem sex Tomos in Iohannem Alexandrinum scriptos fuisse prodit Nicephorus, sic intelligit, quinque priores tomos absolutos fuisse, sextum inchoatum; quem denuo exordiri necesse habuit, quod priorem scriptionem Alexandria discens secum non asportasset. Id ipse de se scribit Origenes paulo inferius.

Niceph. lib. 5. cap. 15.

ἐπεὶ κατὰ τὴν ἀλξάνδριναν χεῖρά μου, &c.) Nimirum postquam Casarea & ex Achaia re-dux, Presbyterii gradum jam assecutus, Demetrium multis de causis infensum expertus est, uti diximus in Origenianis. Fallitur sane Ferrarius, qui Maximini in Christianos διωκόμενον hic significari pertendit; deceptus nimirum loco Eusebii altero, qui est lib. 6. cap. 28. ubi Tomo 22. Origenis in Iohannem Maximini persecutionem commemorari tradit Eusebius: ex quibus palam extat operis illius partem Alexandri temporibus, reliquam Maximini, Successorumve fuisse lucubratam.

ἐν τῇ δὲ θηπιεστότος περιεληλυθότος, &c.) Cum enim gravissima in eum iracundia exarsisset Demetrius Alexandrinus Episcopus, Alexandria migravit, Casarea sedem posuit.

ἐπειτα τὸ ἐχθρὸν πικρῶς, &c.) Demetrium intellige, qui Episcoporum Ægypti Synodum adversus Origenem collegit, eumque literis passim disseminatis traducere conatus est.

ἀπὸ τὸ τὰ προὔπαρουσίν τε ἡμῖν &c.) Hinc N 2

διπλῆσιαν χειρισμάτων ἀρχῇ ἔχει καὶ πηγῇ. P. 126.
 δεῖ ποτέ (δεῖν δ' αὖθις) Varie quippe veterum
 Patrum disputationibus agitata fuit ea qua-

fio. Origenes lib. 2. *ἀπὸν*, cap. 12. Infernum aliquo terræ loco statuit, ubi diuturnis excitationibus purgati homines cœlo succedere mereantur. Tertullianus lib. De anima, cap. 55. & alibi sæpe, sanctos itidem & impios sub terram in diversa Inferorum loca diem judicii expectaturos detru- di docet, & superiorem quidem Infero- rum contignationi Paradisum assignat infe- riori Gehennam. Nec mutavit senten- tiam, cum lib. De resurr. cap. 43. hæc ait : *Paradisum scilicet, non Inferis deversurus* : quasi Paradisus, & Inferi non idem sint : Inferos quippe usitato modo & recepto pro Ge- henna hoc loco usurpavit ; licet alius, ex ipsius sententia, ad Paradisum & Ge- hennam perque pertineant. His consentit Ebraeorum doctrina, qui Paradisum illum appellant *עֵדֶן*, & *Paradisum inferiorem* ; *עֵדֶן* a Paradiso superiore, cœlo nimirum di- stinguunt, & eamque sedem assignant animis iustorum corpore exutis. Vnde Iosephus

Laethiad.
Dan. 3. 17.
& in fin.
lib.

2. 118. ἡν ἡσπασαυδς) Aoritto primo significa-
 tionem presentis temporis vel futuri tri-
 buere Origeni familiare est: velut hoc loc
 ubi βαπτισαυδς idem valet quod βαπτίζεω,
 & p. 121. οἱ φεισταιοι κωχωνον βαπτισαυδρις,
 pro βαπτισουρις: & p. 122. ἡν κωχ τῶ ιωανν
 βαπτισαυδρις, pro βαπτισουρις: & p. 156. ἐλλυθησιν
 τοις σωτηρεσιν κωχ καλιστα, pro eo quod est, κωχ
 καλιστα. & p. 266. in Matt. τοσεντα μιμισαυδς,
 pro, μιμησας, & pag. 299. ἐξαχρησασιν, pro, ἐξα-
 χρησασιν. & p. 498. pro eo quod perperam
 edidit Typographus: εἰ οὐ μοιρο συνισαυδς
 κη τοτε γησενς, Codex Holm. habet γησασαυδς,
 Nisi malis id ad librarii incuriam referre.

P. 119. *ἐν τῷ ἑκτονῷ καρπῶν ἀξίον τῆς μετὰ τούτους; Id præ-*
ferrebant Codices omnes quibus usus est
Rob. Stephanus, & Vulgata, & Arab. ca, &
Æthiopia, & Persica. At Syriaca nume-
rum pluralem servat. Quod ait autem Ferrar-
ius Origeni consentire Chrysostomum, &
Theophylactum id nusquam reperio.

P. 121. *ἡ αὐτὸ λαοὺς φησιν, &c.)* Hæc habentur
Marc. i. altum apud Lucam de iis silen-
tium. Vel memoria igitur lapsus est Ori-
genes, ut scire; vel manu ταχὺ γράφειν, ut sap-
pissime.

P. 123. *စံး နှဲ အဗ္ဗိဒုဂ်ဝါဝီ* ကရုမိတော့, &c.) Eusebius Hist.
lib. 3. cap. 24. & lib. 6. cap. 25. Chrysostomus
Hom. 1. in Matth.

αἱ ὁποτέρω πύρρα πάντων ὀλίγον, &c.) Hæc per-
vertit Ferrarius, quæ sic vertenda erant: *di-
viniore igne, quodcunque materia constat, absum-
mente.*

P. 124. *ὡς κινῆται τῆς ἀφ' ὧλων, &c.*) Ludunt hic operam suam Ferrarius, & Perionius. Verte: *ut ne ea quæ ad amicum pertinent virtutem extrinsecum quæ circa eum sunt, portare, vel quæa sufficiunt, ferre sim idoneus, scilicet non ita nuda proferant, ut ea obij quique intelligere possint.*

ἡσυχαστικῶς ᾄδόμεναι ὡς ἦσαν) Ita Cod. Reg. &
Perion. nullo sensu. Legit Ferrarius, ὡς ἦσαν, &
recte quidem.

[illegible]

feros gratiam hodieque elevant.

ὅτε τὸν ἀνδρῶπον ὑπερῆσατο) Legit Ferrarius, ὑπερῆσατο, vertit enim, *subinduit*; male, nam alluditur ad ἐποσμήματα.

P. 130.

ἢ ὅτι τὸ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ, &c.) Ita Cod. Reg. à quo non recessit Perionius: aliter tamen legendum esse suadet ipse orationis contextus, & Ferrarii interpretatio. Quid si ita emendemus: ἢ ὅτι τὸ δὴ μιν ἐπὶ τὸ κέρον, τὸ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ τὸ ἰσχυρὸν νομίζων.

ὅτι δὲ μόνον ἀγαθὸς, ἢ μίλλον τὸ περιφρονῆσαι) Iohann. 14. 28. πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα ἐπὶ τοῦ πατρὸς μου μίλλον μου ἔστι. Adi Origeniana.

ταῦτα ἐν ἐνθαρά) Infra scriptum aliquando reperias, ἐνθαρά, aliquando ἐνθαρά, quæ vera lectio est, & quam secutum esse Origenem certum est, juxta Codicum Græcorum fidem Iohann. 1. 29. Hanc enim vocem vertit: οἶκος κατασκευῆς, à τῷ, & ἡ, quod aliquando redditur, κατασκευάζει, ut Isaia 40. 28. ἡ γὰρ οὐρα LXX. verterunt: ὁ κατασκευάζων τὰ ἄστρα τῆς γῆς. Ita & Isaia 43. 7. Quod si scripserit ἐνθαρά, exposuisset, *Domus humilis*, vel, *Domus vespere*, quemadmodum exponit Hieronymus in libro De locis Hebraicis. Vertit utrobique Ferrarius, Bethabara, adeo ut sic ipsius habuisse codicem dubium non sit.

ἡ γὰρ οὐρα ἐν τοῖς τόποις, &c.) Id tum primum videtur contigisse, cum Alexandria pulsus Cæsarea domicilium statuit.

P. 131.

ἡ δὲ ἐνθαρά, &c.) De eo Nos jam supra.

ἐν αὐτῇ θαλάσσῃ) Adde Gadara civitatem fuisse Iudæorum, quibus ut vetitum erat porcos edere, ita superfluum fuisset alere.

ἐρμηνεύει ἢ ἡ γέρεσα, &c.) Infra Tom. 10. in Iohann. p. 160. ὡς περὶ τὰ γέρεσα, ἢ θαλάσσαν αὐτὴν μεταλλάξαι ἐκ τῆς εἰσὶν αὐτῇ τοῦ χερσὶν πολλῆς ἐρμηνεύει, παροίτια ἐκ ἐκλεκτῶν. Quasi ex hac Iesu expulsiōe id nominis tum primum sortita fuerit. Vocabulum illud derivat Origenes à γη, unde γα, *habitatio* & γα, *expulsi*: unde fieri debuit, *Gergesa*, non, *Gergesa*. At Matth. 8. 28. τὴν χεῖρα τοῦ γέρεσιν reperio; *Gergesa* autem nusquam reperio.

οἱ τοῦ χερσὶν πολλῆς) Ita Cod. Reg. & Perionius; & infra Tom. 10. in Iohann. p. 160. οἱ τοῦ χερσὶν πολλῆς. Ferrarius utrobique, *χεῖρας*, quod malim.

ἐπὶ τῷ μηδὲ πρὸς τὸν πρὸς τὸν, &c.) Observet Lector jam fuisse inquinatas Origenis temporibus Aquilæ, Theodotionis, & Symmachi Editiones. Observet quoque Symmacho Theodotionem ut ætate vetustiorē anteponi. Ita Hieron. in Proœmio Comm. Dan. Hoc adversus Virum magnum notamus, qui quod ab aliquibus Symmachi nomen nomini Theodotionis antepositum

sit, hunc illo ætate posteriorem fuisse ex eo conjectabat. Atque hæc quoque in Origenianis disquiruntur.

ἡ δὲ τὴν παροίτια, &c.) A γὰρ peregrinus; & τὸν P. 132. ibi. Exod. 2. 22. *Quæ peperit ei Filium, quem vocavit Gersam, dicens, Advena fui in terra aliena.* Hieronymus De nomin. Ebraic. *Gerson, ejectio eorum, sive advena ibi, aut advena pupilla.*

ὡν ἐστὶ τὸν (αὐτῶν) Abp̄n, cum affixo plurali fœminino. Hieronymus De nomin. Ebraic. *Onan, maior eorum.*

παρεῖς ἐκ τῶν ἐν τῷ δὲ, &c.) Hic hariatius est Perionius pro, ἐν τῷ δὲ, scribendum, διὰ δὲ, sed omnino retinendum, βουδὰς, quod Editiones omnes ἄρῃ præferunt, Num. 33. 6. ex Ebraico בּוּדָא, in *Etham*. Itaque pro, αἰμα, quod sequitur apud Origenem, legendum videtur, αἰδάμ, id enim Ebraici Codices perpetuo consensu habent.

ἐν τῷ πρὸς τὸν λαόν) Postremam hanc vocem non reddit Ferrarius, sive quod ex ipsius abfuerit Codice, sive quod vocem nihili quomodo redderet non habuerit. Quid si legamus: ὑπὲρ τὸν σινῶν vel, ὑπὲρ τὸν δαδῶ, contra de pro δαδῶ. Sensus erit: Suspecta debent esse loca, ubi compluria nomina recensentur: velut in Iesu Nave, & in Primo Paralipomenon, ab initio libri ad eum circiter locum ubi res Saulis, vel res Davidis commemorantur: hoc est ad caput usque decimum; ab hoc enim loco infrequentiores sunt prolixæ illæ nominum propriorum enumerationes.

ἰορδάνης ἢ ἰερμολύτης, &c.) A τῷ descendit. Hieronymus De nominib. Ebraic. *Iarden, descensio eorum*, vel, *viæ iudicium*. Alii dicunt putant Iordanem, à duobus fontibus Ior & Dan, unde hic amnis profluit; quo modo nomina sua adepti loco Dordona, & Tamesis.

ὡς ἐν τῷ ἐν τῇ γέρεσῃ, &c.) Locus habetur libro primo Enoch, ὡς ἐν τῇ γέρεσῃ. ἐ quo fragmentum profert Scaliger ad Euseb. En verba: Ἐν τῇ γέρεσῃ, ὅτε ἐπὶ τὸν δόσαν οἱ τοῦ ἀνδρῶπον, ἐν τῇ γέρεσῃ αὐτῶν, ὅτε ἐπὶ τὸν δόσαν οἱ τοῦ ἀνδρῶπον, ὅτε ἐπὶ τὸν δόσαν οἱ τοῦ ἀνδρῶπον, ὅτε ἐπὶ τὸν δόσαν οἱ τοῦ ἀνδρῶπον. Hunc librum Græce scriptum habuit Scaliger, aliaque ejusdem Auctoris falsa & supposita: quemadmodum discimus ex Scaligerianis nuper editis.

ὅτε πρὸς τὸν ἐν τῇ γέρεσῃ, &c.) Pascha intelligit Ios. 5. 10.

ἐν τῇ ἀκροβόλου πέτρῃ) Et Ios. 5. 2. & Exod. 4. 25. habetur γ, quæ vox & petram, & gladii sonat. Quem autem intellectum hic habeat, Grammatici certant. Varius quidem hodie est circumcisionis ritus apud Iudæos, sed ferro fere utuntur. At silicem tamen olim adhibuisse negare non ausim.

pretium fuerit ea repetere quæ supra ad
Comment. in Matth. 16. 20. p. 283. adnota-
vimus. Atque ea sane cur prætermiserit Ferra-
rius, Lector existimet.

ὅς ἐπιτηρεῖ ἑαυτὸν) Ita Cod. Reg. At Per-
 rionius, & Ferrarius: *cui nullus erat adiutor*,
 hoc est: ὁ ἐπιτηρεῖ ἑαυτὸν. alludit ad Esai.
 63. 9.

P. 146. ὅσον πῖνον ἐνεργάσαν) His τελείαν σιγημὴν
præfigunt Ferrarius & Perionius, quos si
audimus, corruet loci hujus sententia. Suf-
ficiet ergo ὁπισθημὴ.

ἦσαι καὶ λέγειν) Ita Cod. Reg. & Perionius. Legendum fortasse, ἦδύ, vel, ἦσαι. Ferrarius habet: *dicere difficillimum*, est: legebat fortasse δύσκολον λέγειν.

P. 148. τῷ σώματι τὸ μαρτυρήσας) Ira Cod. Reg. Legendum cum Ferrario. τῷ σώματι μαρτυρήσας.

ὥσπερ μάλιστα ἐχώρησεν ὁ κόσμος) Ita legit Fer-
rarius: Perionius vero per μάλιστα, legebat,
μίν@, contractos Cod. Regii apices non
affectus.

P. 149. ἐν αὐτῇ ἀναγεγραμμένος ἀριθμῶς) Locus ma-
 nifeste mendosus. Ita videtur legisse Ferra-
 rius: ἐν αὐτῇ ἀριθμῶν βιβλῷ ἀναγεγραμμένος
 ἀριθμῶς.

P. 150. τῆς αἰεὶ τοῦ ταν δ' ἄν' ὅτιαι, &c.) Sic & saepe ali-
bi literæ fidem detrahit Origenes, quam
anagogicis suis expositionibus conciliare
nititur: sed hanc præcipue sententiam pro-
pugnat lib. 4. αἰεὶ ἀρχῶν, cap. 2. quam pro virili
excusare conatus est Pamphilus in Apolog.
Id vero pertrinet ad Origeniana.

2. 352a. ἁποδεδειγμένον ὅτι) Codicis Reg. integram exhibemus scripturam. Videtur legisse Ferrarius, ἁπὸς τὰ ὄντα. vertit enim, *ad res veras*: at Perionius, ἁποδεδειγμένον ὄντα, vel, ἁποδεδειγμένα ὄντα: sic enim interpretatus est: *qua proprie species historica appendices sint*: nullo penitus sensu. Ego vero legerim, ἁπὸς τὰ ὄντα τὰ. sententia erit aperta, nec multum à veteri Scriptura recesserimus.

P. 133° αὐτὸς πεποινηκέναι) Ita Cod. Reg. cuius men-
dum retinuit Perionius. Lcge πεποινηκέναι,
quod supra pro-*scripsisse, posuisse*, sæpe usur-
pari observavimus.

P. 354. *ἰσὺς δ' οἶμαι καὶ τὸν μαρτυροῦντα*, &c.) Væſanam
 hanc de Chriſto opinionem ex iniquitatis
 Cerdonianorum lacunis hauferat Marcio.
 Vide quæ de eo , & ejus opera corruptis
 Scripturæ locis annotavit Epiphanius
 Hæſt. 41. cap. 1. Hæſt. 42. cap. 8. 9. 11. & alibi
 paſſim.

οἷτε οὗτοι ἐναντίοι &c.) Vide Nos supra ad
Hom. 15. in Ierem.

ὁ δυναμὲν δὲ ἐκείνῃ σάξιν) Legebat Ferrarius.
 δυναμὲν, absque negativa particula. Cod.
 Reg. ὁ δυναμὲν.

F. 156.] κ^α μ^εντοιγε τ^ον προκειμενον τόπον) Ita locum
 emendavimus , Cod. Regii vestigia se-
 cuti, qui sic habet, κα^ι α^ν μ^εντοιγε. Aliter Fer

rarius, unde in sententiam intricatissimam
se induit. Vertendum est : *Ac convenienter
quidem presenti loco existimamus* sexto die Ser-
vatore[m], quando factum est negotium illud nup-
tiarum in Cana Galilee, & descendisse Capor-
naum, quod interpretatur, *Ager consolationis,
cum matre, & fratribus, & discipulis.*

De nomin. Ebr. *Capharnaum*, *Ager*, vel *villa*
consolationis. Homilia 5. è decem in diversos,
 quæ falso Origeni adscribitur: *Capernaum*
 namque interpretatur, *Ager*, vel *villa* *conso-*
lationis. אפרנאם *pagus*, & נחם *consolatus* est.

οὐ καὶ ἔμμεν καφάρναῖμ) Ferrarius: *habitato-
res in Capharnaum*. Perionius, *ij qui invitantur
Capharnaum*. Verte: *qui appellantur Caphar-
naum*, hoc est, quibus vocabulum illud, Ca-
pharnaum, allegorice tribui potest.

ὡς περὶ τὸ) Videtur legisse Ferrarius: P. 157.
ὡς περ ἐ ἐπὶ τῷ. Ligo ego: ὡς περὶ δὲ τοῦ
ἑτέρου, &c.

καὶ τὰ τοιαῦτα χρεῖα τῆς σωτηρίας) Orige- P. 159.
nes infra p. 166. καὶ ὅτων ἀπὸ πλεον. καὶ πλεον. τε

ροισπαρ δ' ἀναγινώσκον τὸ ἀναγνώσμα, εἰρημὴν ἡμῖν & παρ. 193. in Johann. 2. 21. 22. ἀλλος ὃ ἂν εἴη καὶ παρὸν ἔστιν ἀναγνώμα καὶ ἀκούων ὧτων ἀναγνώστη. Item Homil. i. in Jerem. ἵνα ἐλθῶμεν καὶ τῇ τῶν σπατιῶν ἡμῶν ἀρεμῶνιν ἀναγνώματων· & deinde: εἶτα ἡ ἐντολή αὐμὸν ἐστὶν τῇ ἀρεσσίῃ τῇ ἀναγνώσῃ, μὴ ἐξέσθῃ τὸ βέλημα ἡμῶν ἀναγνώσῃ ἀναγνώματων· & ἔπεα αὐβι. Adnotavimus supra ad Commentar. in i. Reg. p. 28. quædam Scripturæ capita populo ad sacra cœnanti pro Episcopo arbitrio prælegi solita fuisse. Id ut facilius esset factū, in certas sectiones, quæ & Lectiones dicebantur, totam Scripturam distribuebant, Has Lectiones, *συναγνώμης*, & *ἀναγνώσμα* Origenes hic appellat.

ἀλλὰ δὲ τὰ τοῖς ἀνθρώποις συμβεβηκότα θεϊστικόν) P. 160

Hic Ferrarius & Perionius multum æ-
stuant, neque ramen se extricant. Lego
ἀδισταίν, ἢ ἑταί κατὰ τὴν ἀπαίειαν, qua lic
interpretor: at propter calamitates quæ homi-
nibus ingruunt, non tam per curationem Verbo
pulchritudinem suam ostentante, dum agros
curat; quam dum sobria potione eos exila-
rat, quibus per valetudinem convivio interesse
licet.

ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, εἰ τίς ποτέ ἐστὶ, μισούμενα) P. 161.

Hæc Origeni gratificans Ferrarius videtur
consulto prætermisisse, quemadmodum
alias ab eo factum adnotavimus. Errasse
quippe cum credidit, cum aliquane esset Dei
anima dubitavit; quod certe non est, Deum
quippe anima præditum esse non credidit,
sed illud dixisse *ἀνθρωποτάδης*.

idæ, & ἀποπλάς ἐνὸς καὶ, &c.) Veræque enim
expositæ sunt in Scriptura fœderitates, suas, non
eorum quibus Lex traditur, appellavit, & dona
sua, suaque munera, A callerecedunt Ferra-
rius & Perionius.

хүмүүтэй

- P. 164.
ὅς ὁ το ἐν τῷ πρώτῳ εὐαγγελίῳ) Ferrarius : quan-
do sine Lege jubentur : videtur legisse , ἀπὸ
το νουμου.
- P. 165.
λέον μεταλαμβάνοντες θείων ἀπορημένων)
Hæc habet Cod. R. vertit Perionius : rationis
participes ferarum bestiarum : Ferrarius vide-
tur legisse : λόγον μεταβάλλοντας θείων ἀπορη-
μένων, quod magis placet.
- ἡ μὲν δ' ἐκ τῶν ᾧ (*) Altericium inferimus;
deest enim τὰ πνεύματα , quod exhibet Ferra-
rius . Alaudit ad Act. 18. 25. & Rom. 12. 11.
- ὥς οὖν καταλαμβάνοντας, &c.) Hæc non asse-
cutus est Ferrarius : optime Perionius : Ita ut
quies capiemus, Christo in nobis loquente, dica-
mus : Nonne cor nostrum ardens erat in via dum
aperiret nobis Scripturas ?
- περὶ πίστεως ἦν ἢ Itā Cod. Reg. Perionius :
- Vt autem hoc ipsum velimus , igni assare Agni
carnes . Ferrarius : Quod si ad hanc rem opus
erit nos querere , ut affemus Agni carnes igne .
Legē : εἰς τὸ θεῶν τοῦ κατὰ φύσιν , εἰ περὶ πίστεως
ἀναζητήσατε τὴν ἀγνὴν κρέαντα, hoc est, ut autem hoc ipsum
queramus, si igni assare opus sit Agni carnes.
- P. 166.
ἀναζήτησαι τὴν λέγουσαν, &c.) Prava interpunctio
Ferrario hic fraudi fuit : recte Perionius :
rationem autem nostram etiam ad tertium pas-
sciba , quod in innumerabilem Angelorum fre-
quentia & multitudine : in perfectissimo , bea-
tissimo quoque exitu perficiendum est , venire nunc
non est necesse.
- P. 167.
ἐν δευτέρῃ πάλιστον τυγχάνει, &c.) Mancus
fuisse videtur hoc loco Ferrarii Codex : recte
Perionius : Commoratio illa , cum Iudeorum
Pascha instaret, paulo melior hoc ipso facta fuit,
eoque præstantior.
- P. 171.
εὐρε γὰρ ἐν παλαιῇ, &c.) Origenes infra Tom.
12. in Johann. p. 184. & supra in Matth. 21. p.
441.
- ἤ τι τὴν ὑλὴν τοῦ κορυμνοῦ, &c.) Apposite Peri-
onius : omnibus , qui ipsi materiam se ornandi
præbent, idem dicitur apud Ferrarium.
- P. 172.
ὥς μὴ ἀξία τὴν συνήχησεν) Ita emendavimus,
frece consensu Ferrarii, & Peronii ; quam vis
habeat Reg. Codex : ὥς μὴ ἀξία τὴν συνέχευεν τὰ
σωτήρια.
- ἐχόντων τε νόμιμα, &c.) Mirifice hic
deformatum erat Codex Reg. Nos ex Peri-
oni lectione & conversione locum restituere
conati sumus : talis illa est : fierique poterat,
ut numi qui legum corporearum, & que Deifi-
guram non haberent, figuræ erant, effunderen-
tur . Aliiter legit Ferrarius : pro eo quod scrip-
simus, νόμων, legisse videtur, ἀνθρώπων
- P. 173.
καὶ ταπεινὰ ἐξαιμένους παραδυσσομένους) Ita videretur
legisse Ferrarius, & recte quidem ; quan-
quam sensum videtur non cepisse . Perionius
legit : καὶ ταπεινά ἐξαίμενοι παραδυσσομένοι at
boves illos sex mensium confinxit . Codex
Reg. habet : καὶ ταπεινά ἐξαίμενοι παραδυσσομένοι
Verte : O boves ditiores , quique ejusmodi
- rebus gloriantur, venum proponendo, vel qui-
que restanti pretii postulant.
- εἰς τὴν καρναλίαν καταβέβαινας) Aliiter legis- P. 174.
se videtur Ferrarius ; ita scilicet : εἰς τὰ τὰ ἐρο-
σόμενα ἀναβέβαινας, sed nulla sententia
ἐμπόδιζε μάλλον διέτασσεν, &c.) Hæc ita resti- P. 176.
tuimus, cum Codex Reg. haberet , ἐμπόδιζε
λαμβάσκοντες ἀνείναν.
- τὸ μέν ἐστιν ἐστὶν ἔχει ᾠδα (Ita Cod. Regius, P. 177.
Perionius legisse videtur : ἔχει ἢ μὴ ἔχει ᾠδα,
verit enim : Ac sive quidem habeatur, annon
habeat Ferrarius vero, ἵδων πῶς ἔχει ᾠδα,
vel aliquid simile.
- τὸν ὕψιμον ὄθεν καταβέβαινας) Ita Cod. Regius,
& Perionius, quod sensu caret : legebat Fer-
rarius, ὕψιμον ὄθεν, quod rectum est.
- Εἰς τὰ καὶ ἀνὸν ἱεροσολύμοις ἦν, &c.) Hic plane P. 178.
cacutiunt Perionius, & Ferrarius, qui pro eo
quod est λαμβάνω, videtur legisse, ὡς ἐστὶν
ἡν Totam pericopen sic interpretator : Et
fortasse superna Jerusalem ad quam ascendit
Dominus, aurige instar duces eos qui ex Circum-
cisione, & ex Gentibus credunt ; præceden-
tibus eum, & sequentibus, vel Prophetis & Apo-
stolis , vel ministrantibus ipsi Angelis (possunt
quippe ea exponere eis qui ipsum præcedunt, &
sequuntur) superna inquam Jerusalem nunc
dici potest , que ante ipsius ascensum ea contine-
bat, que dicuntur spiritalia nequitie in celesti-
bus, nimirum vel Chanaan eos, &c.
- ὅπως σταθίων ἱερουλίου, &c.) Vide nostras P. 179.
Observationes in Matth. 21. p. 435.
- παρὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ αὐτοῖς ἐκεῖ ποιεῖν θέσει, &c.) Sic P. 181.
videtur legisse Ferrarius : πάς ὁ γοῦν ἐξ αὐτοῦ
αὐτοῖς ἐκεῖ ποιεῖν θέσει τούτου τοῦ ἐπιδοῦντος ὡς ὁ
τοιοῦτοι ἀνοικοδόμοι ἀρχαῖα ἐργασίας ἐποίησαν, ἵνα τὴν
κυρίαν ἐργοφρονούντων, καὶ πολλὰς τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις
αὐτῶν ἐπέλεγε τὰς καὶ τὴν ἐκλήρωσε ποιήσει, ἐκλάλειται,
ἐστὶ τὸν φυνδήν τὸ πικρὸν εἰς σωτηρίαν, Ἱπλυμένη ὀπίσου
μίαν τοῖς σιδερούσι τοῖς κυκλίσουσιν.
- Ἐξηνα δ' ἀσπίδων περιέρινον) Ita LXX. Isaïæ 30.
6. Corruptissimum est hoc loco Cod. Reg.
ἐξηνα δ' ἀσπίδων περιέρινον, quæ stolidè sequi co-
natus est Perionius.
- ἤ τις ἂν πηλοῦ ματος λυχνηνός) De Valenti- P. 182.
nianorum Pleromate, & iis quæ sunt extra
Pleroma disserit Epiphanius ex Irenæo,
Har. 31. cap. 16. Tertullianus Univerſita-
tem appellat, adv. Valentin. deque ea agit
cum hoc quem dico, libro, tum etiam lib. De
prescript. adv. Heret. & lib. De anim. Humana
autem genus in tres ordines Valentiniani distribu-
bant, πνευματικῆς, in quorum
numerus se ipsi ac Gnosticos referebant;
ψυχικῆς, de quibus hic Heracléon; & σαρκικῆς.
Consule Epiphanium Har. 31. cap. 7. & 19,
& seq.
- ἀράχμασιν ὑπ' αὐτοῦ θεωρουμένοις) Ferra- P. 184.
rius legisse videtur, ὑπ' αὐτοῦ malim : ὑπ'

*rebus gloriantur, venum proponendos, vcl, qui-
que restanti pretii postulant.*

εἰς τὴν καθάρναυμ καταβιβῆναι) Aliter legif. P. 174.
se videtur Ferrarius; ita scilicet: εἰς δὲ τὰ ἱερο-
σόλυμα ἀναβιβῆναι, sed nulla sententia

ἐμπόδισα μᾶλλον δ' ὄζαι ἀνείη, &c.) Hæc ita resti- P. 176.
tuimus, cum Codex Reg. haberet, ἐμπόδισα
λαμβάνουσα ἀνείη.

τὸ μὲν εἰς ἰδὲν ἔχει ἢ ἔχει αὐτὰ (Ita Cod. Regius, P. 177.
Perionius legisse videtur: ἔχει ἢ μὴ ἔχει αὐτὰ,
vertit enim: *Ac scire quidem habeatne, annon
habeat*: Ferrarius vero, ἰδὲν πῶς ἔχει αὐτὰ,
vel aliquid simile.

τὸν ἑρπιδόνθιν καὶ ἑκκατότα Ita Cod. Regius,
& Perionius, quod sensu caret: legebat Fer-
rarius, ἑρπιδόνθιν, quod rectum est.

Εταχα ἡ ἀνὰ προυσλήμεις ηῖς, &c.) Hic plane P. 178.
cæcutunt Perionius, & Ferrarius, qui pro eo
quod εστὶ ληξενω, videntur legisse, αὐτὸς ἐλθεν
Totam pericopen sic interpretator: Et
fortasse superna Ierusalem ad quam ascendit
Dominus, aurige instar ducens eos qui ex Circum-
fusione, & ex Gentibus credunt; præceden-
tibus eum, & sequentibus, vel Prophetis & Apo-
stolis, vel ministrantibus ipsi Angelis (possunt
quippeita exponere iis qui ipsum præcedunt, &
sequuntur) superna inquam Ierusalem nunc
dici potest, quæ ante ipsius ascensum ea contine-
bat, quæ dicuntur spiritualia acquirita in celesti-
bus, nimirum vel Chananæos, &c.

ὁτιος παρόντων ἐμπνευσόμεθα.) Vide nostras P. 179.
Observationes in Matth. 21. p. 435.

παῖς ἐστὶν ἡ ἐκκλησία αὐτοῦ καὶ τοῦ ὁσίου (θεοῦ), &c.) Sic P. 181.
videtur legisse Ferrarius: πᾶς γὰρ οὗ ἐκκλησία
αὐτοῦ καὶ τοῦ ὁσίου (θεοῦ) τῶν ᾧ ἐπαρξάντων ἀπὸ μακρῆς
τοῖς περὶ τοὺς λόγους ἀρχαῖα καὶ ἐκκλησιαστικά, ὑπὸ τῶν
κείων ἐξελθοῦντα, καὶ πολλὰ ᾧ ἐν ἱερουσαλὴμ
ἀπὸ τοῦ ἀποστόλου, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἐκκλησιαστικῶν,
καὶ τῶν φωτῶν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἀπὸ μακρῆς
καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μακρῶν.

Εὐνοῦ ἀσπίδων περὶ μίαν) Ita LXX. Isaia. 30.
6. Corruptissimus est hoc loco Cod. Reg.
Εὐνοῦ ἀσπίδων περὶ μίαν, quæ stolide sequi co-
natus est Perionius.

77^πρω το πληρωματος ψυχων) De Valenti- P. 132.
 nianorum Pleromate , & iis quæ sunt extra
 Pleroma diffisit Epiphanius ex Irenæo .
 Hær. 31. cap. 16. Tertullianus Universita-
 tem appellat , adv. Valentin. deque ea agit
 cum hoc quem dico, libro, tum etiam lib. De
 præscript. adv. Hær. & lib. De anim. Hum-
 anum autem genus in tres ordines Valenti-
 niani distribuunt , πνευματικῆς, in quorum
 numerum se ipsi ac Gnosticos referebant ;
 ψυχικῆς, de quibus hic Heracleon ; & σαρκικῆς.
 Consulte Epiphanium Hær. 31. cap. 7. & 19,
 & seq.

παράγμασιν ὑπ' αὐτῶν θεωρούμενοις) Ferrar. P. 184.
rius legisse videtur , ὑπ' αὐτῶν. malim : ὑπ'

αὐτὸν μὴ ἀδελφοποιέουσιν·

ἀλλ' ὅτι οὗτος τὸ ἴδιον αὐτῶν, &c.) Luxata hæc sunt, nos ab ulcere unguem abstinuimus : unum tamen affirmaverim, loci sensum non cepisse Ferrarium, qui talis est : Quamvis sexcenta alia signa ostendere poterat Christus, attamen ad illud, Quia hæc facis? ea quæ ad Templum pertinebant convenienter respondit, pro aliis signis quæ Templum minime spectabant. Inde liquet negandi particulam, quam admisit Perionius, sententiam labefactare, sic enim ille : *Eusebii innumerabilia etiam alia signa ostendere poterat, non tamen ad illud, Quia hæc facis? ea quæ ad Templum pertinebant honeste pro aliis signis, præter ea quæ ad Templum referebantur, respondisset.* Non absurdè igitur pro, ἀλλ' ὅτι οὗτος, quæ totam periodum conturbant, legas, ἀλλὰ μὲν τοις, vel quid simile.

P. 186.

ἐπεὶ ἐκκεῖ ἐκ τῶν ὁδῶν, &c.) Perionius legit, ἐκ ἐκεί. Ferrarius, ἐκ ἀπεί, quod probō. ὁμο. τὸ ἐκ ἐστὶν) Ferrarius legit, οἷον. Perionius, οἷον το.

ἀλλ' ἐν μόνον ὁσίῃ, ἀλλὰ καὶ, &c.) Ita Cod. Reg. & Perionius, neque aliam lectionem ratio patitur. Male ergo legebat Ferrarius : ἀλλ' ἐν μόνον ὁσίῃ.

P. 187.

ἐστὶν μὲν οὖν τὰ, &c.) Distorta hæc sunt, quæ sic digerenda erant : ἐστὶν μὲν οὖν τὰ ἐν τῷ καὶ μετὰ τῶν, καὶ μετὰ τῶν ἀναγινωσκόμενα ἐναγέλιον ἀπὸ τῶν ἐναγέλιον ἀπὸ τῶν, &c.

P. 188.

ἐν μὲν ὁσίῃ) Leges, &c. Hoc est Ebraice η, veteris mensis Ebraici nomen, qui Ijar Iudaico respondet. Vide Ioseph. Antiq. lib. 8. cap. 2. n. 3.

P. 189.

καὶ τὸν ἐν ἀπεί, &c.) Perperam accipit hunc locum Ferrarius, quem melius interpretantem Perionium audiamus : *ad sex numerum ad materiam, id est ad effectiorem refert; quadraginta autem numerum, qui est quaternio, qui, ut ait, copulari, connectique non potest ad inflationem, semenque inflationis.* Vox autē ἐμφάνημα quam neuter intellexit, locum habet in re medica, ubi agitur de formatione foetus, quemadmodum & φύσημα.

ἐν τῷ ἀναγινωσκόμενῳ τὸν ναὸν, &c.) Ita Cod. Reg. quem secutus est Perionius, ubi scribendum, ἀναγινωσκόμενῳ. Verior tamen Ferrarii lectio : ἐν τῷ ἀναγινωσκόμενῳ, vel ἀναγινωσκόμενῳ.

ἐκ τῶν σῶμα τῶν ἰσθμῶν, &c.) Ita Cod. Reg. mendo-se, Perionius legit, ἐκ τῶν σῶμα, quod per mihi placet : videtur legisse Ferrarius : ἐκ τῶν σῶμα τῶν ἰσθμῶν ἀπὸ τῶν ἐκ τῶν, &c. quod non displicet.

ἀναγινωσκόμενῳ τὸ σῶμα) Cod. Reg. ἀφ' ἑνός.

πλὴν ἐν τῷ τοῖς, &c.) Totam hanc pericopen, satis quidem intricatam, interpretationibus suis foedarunt Perionius & Ferrarius : cuius hæc mihi videtur esse sententia : *Ceterum in huiusmodi rebus persuasum*

habentes ad Dei sapientiam pertinere proprietates explicare divinitus inspirata Scriptura, quæ sapientiam docet in mysterio reconditam, quam nullus Principum sæculi huius cognovit, cum id præsertim naturæ humanæ capium superet. Vocem ἀναγινωσκόμενῳ expungebat Perionius, sed malim interpretationē ad libri scripturæ accommodare, quam temere receptā veterum Codicum lectionem convellere.

ἐκ τῶν σῶμα τῶν ἰσθμῶν, &c.) Ab Exitu fi. P. 190. liorum Israël, ad initia constitutionis Templi annos effluxisse octoginta supra quadringentos discrete scriptum est 3. Reg. 6. 1. n. edum quadringentos & triginta, uti hic habetur. Iosiam præterea res in Ægypto administrasse ullas quis unquam prodidit? Quid hoc deinceps monstri est, triginta annos à Testamento Dei ab Abrahamo suscepto, ad Legem Moysi traditam intercessisse; cum annorum triginta & quadringentorum spatium Paulus interponat, Gal. 3. 17. ex eo quod habetur Exod. 10. 40 : Si huic igitur loco medicinam facere velimus, ita subducendæ sunt rationes, ut duplex annorum summa, eorum scilicet quæ à Testamento tradito ad Exitum filiorum Israël, seu Legem positam (eodem quippe hæc anno contigerunt) quique ab Exitu ad extructionem Templi præterierunt, duplicem numerum Sabbaticum det, septingentorum videlicet, & septuaginta annorum. Ac posterioriorem quidem, ab Exitu ad extructionem Templi, quadringentorum & octoginta annorum esse proditur 3. Reg. 6. 1. juxta Ebraicum exemplar, quod reliqui fere Interpretes secuti sunt; unis exceptis LXX. Senibus, quos affectatus est Origenes : at illi sic habent : καὶ ἐν τῷ ἀναγινωσκόμενῳ τῷ ἐκ τῶν ἰσθμῶν, &c. Complut. editio, ἐκ τῶν ἰσθμῶν. Certe Melchior Canus lib. XI. De locis Theol. numerum illum à librariis, ut fere fit, esse corruptum multis probat : & revera, si numeros accuratè ponere volueris, ex aliis Scripturæ locis facile comperies lectionem illam stare non posse. Verisimile igitur nihil sit legisse Origenem : ἐκ τῶν ἀναγινωσκόμενῳ καὶ τῶν ἀναγινωσκόμενῳ, & inde loco hoc quem tractamus, scripsisse : τῶν ἀναγινωσκόμενῳ καὶ τῶν ἀναγινωσκόμενῳ. Quæ sequuntur apud eum : καὶ τῶν ἀναγινωσκόμενῳ τῶν ἀναγινωσκόμενῳ, ἰσθμῶν, &c. manifeste sunt vitiosa. Ea sic reparari possunt. Cod. Regius habet, καὶ τῶν ἀναγινωσκόμενῳ, & Ferrarius, & ita scripserat indoctus librarius, ἰσθμῶν, ἰσθμῶν positum existimans, more ταχυγράφων, quibus id nominis ita contrahere solitum est. At plane scripsit Origenes : καὶ τῶν ἀναγινωσκόμενῳ καὶ τῶν ἀναγινωσκόμενῳ, hoc est quod habetur Gal. 3. 17. καὶ τῶν ἀναγινωσκόμενῳ καὶ τῶν ἀναγινωσκόμενῳ. Atqui hæc duæ summa in unum compositæ duplicem nu-

merum sabbaticum dabant, septingentorum nempe annorum & septuaginta. Hic mentem Origenis & scripturam perscrutamur, quæ rectane sit, & Chronologicis computationibus consona, hujus artis magistris disquirendum permitto. Vnum Iosephi locum, unde de eo existimari possit, proferam ex lib. 8. Antiq. cap. 2. n. 3. τῆς δ' οικοδομῆς τῆς αὐτοῦ σολομῶν ἤρξατο, τέταρτον ἢ δὴ τῆς βασιλείας ἵτος ἐχὼν μηνὶ δευτέρῳ, ὃν μακεδόνες μὲν ἀρ-
 τεμίσιν καλοῦσιν, ἱβραῖοι δὲ ἵαρ, ἢ ἐπὶ πεντακόσια & ἐννηήκοντα, & δὴ τῆς ἀπ' αἰρῶντος τοῦ ἱσραηλινῶν ἡμέ-
 ρου, μὲν δὲ ἡμεῖς εἰς αὐτὴν τῆς ἀβραάμου εἰς τὴν χα-
 νααῖαν ἐν τῆς μεσοποταμίας ἀφίξις. Exoriturque
 est Solomon fabricam hanc anno regni sui quar-
 to secundo mense, quem Macedones Artemisium
 vocant, Iar vero Hebræi, annis quingentis nona-
 ginta duobus postquam Israelitæ Egypto excef-
 serant: mille & viginti annis post Abrahami
 ex Mesopotamena regione in Chananaam mi-
 grationem.

exemplar, & Interpretationes omnes ha-
 bent, πεντακονταετη.

ἵσον ἐπὶ τοῖς λόγοις) Ita Cod. Reg. ejus vitium
 facere Oedipi est.

ὁ μὲν ἀμαρτάνων, ὁ φησὶ ἐαδός) Particulam ne-
 gandi agnoscit Perionius ex auctoritate Co-
 dicis Reg. totoque hoc loco turpiter se
 dat. Ferrarius repudiat τὸ, ὅ, in quo eum
 sequimur. Nec absurde fortasse scripseris:
 ὁ μεταλαμβάνων ἐν φησὶ ἐαδός.

ἔτι τῶν ὅσους ἐπαναύσατο) Hunc locum ita restituimus: ἔτι τῶν
 ὅσους ἐπαναύσατο, & τῶν ἐντυπῶν αὐτῶν τῶν
 ζητουμένων κατάληψιν, &c.

τάχα δὲ ἐπὶ πεινήσας & διψήσας δέ τις ἐβδικο-
 σούλιν, &c.) Hunc locum cum aliis excutimus alibi, ut Ori-
 genis de Filii dignitate sententiam explore-
 mus.

ὅτι τὰχα ἐπὶ πεινήσας & διψήσας δέ τις ἐβδικο-
 σούλιν, &c.) Legendum fortasse: ὅτι τὰχα ἐπὶ
 πεινήσας καὶ διψήσας δέ τις τὴν δικαιοσύνην. Quam
 vero lectionem secutus est Ferrarius, per-
 versa erat, ut ex inepta interpretatione
 conjicimus.

ὅτι τὰχα ἐπὶ πεινήσας & διψήσας δέ τις ἐβδικο-
 σούλιν, &c.) Videtur le-
 gisse Ferrarius: καὶ τίνα ὅν θεία τῶν σημαίνοντων.
 at ne sic quidem sensus constat. Ego quidem
 commaisit libenter induxerim.

ἀπὸ τῶν ὅσους ἐβδικοσούλιν) Notent Grammatici
 postremam hanc vocem, quasi ab ἀκέρ-
 νη, nisi fortasse locus corruptus sit, & le-
 gendum sit fortasse, ἀκέραιότεροι, vel, ἀκέρ-
 αῖοι.

ὡς τὸν ἡγεῖται πολλὰ ἐν δυνάμει, &c.) Hæc nobis
 repræsentat Cod. Reg. quem fere sequitur
 Perionius, & ita vertitur: ut hoc ipso multa peri-
 cula eveniant plerique, qui plurimum, ut qui in hau-
 rienda aqua ex fonte Jacob, exercitati sunt: pro ὡς
 τὸν, legit, ὡς, & post, ἐν δυνάμει, supplet, ἐν μὲν δυνάμει, vel
 legit, τὰς πολλὰς πεπρωμένας ὡς ἐπὶ πλείονος ἐργασ-
 μένους, vel quid simile. At aliam penitus lectio-
 nem sequebatur Ferrarius, quam conjectura
 assequi promptum non est.

ὅτι ἐν δυνάμει) Hæc ita concepta erant in P. 204.
 Cod. Reg. ἐν δυνάμει. Vertit Perionius: cum
 statim dicat: καὶ ἰνὸν Ferrarii interpretatione
 non comparant. Lego, ὅτι ἐν δυνάμει.

τὰς λιγυμένους ζωντοὺς ὁδῶν) Ita Cod. Reg. P. 206.
 & Perionius; sed sensus repugnat. Legit
 Ferrarius, λογιμένους ὁδῶν φράτας, quod ve-
 rum est.

τὸ πλῆθος αὐτῆς, &c.) Et paulo post, ὡς
 αὐτῆς ἀντὶ ἐν τῇ αἰῶνι. De Pleromate supra dixi-
 mus ad pag. 182. Comment. in Iohann. De
 Acone Irenæus, Tertullianus, & Epiphanius
 passim.

διελχθὲν αὐτῆς) Lege, διελχθεῖσα αὐτῇ,
 ut sit loci sensus: Mulier illa Servatorem
 agnoscere non valens, & pro Prophetâ ipsum ha-
 bens, postquam ab eo convicta est adulterii, per-

P. 191. ἑξήκοντα μὲν ὅσους ἡμεῖς συντελέσω, &c.) Undeci-
 mo anno ab auspiciato Salomonis regno,
 octavo à jactis Templi fundamentis: sep-
 tennio quippe ingens illa ædificii moles
 absoluta est. Ioseph. lib. 8. Antiq. cap. 2. n.
 4. & 5.

ἑξήκοντα οἱ ὅσους ἐβδικοσούλιν, &c.) LXX scrip-
 serunt: καὶ ἐπὶ τὴν ἐκδοσὶν αὐτῶν, &c. οἱ ὅσους
 χιλιάρη. Fecellit eos vox, ἡ, quæ habetur 3.
 Reg. 5. 18. unde locus ille τῶν de promptus
 est; vocabulum quippe illud pro puncto-
 rum varietate vel, filios, vel, ædificatores, si-
 gnificat.

P. 192. τῶν γὰρ ἐρμηνεύοντων, συνέχοντες) Vide Nos
 supra ad Origenis Comment. in Matth. 15.
 21. P. 256.

P. 193. ἡγεῖται, & ἡγεῖται) Ferrarius pro, ἡγεῖται,
 legebat, ἡγεῖται.

ὡς πεινῶντες, &c.) Perionius legit,
 πεινῶντες, sed omnino legendum, ὡς ἐσθλῶν.

P. 194. ἐν ἑβραϊαῖς ἀριθμοῖς) Ita restituendos indicavi-
 mus perverfos Codicis Reg. apices.

P. 195. παρεκδέχθησαν τὸ ἐν τῇ, &c.) Recte Perio-
 nius: qui perperam acceperunt illud quod, &c.
 Male Ferrarius.

ὅτι μακαριώτερος ἔστι, &c.) supplendum φησὶ,
 quod fortasse supplendum reliquit Orige-
 nes, vel librarius prætermisit.

ἰδὲν δὲ τῶν αὐτῶν) Legendum fortasse, ἰδὲν δὲ τῶν
 αὐτῶν. Alioquin non constabit sensus.

P. 197. λαμβανόμενον τὸ πάντως) Ferrarius legit λαμ-
 βανόμενον, quod mihi probatur. Quod sequitur:
 τὸ ἑλθὲν δὲ ποτε τῶν λογικῶν, mendi mihi valde
 suspectum est.

P. 198. ἵσως μὲν ἀνέδειξέ σοι) Ita Cod. Reg. Correx-
 it Perionius: ἀνέδειξέ σοι, sed ad veram lectio-
 nem digitum intendit Ferrarius: ἵσως μὲν ἀν-
 έδειξέ σοι.

P. 199. ἐν τῇ αἰῶνι) Exod. 16. 1. Ebraicum

versus eorum exprimit opiniones, & haereses, qui in Scripturis versantur. Qui ad superiora attendit, expositionem hanc facile admittet. Paulo post pro, καταλφεύοντας, lege, κατὰ τὸν νόμον.

P. 208. ὅπερ ἐμὴν ἐστὶν, &c.) Hieronymus De nom. Ebr. Garizim, divisio sive advena. A. 12. succidere, scindere.

ὅς ἐστιν ὁ ἐμὴν ἐστὶν, &c.) Hieronymus De nom. Ebr. Ieroboam, dijudicans populum, vel, dijudicans super nos.

σιὼν, ὅπερ ἐστὶν σκοπευτήριον) Hieronymus De nom. Ebr. Sion, specula, vel speculator. 12. monumentum, titulus specula.

P. 210. ὅτι πᾶν ὅ, πᾶν τὸν δαίμονα λέγει) Vide Nos ad Commentar. in Matth. 17. p. 312.

ἡ τὸν κόσμον αὐτὸν) Diabolum quippe κοσμοκράτορα & constituitur Valentiniani & appellant. Crenas lib. 1. cap. 2. Epiphanius Har. 31. cap. 19.

P. 211. πολλὸν δὲ ἐστὶν, &c.) Ita Cod. Reg. quem sequitur Perionius his verbis: Nunc quidem multa verba Heracleonis proferre possit. Malim Nimum quidem nunc esse Heracleonis verba recitare. Ferrarius videtur legisse: πολλὸν δὲ κρείττον ἐστὶν, &c. sed Cod. Regii lectionem anteponimus; sequitur enim ὁ πᾶν ἐκόντες ὑπερτιθέμεθα, &c.

τὴν ὁπότε μὲν πᾶν κρείττον ἐστὶν) De apocrypho hoc libro vide Lactantium lib. 4. cap. 20. & Hieronymum De scriptor. Ecclesiast. & εὐλογίας ἐκ τῶν προφητικῶν Clementis Alexandr. Editioni subjectas. & Eusebium lib. 3. Hist. cap. 3.

Clem.
Alex. Edit.
Cemel p.
210-35.

ὅτι πᾶν ποτε γινώσκοντες, &c.) Duplex librorum qui pro sacris proponerentur, ordo fuit; ὅς ἐστιν γινώσκον, cujusmodi erant quos in Canonem suum Ebraei retulerant, quique erant intra arcam; & ὅς ἐστιν ἀποκρυφῶν. Rursus ὅς ἐστιν ἀποκρυφῶν duplex ordo fuit, ὅς ἐστιν ἀντιλογούμενων, seu μικρῶν qui admitterentur ab aliquibus, ab aliis repudiarentur, & dubia essent auctoritatis; cujusmodi erant Machabæorum libri, Sapientia Sirach, & Salomonis, alique, quos quamvis in Catalogum suum non contulissent Iudæi, plurimi tamen recipiebant: alter ordo erat ὅς ἐστιν ἰσθῶν, quique ab omnibus plane pro confectis & supposititiis habebantur. Priorem divisionem confirmat Hieronymus in Prologo Galeato, & Athanasius, seu quisquis est auctor Indiculi librorum Scripturæ: hi enim quidquid præter γινώσκοντες est, inter ἀποκρυφῶν recensent. At triplicem illum ordinem, ὅς ἐστιν γινώσκον, ὅς ἐστιν ἀντιλογούμενων, & ὅς ἐστιν μικρῶν sequitur Eusebius Hist. lib. 3. cap. 25. & 31.

μὴ δὲ κατὰ τὸν νόμον) Perionius ex Cod. Reg. non oportere diruere adorandas res, &c. quæ legitimo sensu carent: optime Ferrarius legit: κατὰ τὸν νόμον προσκυνοῦν, nam

& paulo post, κατὰ τὸν νόμον εὐχόμενοι, & paulo superius Iudæorum, & Gentilium frequens est mentio.

κατὰ τὸν νόμον εὐχόμενοι, κατὰ τὸν νόμον) Quoniam R. 211. in Veteri Lege Dei mandata obisse saepe legitur Angelus, & quasi ex persona Dei saepe esse locutus, hinc varie disputatum est inter Iudæos. Deusne ille esset, an Angelus. Angelos nullos admitterebant Sadducei, ut est Act. 23. 8. Eos agnoscebant Pharisei, religionis inter ipsos principes, & arbitri. Cum autem superstitionibus valde dediti essent hujus sectæ homines, facile eo delapsi sunt, ut damnosum & vetitum Angelis cultum exhiberent. Atque hæc hæresis apud Phrygas florebat Pauli temporibus, ut intelligitur ex ipsius Epistola ad Colossenses. Sed & multo post in Laodicea Synodo damnata est. Quoniam vero cultu Lunæ, & ἡνὶά venerati sunt Iudæi, dictum facile non est. Isaias cap. 65. v. 11. sic ipsos alloquitur: Et vos qui dereliquistis Dominum, qui obliti estis montem sanctum meum, qui ponitis mensam vā Gad, & impletis vā Meni libamen. Gad est ἀγαθὴ τύχη, ut recte intellexit Hieronymus. Ita sumitur Gen. 30. 11. Sortes autem rerum omnium vetustissimi Chaldæi, & Egyptii Astrologi Syderibus deputabant: & Fortunæ quidem sortem tribuebant Lunæ, ut Dæmonis sortem Soli; & huic res ad animum pertinentes, illi res corporeas curæ esse putabant. Vettius Valens lib. 4. Anthologiarum, cap. 5. quod est ἀπὸ τῶν ἡμετέριων δαίμονων τῶν κατὰ τὸν νόμον, docet sortem Fortunæ, & Dæmonis significare Solem, & Lunam, Lunam quippe esse Fortunam, in potestate habentem corpus & spiritum; Solem vero esse Mentem & Dæmonem, animas ad res gerendas excitantem, & moventem. Idipsum aliis præterea testimoniis, rum ex Macrobio tum ex eodem Valente de promptis demonstrat Seldenus Libro De Dis Syris Synt. 1. cap. 1. Quod ait ergo Isaias Iudæos adorare Gad, id est Fortunam, id exponit Lunam. Auctor libri quem citat Origenes, quæ Fortuna quoque dicitur. Sequitur apud Isaiam: Et impletis Meni libamen. Illud est quod apud Origenem exponitur, κατὰ τὸν νόμον. Multum hic æstuant Interpretes; sed in eo plurimi consentiunt, vocabulo Meni vel Planetas omnes, vel unum ex Planetis signari, quem Mercurium quidam esse coniectant. Mihi autem verisimile fit Solem, qui Mens est, & Dæmon, seu Genius voce Meni significari, ex origine γένεσις, quod est numerare, quia Sol temporibus numerandis & dividendis præest. Indidem profluxit dictio μῆν, Luna, eadem de causa. In Solis autem & Lunæ adorationem proclives fuerunt Iudæi, jam

Ch. 2. 11

inde ab antiquis temporibus, ut colligitur ex Deuter. 4. 19. *Ne forte elevatis oculis ad cælum videas Solem, & Lunam, & omnia astra cæli, & errore deceptus adores ea:* & Job. 31. 26, 27. *Si vidi Solem cum fulgeret, & Lunam incedentem clare. Et latatum est in abscondito cor meum, & osculatus sum manum meam ore meo.* Atque ea ad Iosiam usque propagata est idololatria, de quo id scriptum est 4. Reg. 23. 11. *Abstulit quoque equos quos dederant reges Iuda Soli, in introitu templi Domini, juxta exedram Nathamelec eunuchi, qui erat in Pharurim: currus autem Solis combussit igni.* Ezechielis 8. 16. *queritur Dominus viginti quinque Israëlitas dorsa habuisse contra templum Domini, & facies ad Orientem, & adorasse ad ortum Solis.* Ex his efficitur probabile non esse Iosiam Fortunæ, hoc est Lunæ cultum Iudæis obliuientem, Solis religionem, cui multo magis dediti erant, siluisse. Præterea ejus verba sic exposuerunt Senes Septuaginta: *ἔτιμαζοντες τὴν τύχην τῆς περὶ αὐτῶν, καὶ πληροῦντες τὸν δαίμονιόν κτήσασθαι.* Hieronymus quippe in Isaia 65. 11. sic ipso ait reddidisse: *Paratis Fortunæ mensam, & impletis Dæmoni poculum.* & mox: *Quodq; Septuaginta transulerunt τὸν δαίμονιον, id est Dæmoni; in Hebræico habetur.* Vnde manifestum est corruptam esse vulgatam loci hujus lectionem: *ἰτοιμάζοντες τὸν δαίμονιόν τῆς τύχης, καὶ πληροῦντες τὴν τύχην κτήσασθαι.* Meni igitur juxta rēc est δαίμονιον. Atqui fors Dæmonis, seu Genii, *cujus in tutela ut quisque natus est, vivit, ut ait Censorinus, & natale comes qui temperat astrū, ut loquitur Horatius, tribuebatur Soli ab antiquis astronomica disciplina magistris, ut dixi: & Sol ipse Dæmon appellabatur.* Macrobius libr. 1. Saturn. cap. 19. *Argumentum caducei ad genituram quoque hominum, quæ genēs appellatur, Egyptij prætendunt, Deos præfites homini nascenti quatuor adesse memores, δαίμονα, τύχην, ἑρμῆα, ἀνδρῆα, & duopriores Solem, & Lunam intelligi volunt; quod Sol auctor spiritus, caloris, ac luminis, humana vitæ genitor & custos est, & ideo nascentis Dæmon, id est, Deus creditur: Luna τύχη, quia corporum præsul est, quæ fortuitorum varietate jactantur.* Firmicus libr. 4. cap. 11. *Locum Dæmonis ista ratione colligimus, quam ideo huic libro adjecimus, quia Solis cum esse locum Abraham similiratione monstravit. Quem admodum autem pro Luna, sortem ipsi tributam, Fortunam nimirum Propheta expressit; ita ad significandum Solem, sortem Soli deputatam, Dæmonem scilicet, seu Meni notavit.* Ex Meni Ebraico prodiit Græcū μῆνι, Dæmon, seu Genius, qui & Sol. Vnde μῆνις, Eolice, μῆνις, hinc Latinum Manes, qui & Genii. Servius in 6. Æn. v. 743. *Ergo Manes Genios dicit, quos cum vitæ sortimur.* Non au-

tem sic vocantur à Manis, quod est bonus, quod idem scribit Servius 3. in Æn. Ex μῆνι fit μῆνιδωρος, & contracte, μῆνις. Id nomen fuit Patriarchæ Constantinopolitano, ad quem extat celebris Iustiniani Epistola, non ut vulgo scribitur, Mennas. Sic δαμνῆς contracte, pro δαμνιδωρος. sic ἱρμάς, pro ἱρμιδωρος. sic δειδάς apud Iosephum, pro δειδάς, sic ἐλυμπάς Rom. 15. pro ἐλυμπιδωρος. Hinc dicti & μῆνις, Mentes, quos curricula suis Sol determinat, quasi sint varii Soles, & Sol puta lanuarii alius sic à Sole Iunii. Conjecturam nostram penitus firmat Strabo libr. 12. cum ait Cabis quæ urbs caput est Armeniæ, esse τὸ ἡγὼν μῆνις φαρνάκων καλούμενον. *Templum quod Menis Pharnacis appellatur tam religiose cultum, ὡς τὸν βασιλικὸν καλούμενον ὅρμον τῶν ἀντιφωτῶν, τὸν τῶν βασιλέων, καὶ μῆνις φαρνάκων.* *Et pro iuramento, quod regium appellatur, haberi voluerint Fortunam Regis, & Menā Pharnacis.* Atqui id Templum Lunæ quoque consecratum erat: ἔστι δὲ τὸ τοῦ σελήνης τὸ ἱερόν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ ἐν φρυγίᾳ, τὸ δὲ τῶν μῆνις ἐν τῷ δαίμονι μὲν τὸ πῶς, καὶ τὸ τῶν ἀστρονῶν τὸ πῶς, καὶ τὸ ἐν τῇ χάρᾳ τῶν ἀντιφωτῶν. *Est autem hoc quoque Templum Lunæ, quem admodum & illud quod est in Albanis, & quod in Phrygiā, & illud Menis, quod est in loco cognomine: & illud Ascai apud Antiochiam quæ est ad Pisidiā, & illud quod est in regione Antiochenorum.* De templo illo quod est in Albanis disserit Strabo libr. 11. In calce vero libri 12. sic ille de templo Phrygio Menis: *μετὰ δὲ τῆς λαοδικίας, καὶ τῶν καλούμενων ἱερῶν ἐστὶ μῆνις καὶ φαρνάκων. Inter Laodicem & Carurā templum est, quod Menis Cari appellatur.* Athenæus libr. 12. pagum quemdam Phrygiæ μῆνις καλεῖται appellat, Pagum Menis, ubi nempetemplum Menis, si quid conjectura valeo. De templo vero Ascai hæc Strabo libro eodē 12. *τὸ δὲ ἐν τῷ δαίμονι μῆνις ἀσκαί. Erat autē illic sacerdotium Menis Ascai. Nihil his locis intellexerunt Interpretes. Vides templum illud quod erat Cabis, consecratum fuisse Meni, & Lunæ. Atqui petita ex eo juris jurandi formula exprimit τὸν τῶν βασιλέων, Fortunam Regis, cuius fors Lunæ adscribebatur; & μῆνις φαρνάκων id est, si recte intelligo, Genium, seu Dæmonem Pharnaci, cuius fors ad Solem pertinebat. Templum itidem illud Albano-rum, & illud Ascai, & aliud Phrygium, non Meni solum, sed & Lunæ fuerunt dicata: nec aliter enim accipi possunt ista Strabonis: *ἔστι δὲ τὸ τοῦ σελήνης τὸ ἱερόν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ ἐν φρυγίᾳ, τὸ δὲ τῶν μῆνις ἐν τῷ δαίμονι μὲν τὸ πῶς, καὶ τὸ ἐν τῇ χάρᾳ τῶν ἀντιφωτῶν.* De Albanis sic Strabo libr. 11. *ἔστι δὲ τιμῶν, ἡλίου, καὶ θύρας, καὶ σελήνης. ἀσφαμέντας δὲ σελήνης ἔστι δὲ αὐτῆς τὸ ἡγὼν τῆς ἰσχυρίας πλῆστον.* *Deos autem colunt, So-**

Censor. 6.3.

Horat. l. 2.
Epist. 2.

lem, & Iovem, & Lunam, maxime vero Lunam. Est autem eius templum Iberie proximum. Solem ait illos, & Lunam venerari, quos templum Meni, & Luna posuisse alibi significat. Nempe Solis est Men. Templum igitur illud apud Armenos Genio, & Fortunæ Pharnacis consecratum erat. Ita Romanis Genium Principis adjuvare solitum erat, necnon & ejusdem Fortunam, quæ ipsa quoque Dæmon esse censebatur: Origenes libr. 8. contr. Cels. *εἴτε δὲ, ὡς τισὶν ἰδοῦν ἐποδοὶ τῷ βασιλεὺς βασιλῆος τὸν δαίμονα ὁμῶς οἱ τὴν τέχνην ἀντὶ ὁμῶντες. δαίμονιν ἔστιν ἢ ὁνομαζομένην τὴν τῷ βασιλεὺς.* Sed Dæmonis nomine Genius frequentius campellabatur. De Genio, & Fortuna eleganter Cebe in Tabula. Eos autem sæpe simul cultos, atque iisdem religionibus placatos reperias. Plurima apud Gruterum Marmora videre est in honorem utriusque erecta & incisa. Consecratum itidem Soli, & Lunæ dici poterat Armeniacum illud Templum, non absolute, sed quatenus Genio, & Fortunæ Pharnacis Sol, & Luna præerant. Porro lingua & moribus multum habuisse cum Syris cognationis Armenos idem Strabo libro primo prodidit. Quid si ab eodem Mene nomen dicamus Armeniam traxisse? Ieremias cap. 21. v. 57. hæc scribit: *Annuntiate contra illam (Babylonem) regibus Ararat, Menni, & Ascenez.* LXX Sixtinæ Editionis: *αὐτοὶ ἔχοντες ἐπὶ αὐτὴν βασιλεῖς ἀγαγε παρ' ἐμῶν, & τοῖς ἀρχαῖοις.* Legit: *βασιλεῖς ἀγαγε παρ' ἐμῶν, & τοῖς ἀρχαῖοις.* Ubi Ebraicum *מנע* redditum est *מנע*, quasi id non sit nomen proprium. Idem peccavit Abrabs Ar Paraphrastes Chaldaus Menni reddit *מנע*, quæ vox alia scribitur *מנע*, utrobique vitiose: scribendum siquidem *מנע*. *Mons Meni*, uti habent Baal Aruch: Iarchi Kimchi, alique Ebrai proceres, qui & Armeniam exponunt. Ex Menni ergo nomen ipsam traxisse erudite sane, & luculenter ostendit vir præstantissimus Samuel Bochartus in Phaleg lib. 3. cap. 3. Equidem non aliud esse censuerim *מנע*, *Montem Meni*, quam montem consecratum Deo illi, qui ab Isaia *מנע*, appellatur, *מנע* à Strabone, & Auctore Prædicationis Petri, quam laudat Origenes. Hic amplius gallum album comēdi vetabat Pythagoras, quod esset Meni sacer, hoc est Soli, ut exponunt Pythagorici. Iamblichus lib. 1. de vita Pythagoræ, postquam censuisse illum dixit gallum album Meni consecratum esse; altero libri ejusdem loco subiungit: *ἰερὸν ἄνευ τοῦ ἡλίου τὸν ἀλετριῶνα ἵλατο. Sacrum existimabat esse gallum Soli.* Lærtius in vita ejusdem inter ipsius effata hoc posuit: *ἀνευ τοῦ ἡλίου, καὶ ἀπὸ τοῦ λευκοῦ, ὅτι ἰερὸς τῷ μὲν ὡς ἰεὺς, σημαίνει γὰρ τὰς αἰῶνας.* Gallum album penitus non attingere, quod sacer sit Meni & simplex; quippe qui horas

significet. Id exponit Suidas in *πυθαγορικά* *ἰερὸς τῷ ἡλίῳ, ὡς ἰεὺς, ut Soli sacer.* Existimari quoque potest ex supradictis Meacth Deum quemdam ab Arabibus cultum, cuius mentio habetur in Alcorano Sur. 63. hunc ipsum esse *Meni*. Sane Solis & Lunæ cultum pleræque Asia gentes videntur à Persis accepisse. Auctor est Strabo in Hyrcania ipsos, & Capadocia templa posuisse *τῆς ἀναίτιδος ἡ ἀμῶν* *στράβ. lib. 11. c. 15.* qui & *ἡμῶν*, & *ἡμῶν* dicitur. Hanc esse Solem, illam Lunam viri eruditi existimant. Certe in voce *ἡμῶν* vestigia vocis *μῶν* agnoscas. Narrat Herodotus Persis morem fuisse convivia Diis ponere. Idem Fortuna factum à Iudæis Isaias exprobrat. *Quin* & ab Herodoto proditum est natalem diem solennibus epulis celebrasse Persas. Nempe ita fortasse Solem seu Genium venerabantur ortus hominum omnium præfullem.

Ἐποδοὶ ἐν ἐπαπορίᾳ αὐτῶν Ineptit Ferrarius; rede: *hactenus disputasse contenti.* P. 214.

τέλειον, ἀλλ' οἷον τὸ ἀπονοεῖν Negandi particulam videtur inseruisse Ferrarius: *ἀλλ' οἷον τὸ ἀπονοεῖν*. Secus Cod. Reg. & Perionius.

οἱ θεολογῶντες ἐν σώματι τὸν θεόν Eadem Origenes ratiocinatione utitur libr. 2. *ἀπὸ ἀρχῶν*, c. 4. Si corpus esse pronuntietur Deus, quoniam omne corpus ex materia est, invenietur & Deus esse ex materia: quod si ex materia sit, materia autem sine dubio corruptibilis est, erit ergo jam secundum illos corruptibilis Deus. A Deo quoque corpus abjudicat Homil. 1. & 3. in Genes. & Comment. in Cantic. Homil. (uti inscribitur) 3. & libr. 6. contr. Cels. Sed apertissime lib. 1. De princip. cap. 1. & 6. & libr. 2. cap. 2. 3. & 4. & libr. 3. cap. 2. & libr. 4. cap. 2. & in Anacephal. In hoc errore fuerunt Seleucus & Hermias Galatæ, de quibus memoravit Philastrius cap. 5. & juxta nonnullos, Valentinus quoque, & Audius postmodum Audianorum, & Anthropomorphitarum pater, de quo Epiphanius Har. 70. Scriptum quoque reperimus apud Socratem, Theophilum Alexandrinam Ecclesiam regente, hanc quæstionem iis in locis multorum disputationibus fuisse vexatam, Deusne corpus esset, humanam figuram gerens, an incorporeus; quam postremam sententiam quum amplexus fuisset Theophilus, Monachos Aegyptios adversus eum coisse, & manu facta hominem invadentes mortem intentasse, ni placitam de Deo opinionem ejuraret, & Origenis libros, unde incorporeum Deum propugnabant nonnulli, danneret; quod cum factum se recepisset, tum demum Monachos discessisse. Quid quod ita scribere ausus est Tertullianus adversus Praxeam, cap. 7. *Quis enim negabit*

Deum corpus esse, et si Deus spiritus est? spiritus enim corpus sui generis in sua effigie. Sed & invisibilia illa, quæcumque sunt, habent apud Deum & suum corpus & suam formam, per quæ soli Deo visibilia sunt; quanto magis quod ex ipsius substantia missum est, sine substantia non erit?

Quæ pluribus locis repetit, & sæpe carpit Augustinus. Hinc illum cum Melitone vāsanā hujus reum peragit Gennadius de Dogmat. cap. 2. Deos quidem animantes esse statuit Velleius Epicureus apud Ciceronem 1. de nat. Deor. Atque id non Epicurum duntaxat, sed & Vulgus, & Poetas, & præstantissimorum hominum catervam attestari scribit Sextus Empir. 1. adv. Phys. Idem quippe Platoni, Aristoteli, & Porphyrio persuasum fuit. Atā Deo tamen omnem coagmentationem, unde oritur interitus, Epicurus abdicabat; unde ait apud Ciceronem Velleius *Deorum esse non corpus, sed quasi corpus; non sanguinem, sed quasi sanguinem.* Stoici autem Deum corporeum esse definiabant, ut præter alios auctor est Origenes lib. 1. & 3. & 4. & 6. contr. Celsi. Ab Epicureis autem, & Stoicis profectum hoc commentum Christianorum deinceps Hæreticorum aliquot mentes occupavit. At Christiana Religionis dogmata cum satis perfecta non haberet Celsus Epicureus, quæ paucorum fuit Heterodoxorum sententia, Christianorum omnium esse censuit. Sed hanc ejus imperitiam egregie confutat Adamantius noster lib. 7. contr. Celsi. Consultantur porro in hanc rem nostra Origeniana.

ἡ δὲ πέντε λέγονται ὅτι πέντε σωματῶν) Naturam quintam Aristotelis significat; de qua sic differit libr. 3. c. 6. cap. 6. *Non enim secundum Græcorum Philosophos præter hoc corpus quod ex quatuor elementis est, aliud quintum corpus quod per omnia aliud sit, & diversum ab hoc nostro corpore fides necessario recipit, quoniam neque ex Scripturis sanctis vel suspitione aliquam proferre de his potest, neque ipsa rerum consequentia hoc recipi patitur.* At quamvis ab Aristotele inducta esse vulgo feratur ista natura, quam Onomacritus αἰθερὶ σωματῶν vocat, eam tamen Plato, & Platonici agnoscunt. Testis Proclus in Timæum, eamque appellari docet, πέντε σωματῶν, & πέντε κόσμον, & ὅλημα πέντε. Testis item Simplicius. Essentiam nihilominus illam quintam Platoni fuisse cognitam diferte negavit Atticus Platonici Philosophus apud Eusebium lib. 15. Præpar. Evangel. cap. 7. Huic porro Peripateticorum quintæ essentiae à Xenarcho impugnata Alexander Aphrodisæus patrociniatus est.

P. 216.

ὁ πάντες τὸ αἶμα ἡμῶν πνεύματι, &c.) Locushic curatione indiget, quam non nisi ex meliori Codice sibi quisquam spondere

possit. Pro, ὁ πάντες, Ferrarius legit, ὁ πάντες. Sic autē interpretatus est Perionius: *Quoniam enim cum in mediam, & in eam qua sæpius vita appellatur, Spiritus qui nos amovet, intrat, eo Spiritu vita qui crassior dicitur, vivificimur à Spiritu.*

τίνα δὲ ἐπεπελέγη ἡμῶν πνεύματι τοῦ θεοῦ, ὅς ἐστιν, ἢ τὸν ἴσον;) Sensus apertus est. Ferrarius autem cum legeret, ἢ τὸν ἴσον, omnia perturbavit.

ἀλλ' ὁ ζωῶν, Videntur hæc una serie sic describenda: ἀλλ' ὁ ζωῶν ἐστι πάντες ὅτι δὲ αὐτῶν δεκτικόν. Deinde inter τοὺς δούλους, & ἐν δὲ ἐδῶ, inferendi alteri scilicet. Quum enim dixisset Heracleon ejusdem esse substantiæ cultores Deiac Deum ipsum, hanc doctrinam impugnat Origenes, & ait fornicatam fuisse consequenter ingenitam naturam, cum cultores Dei juxta Heracleonem fornicari sine: at sibi ipse responderet; ejusdem sunt substantiæ, sed non eorundem capacis; cui responsioni instare debuit, & ibi Codex deficit. Tum addit; Quod si fatetur Heracleon, ut fateri debet, fornicatam esse naturam spiritalem, quæ ejusdem sit substantiæ ac divina, impia, &c.

μὴ ἐπιμύσει, ὁρῶν, &c.) Ferrarius: cum increpatione illius. Perionius: cum ejus qui oburgatione. Nos aliter locum hunc explicamus: addita enim, post ἐπιμύσει, τὴν εἰς τὴν, referimus τὸ ὁρῶν, ὅτι ad, φανερὸν, quod subest. Hæc autem & sequentia, in quibus Filius substantia, dignitate, potestate, divinitate, & sapientia Parti neutiquam æquiparandus statuitur, expenduntur à nobis in Origenianis. Hic sane excusatum velle Origenem cum parum sinceri animi, tum non satis orthodoxi hominis esse censeo. Hoc aperte profiteri satius esse duximus, quam locos vitiosæ doctrinæ labe fœdatos rescindere, Origenemque truncum & lacerrum proponere; id quod à Ferrario factum, aliquando verisimile est; puta supra p. 49. & 56. in Iohann. & hoc loco. Hoc si sit, candelam in eo valde desideramus, quæ interpretationem suam ejusmodi denuntiatione claudere ausus est, quæ nihil prorsus in hoc Origenis libro immutatum declarat.

ὁ συζυγῶν καὶ ὁ δὲ τῷ πατρὶ) Novatianus seu quisquis Auctor est libri de Trinitate, qui Operibus Tertulliani adjungi solet, cap. 17. *Quamvis enim se ex Deo Patre Deum esse meminisset, nunquam se Deo Patri aut comparavit aut contulit, memor se esse ex suo Patre, & hoc ipsum quod est, habere se quia Pater deisset.*

ὁ ἀπὸ τῶν τῶν πατρὶς) Perionius legit, ἀπὸ, sed ex Sap. 7. 25. omnino retinendum, ἀπὸ.

ὅτι σαρκαρὶον εὐαγγελιστὴς, &c.) Origenes P. 219. lib. 1. contr. Celsi & lib. 6. & Tract. 27. in

Angelorum Dei, tunc pars ejus facta est Jacob, & funiculus hereditatis ejus Israel. Christus enim ad quem dixerat Pater: Pater a me, & dabo tibi Gentis hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ, depellens ipsos Angelos potestate & dominatione quam habebant in nationibus, provocavit eos ad iracundiam. Et idcirco dicit quia adfuerunt reges terræ, & principes conveniunt in unum, ad versum Dominum, & adversum Christum ejus. Et ideo adversantur etiam nobis, atque agones contra nos, & certamina concitant. Euseb. quoque demonst. Evang. libr. 4. c. 9, & 10. scribit a Dæmonibus, oppugnatos fuisse sive Angelos, sive Angelorum custodiam traditos homines, magna ex parte expugnatos, donec facientibus & oppressis auxilium Christus & opem tulit.

P. 244. καὶ ἐξελθόντες αὐτὸν ὡς γαίοντος πνεύματος.] Videtur legisse Ferrarius: & ἐξελθόντες αὐτὸν ὡς γαίοντος πνεύματος, vertit enim: egressi ex eam vacuum, aliquo modo credunt. Sed omnino retinenda est Codicis Reg. scriptura.

P. 245. αἱ πολλὰς οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων.] Tria hominum genera à Valentino constituta supra observavimus. Hæc ἐκλογὴ φύσις ἀνθρώπων, μορφοῦς καὶ ἰσχυρῆς, ipsa est πνευματικὴν, hominum natura, quos & σπέρματι ἐκλογῆς à Valentinianis appellari scribit Irenæus apud Epiphani. Hær. 31. c. 21.

καὶ οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων.] Negandi particulam apponit Ferrarius, & merito, Secus Codex Reg. & Perionius. ὁ ἰουάννης ἐπεποίηκε.] Ferrarius: Iohannem non fecisse. Verte: Iohannem non posuisse.

P. 247. ἐν τῇ δυνάτει τοῦ ἁγίου.] Ita videtur legisse Perionius qui vertit: qui vivificantem spiritum, & quod est spiritale in Scriptura, capere non potest. Codex Reg. habet: ἐν τῇ δυνάτει τοῦ ἁγίου. Ferrarium vero legisse verisimile est: ἐν τῇ δυνάτει τοῦ ἁγίου.

P. 248. καὶ αὐτὸς ὁ ἰουάννης.] Ita Cod. Reg. & Perionius, Ferrarius legisse videtur: καὶ αὐτὸς ὁ ἰουάννης.

P. 249. τετρίμηνος.] Hæc αὐτὸς ὁ ἰουάννης ait Origenes: quum enim supra dixisset Prophetarum patriam esse Judæam, in eaque contumeliis illos fuisse proficillos, subiungit in patria sua, Alexandria nimirum, & Ægypto, non Prophetas solum, sed Christum etiam ipsum honore affici: nec leve enim jam tum in illis partibus incrementum res Christiana ceperat. Quæ cum genuina sit loci huius sententia, quam vitiola interpretatione fecidavit Perionius, manifestum est supervacaneam esse negandi particulam in his verbis: ἐν πατρὶς αὐτοῦ, &c. quam à Ferrario prætermisiam Codex Reg. & Perionius præsentant. At si quis eam pertinaciter retineri velit, patiemur quidem, modo ne citra interrogationem.

P. 251. πλὴν ἑξήκοντα ἔτη, &c.] Ludit hic ope-

ram Ferrarius: audiendus Perionius: Veruntamen licebat ei qui Galilæus erat, diem festum agere, cum fuisset Hierosolymis, ubi Dei templum erat, &c.

ἰατὴν τοῦ σώματος.] Ita C. R. vertit Perionius: Roget igitur utcumque habeat historia; videtur legisse, ἰατὴν τοῦ σώματος. At Ferrarius legit, ἰατὴν τοῦ σώματος, quod rectius est.

Φύσις δὲ μέλας.] Hunc locum reliquit ad iungere, quos profert Bellarminus lib. 1 de Sanctorum beat. c. 19.

ἰουάννης δὲ παρὰ αὐτὸν ἐκλογῆς.] Valentinianorum voces hic usurpare Origenem, ut spirituales homines appellet, conjectat Ferrarius. At Electos tamen ἐκλογῆς, ante Valentinum appellavit Paul. Rom. 11. 7. Vide Nos supra ad p. 54. in Joh.

ἐν τῇ δυνάτει τοῦ ἁγίου.] Nempe hic quoque, ut alibi saepe, relapsere posse & penitentia duci Dæmones tradit. Quo nomine castigatum saepe à Patribus, & convitiis proficillum illum alibi notavimus. Ad Sixtum Senens. libr. 5. Biblioth. Annot. 131.

ἀλλ' ἐν πατρὶς καλεῖται ἐκλογῆς.] Probatum mihi Ferrarii lectio, quam ad oram atteximus.

ἰουάννης δὲ βασιλικὸν ὁ ἡρακλῆος λέγει, &c.] Hæc è Saturnili, Cerdonis & Marcionis officina comparaverat Heraclæon. Hi enim Creatoris imperium à Christo abrogatum censebant. Scribit Epiphanius Hær. 23. capite 2. existimasse Saturnilum & Saturni πατέρα ἀπὸς ἀδελφῶν καὶ πατρὸς κατὰ γνώμην τῶν δυνάμεων ἐπὶ καταλῦσαι τὸν Θεὸν τῶν ἰουδαίων. Salvatorem à Patre missum de communi virtutis sententia, ut Iudeorum Deum subigeret. & Hær. 41. cap. 1. credidisse Cerdonem docet ἐκλογῆς καὶ τὴν δυνάτει τοῦ ἁγίου ἐν τῇ δυνάτει τοῦ ἁγίου, εἰς ἀβύσσον τῆς κοσμοποιῆς καὶ δημιουργοῦ ἐκλογῆς, φησὶ, ἀρχὴς καὶ τὴν ἀρχὴν. Christum de superioribus ab ignoto Patre descendisse, ut hic mundi Conditoris atque Opificis imperium ac tyrannidem everteret. Vide & Irenæum lib. 1. c. 29.

τὸν πατέρα τοῦ σώματος.] Hæc Heraclæoni Valentini Schola suppeditavit, Irenæus libr. 1. cap. 2. cap. 37. Epiphanius Hær. 31. cap. 18. & 39. docent, quid sit μυστήριον, quid ὕλη.

ἐν τῇ δυνάτει τοῦ ἁγίου.] Corporum resurrectionem negabant Saturnilius, Basilides, Cerdo, & Marcio. Irenæus lib. 1. cap. 29. Epiphanius Hær. 41. cap. 1. & Hær. 42. cap. 3. Theodoretus Hær. Fab. lib. 1. cap. 4. Valentinus autem qui triplicem hominum naturam finxerat, & πνευματικῶν, & ψυχικῶν, & ὡν ὀλιγῶν, εἰς πνευματικὴν animæ immortalitatem cum corporum resurrectione pollicebatur; ψυχικῶς solius animæ perennitatem spondebat; corporis vero corruptionem mimitabatur; at ὀλιγῶς animæ & corporis interitum denuntiabat.

P. Vide

Vide Epiphanium Hær. 31. cap. 7. & nostras
Observationes ad Comment. in Exod.
IO. 27.

δι' ἑρῶν φύσιν ἔχον, καὶ δι' αἰσθησεως] Origenes infra pag. 257. in Johann. ἐτι ἐπέπειρε τὴν ψυχὴν φύσιν ἐνοῦσθαι δι' ἑρῶν, καὶ δι' αἰσθησεως πείθεσθαι, ὅτι δι' τὸ λόγον. Utrobique legendum putat Ferrarius, διαπίστειν, Irenæo auctore, qui lib. 1. cap. 2. & lib. 2. habet, *per opera & fidem*. Judicet Lector.

ἐπεὶ καὶ εἶπε, ζήτω] Hoc est, vivat, quod fugit
 Ferrarium, qui fortasse legebat ζήτω, vel
 ζήλω, vel θείω, vertit enim: *quoniam non di-*
xerit, Volo.

P. 256. ὅτι ἔστωις & χαὶ ὁ διμυργῶς ἐστίν.] διμυργῶν
quippe stolidum & indoctum fingebat Va-
lentinus. Irenæus lib. 1. cap. 2. c. 40.

P. 258. *παναὶ ὀνομάσθη*] אֶתְּנָה, *possedit.*

καὶ οὐ μόνον ἐπὶ τούτων, &c.] Hiulius erat hoc loco Ferrarii Coloss: sic autem Perionius: *Epistodi enim folis observationibus & probationibus invenies brevi fructus laborum esse benedictionem, quæ in Psalmis dicit: Laborum manuum tuarum. Verte: Sub talium enim solum observationum & disquisitionum examine, brevi laborum fructus reperies, benedictionem nimirum in Psalmis memoratam, quæ sic habet: Fructus laborum tuorum comedes.*

ἦσαν ~~ἐκ~~ τὸ σημεῖον] Ita C. R. & Perionius;
velut de signo à Domino, &c. Ferrar. legit.
ἦσαν περ.

διὰ τὴν ὅτι μὴν αὐτὰ τέρατα ἐνόμισεν] Novum
duntaxat Testamentum hoc observatione
comprehendit, in quo τέρατα & σημεῖα sem-
per conjuncta reperies. Secus in Veteri;
vide enim Exod. 4. 21. & 15. 11. & Psalm 45.
8. & Efaï. 24. 16. & 28. 29. & Ezech. 12. 11.
& Joël. 2. 30.

P. 261r.
 ὁ μὲν πρὸς τὰς αὐτὰς ὁλόγ· Θ · η ν &c.] Ita C R.
 & Perionius, sed nullo plane sensu. Lege
 ex Ferratio: εἰ μὲν πρὸς τὰς αὐτὰς ὁλόγ· Θ · η ν
 ἰ λόγω. καὶ μετ' οὐδαμῃ πῶσιν εἶναι, καὶ ὁ φάσκων,
 &c.

P. 263. *χρὴ μέντοι γε εἰδέναι ὅτι οἱ ἑτερόδοξοι, &c.]*
Cerdoniani, Marcionistæ, Valentiniani,
aliique ejusdem ζῆμης Hæretici.

ἐπίστευσαν τὸ γνωσκέον τὸ θεόν, &c.] Origenes
infir. in Johann. 8, 21. pag. 272. πολλοὶ μὲν
ἐν ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἢ πολλοὶ δὲ ἔγνωσαν αὐτόν,
&c.

τῆς προφῆτιας, ὡς τὰ ῥήματα, &c.] Vide Nos
infra ad Comment. Origen. in Epistol. ad
Roman.

P. 265. *ἡ ἀνθρώπου κυρίῃ*] Ita Cod. R. & Perionius: *de homine Domini*. Lege *ἡ ἀνθρώπου καὶ κυρίῃ*. Sic habuit Codex Ferrar. & id postulat sententia.

καὶ ἔσι γὰρ τοῖς ἑτεροδόξοις] Cerdoniani, &
Marcionistæ, quos hic laceffit, διημετρῶν
cognitum, Christi Patrem ignotum opina-
bantur. Epiphanius Hær. 41, cap. 1. & 42.
cap. 2.

particulari prætermisit Ferrarius, & quæ proxime sequuntur aliter legit Perionius autem priorem illam peripocis partem neglexit. Verte: *Quod fortasse verum non est, propterea quod omnino quæ Patrem non novit, neque Filium novit, &c.* *quæ* retinimus, ita volente sensu. Lociautem totius hæc est sententia: Ac Hererodoxis quidem gratificantes concedere possumus Moysen & Prophetas Patrem non cognovisse, (quod tamen fortasse verum non est; nam si Patrem non agnovisse daremus, dandum esset utique nec Filium cognovisse, cum cognitum ab ipsis Filium & vaticiniis celebratum fuisse constet) Filius quippe Patrem cognoscit, famulus herum. Quemadmodum autem dicere licet Filium non cognoscere herum; nam quatenus Filius est, Patris quatenus herus est, imperium non expedit: ita dicere possumus nec famulos cognoscere Patrem; nam quatenus famuli sunt, herum, quatenus pater est, non cognoscunt.

ἐὰ τοῖς ἱεροῖς ἀνάγνωσθαι, &c.] Perionius : Si P. 168.
Templum Dei anagogice accipiamus, & intelligatur spirituale verbum. Ferrarius autem sic videtur legisse : ἐπεὶ τοῖς ἱεροῖς ἀναγινώσκουσιν τὸ θεῖον, καὶ τὰ κτ' ἃ γὰρ, ἐπεὶ τὸν πνευματικὸν λόγον. Legendum fortasse : καὶ κτ' τὸν γὰρ ἐπὶ τὸν πνευματικὸν λόγον, vel, καὶ τὰ κτ' τὸν γὰρ ἐπὶ τὸν πνευματικὸν λόγον.

7 Ἰσθλιν' ἐν τῷ λήγῳ, &c.] Ad hoc effa-
 tum alludit Origenes Hom. 10. in Jerem.
 ἐκ τῆς δὲ δοκιμῆς ἐστὶν ἡ πίστις. ἀποδοκιμαζέσθαι δὲ ἀπὸ
 κα. καὶ ἐστὶν ἡ ἐν ἡμῶς δοκιμὴ, ὡς περὶ τῆς δοκιμῆς
 καὶ ἀποδοκίμης. & Tom. 12. in Matth. pag. 265.
 καὶ δοκιμοὶ περὶ τῆς & in Matth. 22. pag. 489.
 ἐν αὐτῇ. ὅτι περὶ τῆς δοκιμῆς καὶ δοκιμῆς περὶ τῆς
 & Tract. 27. in eundem Evangelistam: Vere
 enim qui implet illud mandatum, quod ait: Es-
 te prodentes nummularii, &c. Pamphilus in
 Apologeticis: Ab his vero qui Origenis libros
 legunt, istud penitus exclusum esse putant man-
 datum, quo probabiles effici iubentur trapezite.
 Idem proferunt iidem verbis Clemens A-
 lexander, Epiphanius, & Hieronymus: quod
 frustra tamen in Evangeliiis, Novoque adeo
 Testamento quæfiveris. Existimat Crojus
 verba hæc non ἀπὸ τῶν ἀπὸ Πατρίbus Christo
 tribui, sed ἐκ Parabola de talentis, quæ habe-
 tur Matth. cap. 25. & Luc. cap. 19. sententiā
 fuisse collectā a Patribus & confirmat. Nov. Test.
 Tom. 1. Cap. 1. & Cap. 2. & Cap. 3. & Cap. 4. & Cap. 5. & Cap. 6. & Cap. 7. & Cap. 8. & Cap. 9. & Cap. 10. & Cap. 11. & Cap. 12. & Cap. 13. & Cap. 14. & Cap. 15. & Cap. 16. & Cap. 17. & Cap. 18. & Cap. 19. & Cap. 20. & Cap. 21. & Cap. 22. & Cap. 23. & Cap. 24. & Cap. 25. & Cap. 26. & Cap. 27. & Cap. 28. & Cap. 29. & Cap. 30. & Cap. 31. & Cap. 32. & Cap. 33. & Cap. 34. & Cap. 35. & Cap. 36. & Cap. 37. & Cap. 38. & Cap. 39. & Cap. 40. & Cap. 41. & Cap. 42. & Cap. 43. & Cap. 44. & Cap. 45. & Cap. 46. & Cap. 47. & Cap. 48. & Cap. 49. & Cap. 50. & Cap. 51. & Cap. 52. & Cap. 53. & Cap. 54. & Cap. 55. & Cap. 56. & Cap. 57. & Cap. 58. & Cap. 59. & Cap. 60. & Cap. 61. & Cap. 62. & Cap. 63. & Cap. 64. & Cap. 65. & Cap. 66. & Cap. 67. & Cap. 68. & Cap. 69. & Cap. 70. & Cap. 71. & Cap. 72. & Cap. 73. & Cap. 74. & Cap. 75. & Cap. 76. & Cap. 77. & Cap. 78. & Cap. 79. & Cap. 80. & Cap. 81. & Cap. 82. & Cap. 83. & Cap. 84. & Cap. 85. & Cap. 86. & Cap. 87. & Cap. 88. & Cap. 89. & Cap. 90. & Cap. 91. & Cap. 92. & Cap. 93. & Cap. 94. & Cap. 95. & Cap. 96. & Cap. 97. & Cap. 98. & Cap. 99. & Cap. 100. & Cap. 101. & Cap. 102. & Cap. 103. & Cap. 104. & Cap. 105. & Cap. 106. & Cap. 107. & Cap. 108. & Cap. 109. & Cap. 110. & Cap. 111. & Cap. 112. & Cap. 113. & Cap. 114. & Cap. 115. & Cap. 116. & Cap. 117. & Cap. 118. & Cap. 119. & Cap. 120. & Cap. 121. & Cap. 122. & Cap. 123. & Cap. 124. & Cap. 125. & Cap. 126. & Cap. 127. & Cap. 128. & Cap. 129. & Cap. 130. & Cap. 131. & Cap. 132. & Cap. 133. & Cap. 134. & Cap. 135. & Cap. 136. & Cap. 137. & Cap. 138. & Cap. 139. & Cap. 140. & Cap. 141. & Cap. 142. & Cap. 143. & Cap. 144. & Cap. 145. & Cap. 146. & Cap. 147. & Cap. 148. & Cap. 149. & Cap. 150. & Cap. 151. & Cap. 152. & Cap. 153. & Cap. 154. & Cap. 155. & Cap. 156. & Cap. 157. & Cap. 158. & Cap. 159. & Cap. 160. & Cap. 161. & Cap. 162. & Cap. 163. & Cap. 164. & Cap. 165. & Cap. 166. & Cap. 167. & Cap. 168. & Cap. 169. & Cap. 170. & Cap. 171. & Cap. 172. & Cap. 173. & Cap. 174. & Cap. 175. & Cap. 176. & Cap. 177. & Cap. 178. & Cap. 179. & Cap. 180. & Cap. 181. & Cap. 182. & Cap. 183. & Cap. 184. & Cap. 185. & Cap. 186. & Cap. 187. & Cap. 188. & Cap. 189. & Cap. 190. & Cap. 191. & Cap. 192. & Cap. 193. & Cap. 194. & Cap. 195. & Cap. 196. & Cap. 197. & Cap. 198. & Cap. 199. & Cap. 200. & Cap. 201. & Cap. 202. & Cap. 203. & Cap. 204. & Cap. 205. & Cap. 206. & Cap. 207. & Cap. 208. & Cap. 209. & Cap. 210. & Cap. 211. & Cap. 212. & Cap. 213. & Cap. 214. & Cap. 215. & Cap. 216. & Cap. 217. & Cap. 218. & Cap. 219. & Cap. 220. & Cap. 221. & Cap. 222. & Cap. 223. & Cap. 224. & Cap. 225. & Cap. 226. & Cap. 227. & Cap. 228. & Cap. 229. & Cap. 230. & Cap. 231. & Cap. 232. & Cap. 233. & Cap. 234. & Cap. 235. & Cap. 236. & Cap. 237. & Cap. 238. & Cap. 239. & Cap. 240. & Cap. 241. & Cap. 242. & Cap. 243. & Cap. 244. & Cap. 245. & Cap. 246. & Cap. 247. & Cap. 248. & Cap. 249. & Cap. 250. & Cap. 251. & Cap. 252. & Cap. 253. & Cap. 254. & Cap. 255. & Cap. 256. & Cap. 257. & Cap. 258. & Cap. 259. & Cap. 260. & Cap. 261. & Cap. 262. & Cap. 263. & Cap. 264. & Cap. 265. & Cap. 266. & Cap. 267. & Cap. 268. & Cap. 269. & Cap. 270. & Cap. 271. & Cap. 272. & Cap. 273. & Cap. 274. & Cap. 275. & Cap. 276. & Cap. 277. & Cap. 278. & Cap. 279. & Cap. 280. & Cap. 281. & Cap. 282. & Cap. 283. & Cap. 284. & Cap. 285. & Cap. 286. & Cap. 287. & Cap. 288. & Cap. 289. & Cap. 290. & Cap. 291. & Cap. 292. & Cap. 293. & Cap. 294. & Cap. 295. & Cap. 296. & Cap. 297. & Cap. 298. & Cap. 299. & Cap. 300. & Cap. 301. & Cap. 302. & Cap. 303. & Cap. 304. & Cap. 305. & Cap. 306. & Cap. 307. & Cap. 308. & Cap. 309. & Cap. 310. & Cap. 311. & Cap. 312. & Cap. 313. & Cap. 314. & Cap. 315. & Cap. 316. & Cap. 317. & Cap. 318. & Cap. 319. & Cap. 320. & Cap. 321. & Cap. 322. & Cap. 323. & Cap. 324. & Cap. 325. & Cap. 326. & Cap. 327. & Cap. 328. & Cap. 329. & Cap. 330. & Cap. 331. & Cap. 332. & Cap. 333. & Cap. 334. & Cap. 335. & Cap. 336. & Cap. 337. & Cap. 338. & Cap. 339. & Cap. 340. & Cap. 341. & Cap. 342. & Cap. 343. & Cap. 344. & Cap. 345. & Cap. 346. & Cap. 347. & Cap. 348. & Cap. 349. & Cap. 350. & Cap. 351. & Cap. 352. & Cap. 353. & Cap. 354. & Cap. 355. & Cap. 356. & Cap. 357. & Cap. 358. & Cap. 359. & Cap. 360. & Cap. 361. & Cap. 362. & Cap. 3

parum in libris suis repræsentavit, qui Evangelii hujus exscribendi facultatem à Nazareth Berceam habitantibus impettraverat. Sexcenta antiqui Patres Christi, Apostolorumve dicta vel facta memoriæ prodiderunt, quæ in Novi Testamenti libris non comparantur; quæq; ex eo secundum Ebraeos Evangelio propagata vel ex Traditionibus perfecta sunt. Nos quidem plurima hujusmodi in Origeneprehendimus. Quot putas facinora edidisse Christum, vel dicta protulisse, quæ scriptis tradita non sunt: quæ si quis singula voluisset persequi licetis, ne mundus quidem, ut ait Johannes 21, 25. tot libros capere univversus potuisset? Quid quod innumera veterum Prophetarum apophthegmata, memoriæ non literis mandata, Scriptores sacri Prophetis illis recentiores usurparunt. Nec minus verisimile est aliqua in Evangeliiis Canonicis olim fuisse habita, quæ demum intericerint: non ejusmodi sane, quibus fidei dogmata continerentur; eorum quippe *jota unum, aut unus apex non præteribit.* Ad reliqua quod attinet, quidni aliqua excidisse credemus, cum è Novi Testamenti diversis lectionibus appareat multa inde sive temporis diuturnitate, sive librariorum negligentiam expunxisse?

P. 269. ὁ δὲ δικαίως ποτατῆς.] Ita C. R. Perionius
legit: ὁ δὲ δικαίως ποτατῆς, vertit enim :
ut vir justus praescribat : lege cum Ferrario,
ποτατῆς.

P. 270. τ ἀγνώων λογίων.) Supple, ἐν ὅφει, quod præcedit: id vidit Ferrarius.

P. 272. *ἐξ ἧς καὶ ἀλύθεια ἐλευθεροῖ, &c.*] Cod. no-
 ster habet: *ἐξ ἧς ἡ ἀλύθεια ἐλευθεροῖ, ἐλευθεροῖ ἡ γί-
 νοται.* Legit Peritoniou: *ἐξ ἧς καὶ ἀλύθεια ἐλευθεροῖ,
 &c.* vertit enim: *ac nisi veritas eos liberet, non
 sunt liberi.* Ferrarius vero legisse videtur:
ἐξ ἀλύθειας ἐλευθεροῖ ἡ γίνοται, quod cum se-
 quentibus magis congruit.

P. 273. ἰν' ἐν καιρῷ ζητηθεὶς * & Ita C.R. Perionius legit: καὶ ἐν καιρῷ ζητηθεὶς, & &c. vertit enim: *Et questum in tempore, atque iis.* Ferrarius autem: ἰν' ἐν καιρῷ ζητηθεὶς ἐνεσκηται, καὶ, &c.

Et *Curiosos nosse non, &c.*] Ita Cod. Reg. & Perion. qui vertit: *Quares etiam quomodo, nisi quod crediderant se vivere, cum aliquando morituri essent.* Aliter vero legebat Ferrarius, & rectius.

P. 274. ^{၁၀} နေဝိဒီယံ ဝိသုဒ္ဓါနာမိတ္တံ] Legendum fortasse: နေဝိဒီယံ ဝိသုဒ္ဓါနာမိတ္တံ, vel, နေဝိဒီယံ, vel quid simile.

νῦν μὲν μὴ παρῆσιν ἐστὶν] Negandi particula in Ferrario non comparer; quam genuinam tamen ratio, & Cod. R. & Perionius clamant.

ἐκ τῶν ὅτι δὲ τῶν, &c.] Ex apicibus Codicis R. qui hoc loco valde distorti erant, & Perionij sagacitatem præterierunt, & ex Fer-

rarii interpretatione hæc ita restituimus. Cæterum totum hunc locum ineptissime acceperunt Ferrarius & Peronius, quem sic melius expofueris: *Credibile est autem, propter ea quæ a nobis de fine intellectæ sunt, aliquem animum ad id advenire: Quod ego vado, vos non potestis venire; ad idque dictorum, fieri quidem posse, ut nunc non possint, impoterum autem post se; & si quidem aliquod est seculum præsens, aliud vero futurum, eis quibus dicitur: Non potestis venire, hoc seculo præsentis (multum autem ad ejus consummationem temporis superest) venire non posse, ubi est Iesus, hoc est, ubi est veritas, & sapientia, & sermo; hoc enim significat, ubi est Iesus: at quosdam ndvi, non in hoc solum seculo, &c.*

ὁ μὲν οὖν ἐπὶ μὴ ἐν τῷ μέμνηται, &c.] Agnoscis hic p. 275.
femina Origeniani erroris, qui Damratorum
pœnis finem imponebat?

† ἀδελον ἐν βεελ[ζεβούλ.] Sic habet R, C. sic Per-
 rionius qui vertit: *Eos vero remota verba, &
 non trita dixisse ex hoc loco perspicui licet; In
 Beelzebub, &c.* Sed hæc ridicula sunt. Lego
 cum Ferrario: † ἀδελον.

ἐξ ἡμετέρας τῆς συνήγουσας, &c.] Locus men p. 276.
divalde suspectus. Vertit Perionius: *Servatorisque de Beelzebub testimonium hoc non est falsum.*

μη ἐνεσκόπῳνα ἄλλοις ὀνόμασι] Hæc habent
Reg. C. & Perion. Lege, ἐνεσκόπων.

ἀπαρτίτων τινῶν αὐτάς, &c.] Origenes infra
Tom. 28. in Joh. p. 348. τάχα ἢ καὶ εἶδεν ὁ τηλι-

ἡγῆται ἰσχυρὸς ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν τοῖς λόγοις τοῦ κυρίου
 καὶ ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἐν τῇ ἐπιστάσει τοῦ κυρίου, &c. Supra scriptum
 Origenes Tom. 6. in Ioh. p. 242. Angelorum
 ministerio animas hominum corporibus il-
 ligari : cui doctrinæ consequens erat eas
 quoque eorumdem ministrorum ope ab ho-
 minum corporibus dissolvi. Philastrius
 Hæc. 120. *Ignorantes quod anima hominis cum*
exierit de seculo, sive bona, sive mala, id est pia
atque impia, ab Angelo ducitur in locum statu-
tum, ut in futurum percipiat juxta quod gessit
in hoc seculo constituta. Idem quoque

Ethnicis creditum fuisse video : ministros illos animarum ductores , *ψυχωποιούς* appellat Plutarchus . Eosdem autem animarum in statuta loca deducendum negotium suscipere Dæmones , qui earum, cum corpori conjuncta essent , curam gesserint , scribit Plato in Phædone : *λέγει ὁ ὅτιος , ὡς ἂν τελευτήσῃ τῆς ψυχῆς σῆμα, ποιεῖ τὸν ζῶντα δαίμονα, ὅστις ἀγὼν ἔσται περὶ ἐκείνου, ἐπὶ δὲ τῷ αἵματι, ἐν δὲ τῷ σπλάχνῳ διαδοσάμενός τις, ἐν δὲ τῷ ποσὶν ἐσθλὰ μὴ ἡγεμένῳ ἐκείνου ὡς δὴ ἀποστήσει· τὸν ἐκείνου δὲ δαίμονα ποιεῖσά τις* . Ita autem cito confutetur : Numquemque mortuorum ab eo Dæmone qui viventem fortitus fuerit , in quendam locum duci, ubi oporteat omnes manes congregatos ex arce constituisse iudicii formula ad inferos proficisci, cum duce illo cui mandatum est

eos illinc *istuc* traducere. Idem habet Plotinus Enn. 3, libr. 4. Animarum autem vel & eis *αὐτῶν* deducendum, vel inde evocandarum munus & officium vetusti Fabulatores assignarunt Mercurio, qui inde *πομπῶν*, *νεκροπομπῶν*, & *ψυχωγῶν* appellatus est.

νοήσωμεν γὰρ τίνες τὸ βάλειν, &c.] Hæc est nostri Cod. scriptura. Mendose. Legebat Perionius: *γὰρ τίνες, ὅτε βάλειν*, quod mihi valde probatur.

P. 277. *μὴ δὲ ποδοῦσαι τὸ πᾶν*, &c.] Ita Cod. Reg. quem in scite secutus est Perionius. Lege omnino, *ἀπὸ τοῦ πᾶν*, ita ut habuit Codex Ferrarii.

P. 278. *ἵκεν γὰρ ἐν τοῖς ἀστρονομικοῖς*, &c.] Nihil hic vidit Ferrarius. Verge: *Verisimile quippe est eos qui illi ita à vita migranti aderunt, ipsum quæsituros: idcirco autem quod in peccatis suis moriantur, neque post illa omnia pudore ita suffundantur, ut non dubitanter dicant; Numquid interfecit hunc est seipsum? quo ipse vadit, eos abire non posse.*

P. 279. *πῶς τὸ βίον ἐξελήλυθε*.] Ita Tom 32. p. 406. *ἀπὸ τοῦ τῶν ἐξελθῆναι τὸ βίον*, *ὡς ἐν τῇ κολοσσῇ τῆς ἀβραάμ*. Et in eodem Tomo, paulo inferius: *ὡς γὰρ μόνον καὶ τὸ ἀπλῶς ἐρεῖν ἐξελθῆναι τὸ βίον*.

P. 280. *ὁπερ ὡς τὸ ἐκλήθην*.] Literas quasdam, ad summum duas, nobis ignorabiles hic exhibebat C.R., quasi legendum foret, *ἐκκληθῆναι*, vel *ἐκκληθῆναι*, vel *ἐκκληθῆναι*, quæ tamen voces insolentes sunt.

P. 282. *ποιεῖν τὸ ἐν τῇ κατὰ*.] Ita legunt Ferrarius & Perionius, quorum lectionem retinui. Lxxv erat hoc loco Cod. Reg.

ὁ γὰρ πῶς ἀπλῶς τὸ βίον, ἐκκλινῶν δὲ, &c.] Ita Ferrarius: at Perionius videtur legisse: *ὁ γὰρ πῶς ἀπλῶς τὸ βίον, ἐκκλινῶν δὲ τὸ κατὰ τὸν νόμον*, &c. quod mihi valde placeret, si Codicum fide niteretur. Hæc in Johanne quidem non apparent, sed consona his videntur quæ exstant i. Joh. 2, 15.

P. 283. *ὡς ἀπλῶς ἐν ἑαυτοῖς διαφορὰν ἐκπλεῖον νουτῶς κατὰ τὰς νοήσεις*.] Sic interpungebat & legebat Ferrarius: *ὡς ἀπλῶς ἐν ἑαυτοῖς διαφορὰν ἐκπλεῖον γὰρ νουτῶς κατὰ τὰς νοήσεις* quod per grammaticas leges non licet. Ego vocem, *νοήσεις*, expunxerim; vel ita certe legerim: *ὡς ἀπλῶς ἐν ἑαυτοῖς, καὶ διαφορὰν ἐκπλεῖον νουτῶς κατὰ τὰς νοήσεις*.

P. 284. *ὅτι ἡ κτίσις κατὰ τὸν κόσμον*.] In hoc voce, *κατὰ τὸν κόσμον*, patrociniū quæsitum Origenes opinioni suæ, qua mundum confictum fingebat ex mentium diversitate, quæ huc deici merita sunt. Vide librum 3. *ὡς ἀγγῶν* cap. 5. & Origeniana nostra, ubi de mundo disserimus.

P. 285. *καὶ ἰν' αὐτῶς ἔτι πῶς, καὶ τὰς*.] Ita legendum, nec dissentit Ferrarius. Vocem autem, *καὶ τὰς*, cum non assequeretur qui Codicem Reg. descripsit, neque deinde Perionius vocabuli

postremam tantum partem esse crediderunt quæ vox integra erat: & priori parti, quæ minime desiderabatur, supplendæ spatium inane reliquerunt.

ὁ αὐτὸς γὰρ ὁμοῦ δα.] Multa post hæc verba de P. 286. esse conjectat Ferrarius. At nullum hiatum agnoscit Codex Regius.

μήποτε δὲ τῶν σπερματικῶν, &c.] Hæc ab Origene non *κατὰ τὸν κόσμον*, sed *διαπονητικῶς* proponi notandum est. Multum autem a mente Origenis aberraverit, qui ex hoc loco propugnasse eum dixerit sententiam illam, quæ animas ex traduce propagari sciscit, quam sexcentis ipse locis obtrivit. Hic quippe rationes quasdam feminatas, mysticas, *νοήσεις*, & *πνευματικὰς* agnoscit, animis inditas propter causas quæ connexionem ipsarum cum corporibus præcesserunt; quæ rationes si rationum seminalium Abrahami, vel viri alterius iusti animæ adherentium similes sint, & excolantur, filios Abrahami, vel iusti alterius viri eos efficiunt, quorum animis insitæ erunt; nequaquam vero intelligendæ sunt rationes feminales paterno femini conjunctæ. Hanc esse mentem Origenis aperitissime evincitur ex iis quæ supra scripsit Tom. 13. in Joh. p. 236. Hæc nos in Origenianis diligenter tractamus.

καὶ ἐπιταράξαι ἂν τὴν τῆς τοῦ κόσμου, &c.] Placet mihi lectio Perionii: *καὶ ἐπὶ τῇ τῆς τοῦ κόσμου*, &c. placet & ejusdem interpretatio: *Quoniamque hæc talia quempiam conturbare possunt, qui illa quidem ponat, sed non explore: periculo nos ipsi obijcimus, quod de rebus ejusmodi hoc loco dicere & explicare periculosum sit, etiam si vera sint.*

βλᾶπτειν τὸ ἀκρίβες.] Ita Cod. Reg. legit P. 287. Perionius, *βλᾶπτειν*, nempe, *δυναστεύειν*, quod sententiæ repugnat. Melius Ferrarius: *μὴ βλᾶπτειν*, *δυναστεύειν* videlicet, vel potius, *καίρειν*.

καὶ τὸ μέτρον αἰετῶν, &c.] Verte: *et modum observare, vel ejus quod deficit, vel quod superat; et si ratio temporis habeatur, quod præter rectam rationem sit.*

ὡς γὰρ ἐχρυσὶ τὰς λόγους, &c.] Hæc omnia dubitanter proponi ab Origene supra notabamus. Animas quidem ejusdem esse naturæ, & ad salutem consequendam eque habiles; certas autem qualitates cum corporibus illaberentur accepisse censuit, propter causas quasdam antiquiores conjunctione ipsarum cum corpore; quæ qualitates si diligenter excolantur, homines virtutibus instructos & ornatos dabunt. Nec mihi probatur quod addit, non omnes in Abrahami filios evadere posse, quod qualitates illas animis suis insitas non habeant, quæ excolat ipsos Abrahami filios possent efficere: nonne enim *potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ*? Nihilo magis mihi placet quod sub-

subijcit, culpa vacare reum, si neq. Abrahami
filius fuerit, neque iusti illius quia causā be-
ne agendi nequitiam illi infusa, ad eumque
transmissa fuerint: nam tollit peccatum ori-
ginis; & ad qualitates illas refert, quod ad
gratiam erat referendum. Id tamen illum
non fugit; scribit enim paulo inferius: ἀλλ'
ὁ θεὸς ἐλπίδι τις κινεῖς σωθῆναι ὁ ἄνομος καταρτίσθαι
ἐν μὴ ἀγαθῶν κατὰ τὴν ἐλπίδα, ἵνα εἰς τὴν ἀγαθὰ πα-
ραστήσῃ(αυτῶν) ἡ δὲ δόξα τοῦ θεοῦ βουλεύεται, ἵνα ἕτοιμα γένηται
καὶ τὸς κατεργασθῇ, ἀρχαῖς ἀείρων σφραγισμάτων ἐκτελε-
σάμενος αὐτὸν ἐν πίστει. Ὁ δὲ σφραγισμὸς τοῦ θεοῦ συνάγει ὁ θε-
ὸς ἐκ τῶν ἀνόμων ἰσχυροὺς καὶ τοὺς ἀκατάρακτους.

ἀβραάμ υἱὸς τοῦ θωμᾶ, &c.] Origenes Homil. 4. in Num. *Vignati & duo rursus a pro-*
toplasio Adami, neque ad Jacob, ex cuius semine
extritum duodecim tribus sumunt, Patres fuisse
memorantur. Et Tom. 5. in Matth. 20. p. 403.
ἔστα ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν &c. & ἀβραάμ υἱὸς καλλί-
στου &c. & ἀβραάμ ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ καλεῖ-
σθαι. Vides extritum Cainanem illum ἑσπε-
ρμαῖον, & Chronologorum disputationibus
celebrem, Arphaxad filium, Salæ patrem.
Ita à Theophilo Antiocheno, Eusebio, Afri-
cano, & Epiphiano repudiatur, qui τὸν ὀ-
νομασθέντα Ἰωάννην Iccuti funt: nec eum agnosci-
t Philo, nec Josephus, nec in Codicibus Sama-
ritanorum, vel Iudæorum, vel Syrorum, vel
Arabum, vel Chaldaeorum, vel Persarum us-
quam comparat. Unde LXX. Interpretum
Codices per incuriam infedisse, & ad exem-
plar prioris illius Cainani, Enosi filii, in an-
te-diluviana Patriarcharum serie quati, ab in-
cauto librario confectum; & exinde Lucæ
Codices aliquos, non omnes, occupasse cre-
dibile est. Ad à vetustis quidem temporibus
hicin τοῖς ἑ error inolevit; cum quippe Ori-
geni agnatum, ab eoque Cainanem hunc
obelo jugulatum fuisse testatur Procopius
Gazæus.

cim *ſua* ab Adam ad Abrahamum, non viginti interceſſiſſe affirmarent, niſi Cainan inanitate illam farciret. At dimiſſo illo Cainane Origenem facile vindicabimus, ſi vocem *ſua* non pro duarum generationum intervallo hoc loco uſurpatam, (quodali- quando tamen fieri non diſſiteor) ſed pro generatione, vel juxta eruditi Grotii ſenten- tiam, pro generata qualibet perſona, con- tendamus. Has quidem ſignificationes poſtimum Grammaticorum patrocinio optimum confirmare. Ita autem proximam Adamo *ſua* conſtituetur; qui quamvis ge- nitus non ſit, ſed à Deo ex luto conſectus, im- proprie tamen genitus dici poteſt. Ita Luc. 3. 38. *τὸ δὲν, τὸ αὐτ., τὸ ἀδὰμ, τὸ δὲν. Εὐ- γένιος Seth, filius Adam, filius Dei.* Præclare Hieronymus in Eph. 3. 15. *Solus pater (Deus) quia creator eſt omnium, & uni verſorum cauſa ſubſtantia, præſtat cæteris ut patres eſſe dicantur.* De terrenis cæleſtia contemplerur, Adam, quem primum plamauit Deus, & creator ipſus & pater fuit; certe Deo patri ſcit ſe debere quod ſubſtituit. Rurſum hi qui genti ſunt ex Adam, patrem illum intelligunt, ex quo orti ſunt. Unde & in Evangelio ſecundum Lucam, cum paula- rim à Chriſto, David, & Abraham retrorſum eſſet generatio ſupputata, ad extremum Scriptura ait: *Filii Seth, filii Adam, filii Dei, ut pater- nitatis in terra vocabulum à Deo primum ortum eſſe monſtraret.* Quod ſi in Adam prior num- meretur *ſua*, decima in Noachum caderet.

obscuriorem interpretationem dedit Ferrarius. Perionius: *ut si querantur etiam per Adam, in quibus ipse numerandus sit.* Ego vero non aliter explicare id queam, quam si legerim, *ex his, pro, ex ratione* vero id ita reddendum censuerim: *erant autem tres illi semen iustorum, si modo id etiam querantur, qui ad Adam tempora pertinent, in quibus ipse (Adamus videlicet) numerandus est.*

Ann. Sionobria Sequitur LXX. Interpretes quos priorum Patriarcharum annos enumerantes, annis qui *traxerunt* precedunt centum annos addidisse, ab iis qui subsequuntur detraxisse tralatum est: quod cur ita sit, magna inest apud Chronologos concertatio. Eos cui libet adire, per me licet.

ἀγωνίστας κτείναντες &c.] Cod. R. habet: P. 289.
ἀγωνίστας κτείναντας κτείναντες. Perionius emen-
davit ἀγωνίστας κτείναντας κτείναντες. ut Ferrarius
legit, ἀγωνίστας κτείναντες &c. quæ germana
lectio est; nam κτείναντας ex postrema sylla-
ba præcedentis vocabuli, & tribus sequen-
tibus videtur per librarii festinationem co-
aluisse.

ὁ ζολομῖς ἐξαφανισμός καὶ τῇ γῆς ἀπὸ τῆς,] Lc-P. 290.
ge: ὁ ζολομῖς ἐξαφανισμός. Paulo inferius:

P 3

Theoph. l. 3
ad Auto-
lyc.
Epiphan.
Har. 55.
Et lib De
pond. Et
mens. cap.
22. Et 24.

Hier. Ep.
126. ad
Evagr.

καὶ ὁ γὰρ θεὸς ἐξ ἑαυτοῦ οὐκ ἐστὶν ἡμεῖς ἡμεῖς ἡμεῖς
Ferrarii interpretationem non moror.

P. 291. ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν.] Negationem non agnoscit Ferrarius, quam exhibent tamen R. C. & Perionius, & quam sensus requirit.

P. 292. ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς, &c.] Nec desunt tamen qui Origenem dixisse contendunt Filium non videre Patrem. Jurene an secus disputamus in Origenianis.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Elementa Regii Codicis sicerant contracta : ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν. Videtur legisse Perionius : ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν. sed rectissime Ferrarius : ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Filium Patri ministrare tradidit non uno loco Origenes, Veterum aliquot suffragio adjutus; ut in Origenianis disputamus.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Marcionistas, Cerdonianos, eorumque gregales pungit.

P. 293. ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου.] Supra jam saepe huic Origenem dogmati adherere deprehendimus. Hieronymus in Epist. ad Ephes. 1, 17. hac habet: Quod vero ait, in agnitione ejus, id est, ἐκείνου, quidam sic intelligunt, ut inter ἑαυτοὺς ἐκείνου hoc est, inter notionem, & agnitionem, illud interfit; quod notio eorum sit quae ante non scivimus, & ea postea scire cepimus: agnitio vero eorum quae prius scientes deinceps scire deservimus, eorumque postea recordamur, & priorem quandam vitam in caelestibus suspicantur, postquam in corpora ista dejecti, & obliti Dei Patris, nunc eum per revelationem cognovimus, secundum illud: Reminiscuntur & convertentur ad Dominum omnes fines terrae, & cetera his similia replicantes. Quam sententiam quamvis aliis tribuat Hieronymus, ita tamen eam proponit, ut ab ea patrum recedere videatur, quemadmodum ei a Rufino objectum est. Ac de his alibi.

P. 294. ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Ita C. R. videtur legisse Perionius, unde & ὁ γὰρ θεὸς, &c. vel quid simile: vertit enim, neque eorum qui Abraham secuti sunt: at longe diversam lectionem secutus est Ferrarius, quam divinare meum non est.

P. 295. μήτε μὲν τὸ τελευτῶν, &c.] Secundas nuptias non omnino probasse Origenem supra jam docuimus in Origenianis.

P. 296. ἰσχυρὸν δὲ τὸ ἀγαθὸν ἐστίν.] In Codicibus & legitur aliquando, ἀγαθὸν, seu ἀγαθόν, seu ἀγαθόν ut Gen. 12, 8. aliquando γὰρ, ut Jos. 7, 2. & saepe hoc libro; aliquando αἰά, ut 1. Esdr. 2, 28. aliquando αἰ, ut 2. Esdr. 7, 32. & aliquando γὰρ, ut Jerem. 49, 3. Id derivat Origenes à γὰρ, feriatius est, quod non patitur Ebraica scriptura, γὰρ, cui consentiunt Onkelos, & Jonathan; Tavvafius, & Syrus Interpres; Codex Samaritanus, & Samari-

tarum interpretatio, quae habet Haina, & Arabum, quae Alay.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Ita Cod. Reg. & P. 298. Perionius: at Ferrarius legisse videtur, καὶ ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς, &c. quod consentit Pauli verbis Ebr. 6, 4. ἀδυνατῶν δὲ τοῦ ἀπαρῆ φανερῶν, &c. ex quibus anam arripuerunt Veteres quidam rejiciendae hujus Epistolae, quasi quae Novatianis faveret: sed eos refellit Bellarminus libr. 1, de verbo Dei, caput. 17.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Existimat Perionius legendum, πῆγε, & haec verba Petro tribui ab Hegelippo asserit. Certe Petri Acta ab Hieronymo commemorantur libro de Script. Eccles. Sed tamen nihil muto, nam Actorum Pauli mentio fit apud nostrum Origenem libr. 1. ad ἑρμην. C. 2.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Ita Cod. Reg. & P. 299. Perionius. Lege cum Ferrario, σωματικὸν.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Jactum hoc contra P. 300. Valentinianos.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Non legit Ferrarius ἑρμην. sed τῆς, juxta 1. Johan. 3, 10. quod rectum videtur.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Ita C. R. & Perion. & ita desiderat sententiae at Ferrarius, καὶ ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς, quod sequitur paulo post, vitiose redditum est a Ferrario & Perionio, fecisset: supra enim notavimus id saepe sonare, posuisset, scripisset.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Li erant Valentiniani, qui τοῦ ὁμοίου Diabolo prognatos fingeant, ad omne bonum ineptos, ad malum propensos, ad peccata natos & ad interitum; cui doctrinae parilla fuit Gallorum quorundam, qui ex male intellectis aliquibus Augustini in libro de praedestinatione Sanctorum locis, liberi arbitrii ita infringebant vires, & gratiae subsidium tam paucis largiebantur, ut quos Deus perditionem praedestinasse; quosque ad supplicium, eos etiam ad peccatum praedestinasse vellent.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Negandi particula P. 304 Ferrarius fugit, sed omnino retrahenda est.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Valentiniani, quos tam saepe vexat, quique aliquos Dei filios ita nasci sciscabant, ut filii Diaboli fieri non possent, & e contrario; quique homines quosdam ab ortu esse πνευμαλικούς, alios φυσικούς, alios ὁμοιούς docebant, ut jam saepe diximus.

ὁ γὰρ θεὸς σωματικὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς.] Hoc est, non parum apud auditores offendisset Christus, si verba illa: ut sitis filii Patris vestri qui in calce est, illis subjunxisset: Dicitur est Aniquus; Non pejerabitis, sed persolveres, &c. Ratio est, quia

ea verba similitudinem continent Patris & filiorum; Dei & hominum; at ea ex parte similes esse non possunt, quia Deus peccare non potest; homines autem possunt, & sæpe faciunt.

P. 307. ἡ μὲν τὸ ἴδιον φέρει, &c.] Sæpe animadvertimus Origenem animas ante corpora conditas credidisse: huic doctrinæ confectarium est, animam Christi ante corpus illius conditam quoque fuisse. Hoc dogmate inductum fuisse Eutychem suspicari se dicit Leo Papa, ut duas in Christo, ἑνὶ φύσει, naturas statueret, quasi animam Christi extitisse, priusquam carnificaretur, persuasum habuerit. Animam autem Christi tunc in sua perfectione fuisse dicit Origenes, idcirco quod arctissimo amoris vinculo ita Deo tunc adhaerebat, ut unus cum eo spiritus efficeretur; quemadmodum fuit ipse declarat lib. 2. de Princip. cap. 6. & Nos in Origenianis.

ἡ φύσις λόγον] Legendum fortasse, φύσεων: supra p. 304. in Johann. εἰ τὰς φύσεις εἰσάγοντες. & ita Ferrar. At Origenes tamen in Epist. ad Rom. cap. 24. Philoc. καὶ πᾶσι πνεύματι τα ἐκείνῳ εἰ παρὲς ἀγοντες ἡ φύσις ἀποποιεῖται λόγον.

P. 308. φανερὸν αὐτοῖς λοιπὸν, &c.] Ferrar. legit φανερὸν, quod rectum est: at legebat Perionius, φανερὸν αὐτοῖς λοιπὸν, quæ eodem recidunt.

παρ' ἐκ καλῆς ψυχικῆς, &c.] De iis sæpe nos supra.

ἀμφόθεν ἡ λέξις ἐστὶν &c.] Ambigua sunt Græca ἐν τῷ πατρὶς ᾧ θεολόγῳ, hoc est, a patre Diabolo estis, vel, a patre Diaboli estis. Latina autem nullam habent ambiguitatem.

ὁ ὑμνογραφὸν τῷ ἑνὶ τινι, &c.] Vide quæ ad Origenis Comment. in Matth. 14. 34. p. 242. adnotavimus.

P. 309. φέρων γὰρ τις] Ita C. R. & Perion. At Ferrar. legit. μὴ φέρων γὰρ τις quod appositum est ad loci huius sententiam.

P. 310. τὴν εἰκόνα * * * καὶ τὸ λογικόν] Hæc unoductu descripta jacebant in R. C. quem secutus est Perionius. At ex ipsa loci sententia, & Ferrarii interpretatione, post, τὴν εἰκόνα, nonnulla desiderari perspicuum est.

P. 311. βέλων ἐνομήσαι, ἢν, &c.] Lærtius in Zenone de Stoicis loquens: τῇ δὲ ἐπιθυμίᾳ ἐναυτίαν φασὶν εἶναι τὴν βέλων, ἢν ἐνδοξον ὀρεῖται. Cupiditatis autem contrariam esse dicunt voluntatem, quæ est appetitio rationi consentanea.

ἐπιθυμίαν ἢν φασιν, &c.] Cicero 3. Tuscul. Altera cupiditas, quæ recte vel libido dici potest, quæ est immoderata appetitio opinati magni boni, rationi non obtemperans. Lærtius in Zenone: ἐπιθυμία δὲ ἐστὶν ἀλογος ὀρεῖσι. Cupiditas autem est appetitio rationi non consentiens. τὴν μὲν ἀνάγκην, &c.] Sic habet C. R. Ferrar.

videtur legisse ἀνάγκην. Per. ἀνάγκην. Utrobet modo legas, scaber erit loci sensus.

ὡς ἵνα ἡδὴ ἀνιχνεύσαντες, &c.] Hodie universi ἡδὴ ὁ Codices habent ἐκδομένη, & Interpretationes omnes; una excepta Arabica, quæ cum altera hac lectione consentit.

ὡς ἐτέρας ἔσσης τῇ δὲ ἀβέλῳ ἐσσίαι, &c.] Ejusdem ἔσσης esse opinatus est Origenes, quæcunque prædita essent ratione. Corporis solum discrimen aliquod Angelos inter & Dæmones constituit, ut in Origenianis demonstramus. Cum ergo libr. 3. contr. Celsi hæc scripta reliquerit: εἰ δὲ τῷ θεῷ δεῖται καὶ αἱ ἀνιχνεύσαντες εἰσι φύσεις, καὶ ἀπορριπτὰς αἰσθητοῖς τοῖς ἐκ τῆς πάντας δαίμονας, videtur φύσιν distinxisse ab ἐσσίαι.

καὶ ὃν λόγον εἶναι ἡδὴ καὶ] Quem & εἰκὸν ἀρ. P. 313. pellabant, & ἀνιχνεύσαντες, & γινώσκοντες.

ἐστὶ ἐν χροσῷ ὁ λόγος, &c.] Hæc intricata sunt, quæ sic legi videtur Ferrarius: ἐστὶ ὁ ἐν χροσῷ λόγος, καὶ ἐν ἀνιχνεύσαντες, ἡ μὲν τὴν φύσιν ἀνιχνεύσαντες, &c. quæ mihi tamen non satisfaciunt. Nos locum hunc, dum succurrat Oedipus, non tangemus.

καὶ τὰς ἐκείνους ἐκδομένης, & γινώσκοντες.] Supple. P. 315. ἀπορριπτὰς, vel quid simile, quod in Cod. R. prætermisum fuit.

ἐν δὲ ἐστὶ ὁ λόγος, &c.] Vide Nos P. 316. supra ad Comment. in Matth. 17. 22. p. 315.

ὡς δὲ ἵνα ἑνὶ ἰδίῳ ποιεῖν] Perionius ineptissime hic legit, ποιεῖν.

ἵνα δὲ ἐν ἐκδομένης, &c.] Representamus P. 318. bona fide Regii Codicis apices, quos tamen esse luxatos satis ostendit Ferrariana Interpretatio. Sic paulo inferius in istis: ἐκδομένης ἀνιχνεύσαντες ἐν τῇ ἀνιχνεύσαντες, negandi particula manifesto desideratur.

εἰ γὰρ τῆς ἐκδομένης ἐστὶ] Ita Cod. R. & Perion. Lege cum Ferrario: ὡς ἐκδομένης ἐστὶ.

ἀλλο δὲ τῇ ἐκδομένης] Diximus in Origenianis corpus Angelis aliquando detrahere visum esse Origenem, quod tam tenui ac subtili constare ipsos censuerit substantia, ut crassiorum ratione corporum penitus esse videantur incorporei. Cum autem ergo ejusmodi præditos esse ipsos corpore, quod sit diversum quiddam corpore, id sibi vult, corpus ipsorum tantæ esse tenuitatis, ut præ terrenis corporibus spiritus meri corpore carentes dici possint.

ἵνα δὲ ἀνάγκη] Ita constanter scriptum habet Cod. Reg. hic & infra, propter frequentem in Mss. libris ἵνα cum μ permutationem.

ἐστὶν ἐκδομένης ἐν σοι] Editiones omnes habent ἐκδομένης, καὶ ἐκδομένης Cod. Alexandrinus semel tantum, ἐκδομένης. Ebraica habent כבוד ה' ἐκδομένης. At legisse videtur Origenes, vel Interpretes ille quem Origenes secutus est, כבוד ה', ἐκδομένης ἐν σοι.

P. 331^r. *ο μὴδ' ἔρχωτο πνεῦμα τῆς ὑποστάσεως λαβών;]*
Incepte Ferrarius: qui ne à principio quidem
spiritum adoptionis perciperet? Verite: qui
spiritum adoptionis nullo prorsus modo acceper-
it. Idem alibi peccat, velut infra p. 344. καὶ
οὐκ ἔν' αὐτῷ ἔρχωτο, καὶ οὐ βράδυν, ἔρπον. Veritè:
Ac ne principio quidem, etiam si sero, sublatum
fuisse. Cum reddi debeat: Ac prorsus non
fuisse sublatum, ne sero quidem.

P. 334. *ἡ ἀρετὴ τῆς ζωῆς, &c.*] Vide Nos *supra* ad
Comment. in Matth. p. 315.

p.36. *οὐ μὴ πολλοὶ καὶ τῷ σφαιρῶν, &c.]* Plato lib.9.
De legib. Plotinus Enn. 1. lib. 1. At non ex
perverſis ſolum judiciis, ſed ex malo etiam
recte judicatorum uſu peccata oriuntur.

P. 338. ἀσπερί ἐτι ἐν θανάτῳ, &c.] Ira legit Per-
rionius; vertit enim: Nec recte Judaei illud
dixerunt; abraham mortuus est, quasi ipse etiam
in morte esset. Optime. Cod. Reg. καὶ ὁ
ὕψις ἔσθ' ἐν ἀσπερί ἐτι ἐν θανάτῳ ἡ ἡγ' ἀσπερί
At legisse videtur Ferrarius; ἀσπερί αἰτίς θανά-
του ἡ ἡγ' ἀσπερί ἐτι ἐν θανάτῳ.

P340. ἀποδοῖναι ἔλεγον τῇ σωτῇ, &c.] Apostolis
341. tribuit Marthæ dictum Joh. II. 39.

P³⁴¹. ὑπερέχ[ι] χειρ[ς] Cod. R. habet χ^ς. Perio-
 nus legit, χειρ[ς], quod probamus, quan-
 quam Ferrarii lectio non displicet: ὑπερέχ[ι]
 ἐ τ πατρ[ος]

riora progrediamur, huc referendus est Eu-
stathii Antiocheni locus, in quo profert de-
promptum ex Origenis in Johannem Com-
mentartis fragmentum, iisque adeo, qui hic
desiderantur, Tomis. Scilicet libro de Enga-
strimythis: ἡ ἐλπίς τῶν ὁρίων τῆς ληθολογίας
θεωρῶν, ἐπειδὴ ἡ τιτὸ περὶ τὴν προπολογοίαν, ἡ
ἐκκλησιαστικὴ καὶ τοῦ κυρίου ἡ ἐκκλησιαστική, ὅτι
πάντα τὰ, ἀ-
νὰ, ἐν, ἐκ, ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων ἐστὶν ἀπὸ τῶν
ἡμετέρων ἐκείνων ἡμετέρας ληθολογίας αὐτῶν· οὕτως
μετὰ ὁ-
λίγα φησὶ· ὅτι τὸ πάλιν ἐκείνων, πρότερον ἐκείνων
ἀνὰ τὸ ἐκ τῶν ὁρίων κατὰ συνέστασιν, μὴ ἀπο-
ρρίπτει καὶ ἄλλων ἡμετέρας ἐκείνων, ἡμετέρας
τῶν ὁρίων, ἀλλὰ καὶ ἡμετέρας ἐκείνων καὶ αὐτῶν
Quorum hanc dedit interpretationem Leo

rela, de ἀριθμῶν πρῶτον.] Πῦλλος Compend.
de Arithmet. *Primi (numeri) sunt quos sola
metitur unitas: id genus sunt, tria, quinque, septem*
(sola quippe unitate metiri eos possumus)
eorumque affines. Ita Origenes paulo
post: ἐκείναι ἀριθμοὶ ὑπὸ τῆς μονάδος. αὗται αὐτῆς ἀριθμοὶ τῶν
ἐκ τῆς μονάδος ἀριθμῶν. πρῶτον.

πάση σοφίᾳ καὶ ἀγνῶσιν] Lege, πάση σοφίᾳ
ἀγνῶσιν. Ita enim Actor. 7. 22. vel πάση σοφίᾳ
καὶ πάσῃ γνώσει ἀγνῶσιν, quemadmodum
legisse videntur Ferrarius & Perionius.

fic fortasse non infelicitur restituas : ἀφ' ὧν
ἐμειλιν ὀνόμασθαι &c.] Ita C. R. quæ P. 343
ἐμειλιν ὀνόμασθαι &c. ἐπίσημα & ἡμεῖς ἢ ἰακώβ, αὐτόν
ἔστ λαβέμεν ἢ ἰακώβ. nec inde recedit Ferra-
rius.

ⲁⲓⲛⲉⲣⲉⲛⲁ ⲛⲟ ⲉⲧⲉⲛⲁ * *] Hæc verba excipiebat in Regio Cod. lacuna ingens, paginas fere duas complexa, quam in Codice itidem suo reperit Ferrarius: unde librum quo ipse usus est, & Regium ex uno fonte profectos fuisse perspicuum est.

καὶ ἐνετείλατο ἕτερον τὸ θεῖον] Lege: ὁ ὕψος 1° P. 344

καὶ Ἀππειῶν ἐαυτὸν ἐκείνῳ λεγέτω] Pendula P. 345
oratio, quæ hiulcum locum prodit.

P. 340.

P. 351.

R. 152

P. 356

P. 357

2. 350

ἡ χύσιν ἢ καὶ ἄφα κακίας) Ita legendum, non
ut Ferrarius , λύσιν. χύσις est , cumulus ,

τὸ ἑὸν ἀκούειν, &c. Lectorem scripturæ
 Regi Cod. non fraudabimus. Sic ille habet :
 τὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αἰῶνος τοῖς οὐκ ἐν ὁμοίᾳ, καὶ
 πρὸ τοῦ ἀποστόλου ὄντων, τὰς περὶ πνευματικῆς
 διακονίας. Inde lectionem à nobis in
 contextu propositam extudimus; præcun-
 sentaneum esse dicere eos, qui naturas esse sen-
 tiant, & Apostoli sententiam intelligere, qui spi-
 rituales ita docet, &c. Aliter legebat Ferrarius

- P.566. τί αὐτοὶ ποιῶντες, αὐτοῖς, &c.) Sic C. R. & Perionius, quæ tamen corrupta sunt. Legendum fortasse: τί αὐτῶν ποιῶντες, εἰπόντες αὐτοῖς καὶ αὐτὰ ἢ ἀρχιερεῖς τὰ προειρημμένα, καὶ ὑπὸ τῶν λόγων, &c.)
- P.367. αὐτὰ & τὰ τοῦτοις ἀπὸ ἀπλήσια, &c.) Vide supra Comment. in Matth. 14. 13. p. 231.
- P.368. κατέχευτο μὲν αὖ) Negandi particulam hinc excidisse ostendit Ferrarius in Interpretatio.
- ἡμῖς διότι ἀκούσαντες, &c.) Ita Cod. R. Perionius legisse videtur: διότι ἡμῖν ἀκούσαντες. Aliter Ferrarius, quem si sequimur, aliquid exciderit ex eo loco quem tenet vox, ἡμῖς, nempe istud: Attamen nullus in eum confecit manum. Vocem autem ἡμῖς Ferrarius non agnoscit.
- P.369. δυναμῶς ἀπὸ τοῦ εἰς τὰ ὁπίσω) Ferrarius: virtute sua divina abire retro. Manifestum est aliquid in contextu Græco desiderari.
- P.370. ἐρμηνεύει ἢ ἱσχυαῖ, &c.) Hieronymus de nomin. Ebr. *Ephraim*, frugifer sive crescens. A פרו fructum dedit. Gen. 41. 52.
- P.372. τὸ ἀπὸ λήθης λαβῆ) Manasse enim dictus est à πωλ oblitus fuit. Gen. 41. 51. Ita Manasse Regis Iuda nomen à Dei oblivione dictum volunt Thalmudici. Hieronymus De nom. Ebr. *Manasse*, oblitus, sine necessitas.
- τὸ μέγα ἀνακαῖον) Sic habet C. R. quem secutus est Perionius. Lege, ἀνάγειον, nam ita habet Cod. Alexandrinus, Marc. 14. 15. & Luc. 22. 12. ut & alia quoque Novi Testamenti exemplaria. Ibidem Cantabrigensis Codex habet, ἀνάγειον ὄνον, quæ vox extat apud Hesychium, & Etymologum. Memini notare me vocem ἀνάγειον apud Xenophontem eadem notatione. At pro, ἀνάγειον, sive, ἀνάγειον, quod habebat Callisthenes, ἀνακαῖον dixisse Isæum & Xenophontem, pro eo quod est, δεσμωντήριον, produnt Harpocration & Suidas. Id confirmat Hesychius: ἀνακαῖον τὸ δεσμωντήριον. Pro, ἀνακαῖον, Boëti dicebant, ἀνακαῖον, ut ex Etymologico discimus. Non absurde ergo dici potest, quemadmodum pro, ἀνακαῖον, quod habuit Isæus, ἀνάγειον dicebat Callisthenes; ita Origenem hoc loco pro ἀνάγειον scripsisse ἀνακαῖον. quamquam ἀνάγειον magis placet, & Nov. Testamenti Codicibus consonum est.
- P.373. ἀρχιερεῖς τῶν ἐξ ἡς) Tres deinceps desiderantur Tomi, de quorum aliquo hæc intelligenda sunt, quæ habet Origenes in Matth. 21. pag. 489. πάλιν ἐν τινὶ τῶν εἰς τὸ καὶ ἰωάννου εὐαγγελίων ἐπὶ ποσὸν καὶ ταῦτα ἐξητάσαμεν. ὅτε προέκειτο διηγήσασθαι τὸ τῇ ἐπαύλειον οὐδ' ὅλως πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ τὰ ἐξ ἡς.
- ἐν τοῖς τοῖς μοι δοκεῖ) Ita conjectura ad emendandum ducti sumus, cum haberet Cod. Reg. ἐν τοῖς μοι δοκεῖ.
- καὶ ἢ τὸ ἀεὶ σολομὼν τίς) Complutensis P.376. Editio: καὶ τὸ ἀεὶ σολομὼν τίς. Aliter Sixtina: καὶ αὐτὰ τὰ δέοντα τῶν σολομὼν. ἰδὲ σίμων & ἰσκαριώτου, ἢ ἡδὴ βεβλημένος, &c.) Codicem Regium integrum exhibemus. Sic autem interpretatus est hunc locum Perionius: Ab his ergo telis, quæ ardentibus effecit Diabolus, in cor Iuda Simonis filium Iscariotem insudit, quo iam immisso in cæna Iesu placere, & gratus esse non potuit: quandoquidem cæna hujus & cibus & vinum in corde locum habere non poterant, in quod à Diabolo immissa erant tela de prodendo eo qui cænam dabat. Ego sic legendum censco: ἰδὲ σίμων & ἰσκαριώτου ἡδὴ βεβλημένος ἐν τῇ δειπνῇ, ἢ ὡς δὲ ἀρτίου αὐτῶν, ἐπὶ πρὸς ἐβλήθη βέλῳ καὶ τὸ προσδιδῶναι τὰ κατὰ τὸν ἱσχυαῖον. Hoc est: Iuda Simonis Iscariotæ in cæna iam vulnerati, adeo ut ea minime ipsi placere posset: quoniam cæna illius cibus, & quod in ea erat vinum, non poterant penetrare in cor à Diabolo vulneratum telo, ad id ut proderet cito convivorum em.
- ἡς τὰ ἐξ ἡδὴ καὶ ἢ ἀπὸ, &c.) Ita Cod. R. Pe. P.378. rionius reddit: Eorum autem causa quæ à Deo profecta sunt, à Deo exivit, cum extra Deum factus esset, neque voluisset à Patre exire, pervenerunt ea quæ exierunt in Iesu manus, via & ordine. Aliter Ferrarius, & si quid in me iudicij est, longe melius: legebat autem: ἐξ ὧν ἡρρίθη Perionius: ἡρρίθη. Item Ferrarius legebat: ἵνα ἐλθῇ τὰ ἐξ ἡδὴ δόντα.
- ἀλλὰ μὴ ποῖς ἐν ἱσχυαῖ, &c.) Perionius in P.379. interpretationem Ferrarianam hic prætulit, quamquam aliqua etiam in ea desidero. Talis autem illa est: Sed si minus pro Iesu dignitate vestes vidimus quibus amictus cum Discipulis lætus cænavit, certe animis nostris cernamus quo ornatu Verbum quod caro factum est, indutum erat. Hunc qui ex textura quadam verborum cum verbis, & vocum cum vocibus constabat, detrahit, nudiorque fit cum servili habitu; quemadmodum ex illo perspicitur, &c. Videtur legisse Ferrarius & Perionius: ἐν γυμνότητι γίνεσθαι καὶ, &c. Habitus autem ille verbis constans, litera Scripturæ est; alter autem, Anagoge.
- ἡλθον ἐν ὧς ἀνακαῖον, &c.) Hæc αὐτολεξὶς Iesum dixisse nullus Evangelistarum scripsit, sed verborum securus, in sententia, quæ Luc. 22. 27. extat, acquievit Origenes, ut non illi solum, sed Patribus etiam fere omnibus usum venire solet.
- ἀρα γὰρ συνήθειά ἐστι, &c.) Mendosa hæc p.380. erant in Cod. Ferrarij. Optime C. R. quem sic recte interpretatus est Perionius: Virum enim est hæc consuetudo Scriptorum (legebat γραφῶν) ex qua non videtur recte, quod ad multum morem attinet, præponi illud, Caput: an cepit ille quidem tum ablueri Discipulorum pedes, non tamen tum eorum pedes ablueri desistit?
- τῶν ὧς ἀνθρωπῶν ἀποδόνῃ διδασκαλίᾳ) P.381. Ferrarius: juxta quandam doctrinam, ut pote

humanam, divina longe inferiorem. Ego sic intelligo: juxta quandam divina longe inferiorem doctrinam, quæ res monstrat, per quas homo interit.

Ἐπεὶ αὐτὴν παρὰ τὴν ἐν τῷ, &c.) Vaticanum ergo illud, siue prænotionem causam esse vult cur peccaverint Apostoli: cum tamen ita scribat Tom. 1. in Epist. ad Rom. ἡ νομίσις τοῦ αὐτοῦ αὐτῶν ἐστὶν ἐπαρμένη, ἢ ἀπορροσμένη. ἢ ἀλλ' ἐπὶ ἐμὴν γένεσιν κατ' ἰδίαν ὁρμῆς τὴν ποιεῖν, διὰ τὴν ἀπορροσμένην. Sed hæc ita conciliantur: Prænotio, siue scientia simplicis intelligentiæ (scholastico more loquor) adjuncto voluntatis decreto, causa est rerum: at res quæ sunt, vel fuerunt, vel erunt, causa sunt scientiæ visionis. Sed hæc alibi.

P. 382. τὴν δὲ αὐτὴν παρὰ τὴν κατελεγεμένην, &c.) Et contextus orationis, & Ferrarius ac Perionij interpretationes omnino postulant ut legamus, αὐτῶν. Quod sequitur paulo post: τὴν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐξουσίᾳ τῇ τὰ τελευταία ἀντὶ τὰ περὶ μὲν, emendandum suspicabatur: ἢν ἐν τ. μ. δ. ε. ι. τ. ἀντὶ περὶ μὲν. Quam postremam vocem etiam alibi non facile reperiri putem; & ratione tamen, & analogia hic se tueri potest; nam Judæ locum loco Petri opponit, quorum hic priorem tenebat; ille in postremum ē contrarij rejectus est; id quod omnino significat, ἀντὶ περὶ μὲν. Ceterum ut crederet Origenes à Petro lavandi initium minime factum, ex eo inductus est, quod postquam dixit Johannes: ὡς ἔατε νίπτεν τοὺς πόδας τοῦ μαθητοῦ, subdit: ἔρχεται ἐν τῷ σίμωνα πέτρον. At quanto verisimilius est lavationem pedum primo generaliter, ut fit, enuntiasse Evangelistam, quam deinde singulatim descripsit? Id videtur insinuare illud: ἔρχεται ἐν. Dixit autem: ὡς ἔατε νίπτεν, pro, ὡς ἔατε. ut Lucas 3. 8. Ἐμὲ ἀγγέλοις λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, πατέρα ἐχόντων ἢ ἀβραάμ, & sæpe alias, ut supra agnoscit ipse Origenes. Idem est sapenumero vocabuli, incipio, usus apud Latinos Auctores, & præsertim apud Poetas. Horatius lib. 1. Epist. 5.

potare & spargere flores

Incipiam, patiarque vel inconsultus haberi. Propertius lib. 2. Eleg. 12.

Fluminasq; ad caput incipient revocare liquores, & Juvenalis Sat. 10.

Eloquium aut famam Demosthenis, aut Ciceronis

Incipit optare.

Christum itaque verisimile est à Petro lavationem fuisse auspicatum. Ita sentit Augustinus in hunc locum Iohann. cujus verba referre operæ pretium est: Quamvis itaque magna fuisset audacia contradicere servum Domini hominem Deo: tamen hoc Petrus facere maluit, quam per peti ut sibi pedes lavarentur à Domino & Deo. Nec putare debemus hoc Petri

inter ceteros formidasse atque recusasse, cum id alij ante ipsum libenter vel æquanimiter sibi fieri permisissent. Facilius quippe sic accipiuntur ista verba Evangelij, quia cum dictum esset: Cæpit lavare pedes Discipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus: deinde subjunctum est: Venit ergo ad Simonem Petrum, quasi aliquibus jam lavisset, & post eos venisset ad Petrum. Quis enim nesciebat primum Apostolorum esse beatissimum Petrum? sed non ita intelligendum est, quod post aliquos ad illum venerit, sed quod ab illo accepit. Quando ergo pedes Discipulorum lavare cepit, venit ad eum à quo cepit, id est ad Petrum. Ferrarius Origenem hoc loco interpretatur, quasi à Juda incepisse Christum scripserit. Hoc si verum est, quod in Codice tamen Regio non comparet, consentientes habuerit Origenes Chrysostomum, & Theophylactum.

ὁ δὲ τὸν εἰπόντα, &c.) Origenes supra Præfat. in Jo. P. 384. hann. pag. 10. τὸ ὡραῖον καὶ ἐν καρπῷ γινόμενον τοῦ ἀποστόλου ὁδόντων τὸν εἰπόντα: ἔγω εἰμι ἡ ὁδὸς, κίρυσμα νόσου.

ἢ μόνον ἀρετῇ τῷ μὴ ἔχειν ὑποδήματα, &c.) Recte Perionius: Non solum satis est in via calceos non habere, cum hoc Iesus Discipulis suis in præceptis reliquerit, sed ut via hac ingrediantur, ablui etiam à Iesu debuerat, &c.

ἐν τῷ ἀποπετίζον, &c.) Cod. Regium P. 385. accurate executus est Perionius, quem tamen immaniter esse deformatum attento pater. Hunc recte sic emendaveris, Ferrario consentiente: ἐν τῷ ἀποπετίζον καὶ ἀκείτως εἰπόντων ποιήσας, ὅπερ αὐτοῖς, &c.

καὶ ὡς αὐτοῖς, ἀλλ' ὡς ἀδελφῶν, &c.) Perionius P. 387. ex Regio Codice: ὅτι quibus non sine alijs abundant. At Ferrarius: ὅτι sine quibus non possint vivere, sed tanquam superflua: videtur legitur: καὶ ὡς αὐτοῖς αὐτὸν δὲ αὐτῶν ὡς ἀδελφῶν, ἀλλ' ὡς ἀδελφῶν.

καὶ ἡ καταλεγομένη εἰς ἐκκλησιαστικὴν, &c.) P. 390. Locus habetur 1. Tim. 5. 9, 10. Vidua autem illæ ad Ecclesiasticum honorem adscriptæ, cæteræ quæ Diaconissæ dictæ sunt; cuiusmodi erat Phœbe illa Cenchreensis Ecclesiæ Diaconissa.

Ἐπεὶ ἔδοξε ἡ ἐκκλησία, &c.) Talis est loci huius in Cod. Regio corruptela, quam agnovit Perionius; sic enim habet: quod quidem in more positum erat, quæ etiam apud paulo simpliciores, agrestioresque servantur. Hæc Ferrario sic emendare queas: Ἐπεὶ ἔδοξε ἡν, νῦν ὅτι ἐκκλησία, εἰ μὴ ἐκ ἐπιτελεσθῶσαν ὡς ἀδελφῶν, &c. Hinc etiam discimus ab optimaribus ad simplices & rusticos hunc morem fuisse traductum: at ab illis rursus ad Ecclesiæ primum Rectores, deinde etiam ad Principes transit; quibus hodieque solenne est Feria quinta, in Cœna Domini pauperum pedes ablucere. Hanc consuetudinem præficus temporibus arripuisse Medio-

lanenſen Eccleſiam, & retinuiffe; inde quod ad alias pleraſque fuiſſe propagatam docent veteres memoria. Morem hunc inter Eccleſie primores inuſitatum fuiſſe Origenis temporibus intelligitur etiam ex ipſius Homil. 6. in Iſaiam: *Nemo quibuſcumque venientibus aſſumens linteam Diaconi, vel Presbyter, ſive Episcopos lavat pedes. Sed ſi intelligas ea quæ ſcripta ſunt, qui vere beati ſunt Episcopos ſervientes Eccleſie mittunt aquam de Scripturis in petrum animæ, quod eſt ſecundum Scripturas, & tentant pedem Diſcipulorum ſordes lavare, & eluere, & projicere. Et ſi cuſtodiant Episcopos mandatum imitantes Ieſum; ſic & Presbyteri.*

၃၄၄- (အိဇိဒါးဝါယံ၄၀) Vel:ဒါးယါဒိဇိ, nam C. R. ha-
bebat ဝါဒါယါဒိ၇၀.

ἡ ἡμετέρα ἡ ἀρετὴ τῆς πίστεως ἀρετὴ τέλειος τοῦ
&c.) Ita Cod. Reg. Perionius: *Sic etiam dici
potest virtute credendi perfecte omnem habere
virtutem*. Legendum fortasse: ἡ ἡμετέρα ἡ
ἀρετὴ τῆς πίστεως ἀρετὴ τέλειος καὶ πάντων, &c. vel,
τέλειος πάντα &c.

P.396. πλὴν ὁμολογεῖν ὡς ἀποδείσαν ἀμύχανον ἀποδεί-
κναι, ᾧ ἐν ἀτελεί, &c. Sic habet R. C. Peronius
vertit: *Verumtamen fatetur ut datum & con-*
cessum demonstratum est, fieri non posse, cum qui
in inchoata, minusque perfecta fide sit, in nullo
habere firmitatem, &c. Videtur legisse: ὡς ἀδεί-
σαν ἀποδείκναι (vel ἀποδείκναι) ἀμύχανον, ᾧ ἐν ἀτελεί
&c. Ferrarius autem sic legebat: πλὴν ὁμολο-
γῶντες ὅτις ἐν ἀμύχανον ἀποδείκνυνται (vel ἀποδεί-
κναι) ᾧ ἐν ἀτελεί, quæ lectio ad verum accedit
propius & magis placet.

P. 397. *μὴ πιστεύῃς ὅτι, &c.*) Quemadmodum Valentiniani, eorumque consecranei.

ἡ πάλιν αἱ τις πεισίων ὄτι, &c.) Supra ad pag. 322, in Johann. hanc Hæresim ad Carpocratianos, Ebionitas, Cerinthianos, aliaque Christiani nominis propudia pertinere diximus.

πάλη τε αὐ εἰς μὲν, &c.) Inipsis Ecclesiæ
incubulari succrevit hæc Hæresis, eamque
jugalit Iohannes 1. Epist. 4. πᾶν πνεῖμα ὁ μὴ
ὁμολογεῖ τὸ ἰσχυρὸν ἔχειν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ θεοῦ
οὐκ ἔστι. Hæc erat ἡ φατασιαζάν, &c. δοκίμῃ ὀπι-
νω, quæ in varias sectas dissipata est. His Si-
mon Magus, Saturnilus, Basilides, Valenti-
nus, Cerdon, Marcion, Apelles, alii que de se
nomina fecerunt. Vide Theodoretum Hæ-
ret. Fab. lib. 5. cap. 11, & 14. Sed de his prolixè
in Origenianis.

ἡ δὲ ἀνάπαισι τὰ μὲν, &c.) Hujusmodi sunt ij
 de quibus Origenes supra pag. 322. in Ioh.
 ἡ πάλιν οἱ πιστεύοντες μὲν εἰς τὸ ποιήσαντα ἐν τῇ ἰ-
 στρίᾳ τὰ ἀνάπαυρα μὲν τὰ ἐξ ἡμῶν σημαίοντες. μὴ πι-
 στεύοντες δὲ τὸν ἰησοῦν ὡς τὸ ποιήσαντα τὸ ἔργον ἡ
 δὲ ἡν. Ad quem locum vide nostram Obser-
 vationem.

P. 398. ἔχοντες ἑνὰρχιεράμειζαν, &c.) Duos locos
in unum memoria lapsus, ut contingere so-

finantibus solet, confudit; alterum Hebr. 3.
1. & 4. 14. alterum.

μετρίως τηρούσας ἐν πάσῃ, &c.) Origenes Tom. P. 400.
13. in Matth. 17. p. 306.

φωτισθεῖσα τὸ ἐσθρυν) Sic habet Reg. ^{P. 401.}
 Cod. Perionius vertit, *illustratus ad id quod*
futurum erat, videtur legisse, φωτισθεῖς εἰς τὸ
 ἐσθρυν. Eodem redit Ferrarij interpreta-
 tio, *futurum prævidens*, quem tamen ita legis-
 se non asseverarim.

ἀρδόμενος αὐτὸν ἀρδόμενεν ὁ λαυκάς εἰς μέ- P. 401.
 γειθῶ.) Ita R. C. Perionius : *eum prodidit*
cujus etiam noverat magnitudinem. videtur le-
 gisse, ἢ καὶ εἰς μέγειθῶ. At Ferrarius ita le-
 gebat : ἀρδόμενεν ὅλον ὃ καὶ εἰς μέγειθῶ.

ἡ ἄντ' ἡ ποσειδῆας; ἐξ ὧν) Posterior illa vox ita
descripta erat in Reg. Codice ἐξ ὧν. Videtur
legisse Perionius, ἐξ ὧν, verit enim; *perdita*
complotaque improbitatis non erat. Ferrarius
vero legebat, ni fallor, ἐξ ὧν, Neutrum
mihi satis placet.

ἀλλὰ τὸ ἀπαγγεῖλαι αὐτὸν, &c.) αὐτὸν & αὐτῆς P. 40;
 εἰς τὴν καρδίαν habet C.R. & Perionius: at Fer-
 rarius legit, αὐτὸν, &, αὐτῆς, sed vera est lectio
 Reg. Codicis.

τοῖς οἰομένοις αὐτὸν φύσιν γεγονέναι, &c.) Valentinianis.

ἐπὶ γὰρ πρὸ τέλει) vel, ἐπὶ γὰρ τὸ τέλει, P. 405
utrumque enim exculpi potest ex his Co-
dicis Reg. corruptis apicibus, ἐπεὶ γὰρ τῷ
τέλει.

λεπρωσία αὐτῶν χιῶν) Videtur legendum, P.406.
λεπρωσα, ita infra hac pag. ἢ ἐν λεπρωσαν ἀ,
λεπρωσῶ Id confirmat Aldina Editio, quæ
ita scriptum habet Exod.4.6.

ἡγ' τὸ δεύτερον ἐν τῷ, &c.) Verbe: per se-
cundum illud, ut pote majus & excellentius ger-
manus Iesu discipulus in postremis Evangelij de-
signatur.

ε δὲ ὁμιλητῶν καὶ ἰουδαῖς, &c.) Locum hunc P. 408.
 tanquam deploratum Periochus prætermi-
 sit, quem è Codicis Reg. vestigiis, & Ferra-
 rij interpretatione ita fortasse restituere
 queas : ε δὲ ὁμιλητῶν κατὰ τὸ εἶς τὸ ψυχρὸν εἰσόδου αὐτῆς
 καὶ τὸ διδόντα αὐτῇ τόπον εἰσελθεῖν , εἰς τὸν ἱεῶνα
 οὐκ ἔλθῃ

Ὀπτιμὸν ἔπειλιν) Optime Perionius legendum P. 409.
conijciebat, πάλιν, quod agnoscit quoque
Ferrarius. P. 411.

ἑκατέρωθεν ἐν τῇ δοξῇ, &c.) In eo erant
utraq; ἑκατέρωθεν, quod comedenti pro san-
ctitate sua vel impietate, salubria esse po-
terant vel noxia. In aliis discerebant, & erant
ἐκτερώθεν, ac in eo præsertim quod ossula
Iudæ porrecta merus erat panis; ossula ve-
ro datæ Apostoli specie tantum panis
erant, revera Christi corpus erant: contra
quam ex hoc loco ratiocinando concludit
Edmundus Albertinus in Opere De sacra-
mento Eucharistiæ libr. 2. in Examine testi-
moniorum Origenis, cap. 2.

